

EXÉCUTIFS — EXECUTIEVEN

VLAAMSE GEMEENSCHAP — COMMUNAUTE FLAMANDE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

N. 91 — 1266

Departement Onderwijs

Besluit van de Vlaamse Executieve betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs

Verslag aan de leden van de Vlaamse Executieve

Bij decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs - II, meer bepaald Titel IV - Secundair Onderwijs, Hoofdstuk I, Afdeling 2, wordt een eenvormige structuur vastgelegd voor het voltijds secundair onderwijs, die met ingang van het schooljaar 1989-1990 progressief wordt ingevoerd; op een reeks particulariteiten aan deze structuur onder de vorm van diverse begrippen en het beginsel van de basisvorming, wordt in voornoemd decreet eveneens ingegaan.

De verdere organisatie dient bij besluit van de Vlaamse Executieve te worden bepaald; onderhavig besluit komt hieraan tegemoet.

In hoofdstuk I, bestaande uit de artikelen 1 en 2, wordt het toepassingsveld gespecificeerd en worden een aantal termen nader omschreven.

In hoofdstuk II, dat de artikelen 3 tot en met 5 omvat, wordt ingegaan op de samenstelling, de werking en de bevoegdheden van de diverse klasseraden, te weten de toelatingsklasseraad, de begeleidende klasseraad en de delibererende klasseraad.

De effectieve opbouw van een klasseraad wordt aan zijn voorzitter toevertrouwd, rekening houdend met de plaatselijke schoolcontext; qua werking vigeert het principe dat een klasseraadvergadering ook geldig kan zijn bij gewettigde afwezigheid van één of meer der leden, bijvoorbeeld omwille van het feit dat eenzelfde leraar fungeert in diverse klassen of zelfs scholen waardoor klasseraadvergaderingen die hij normaliter dient bij te wonen terzelfdertijd kunnen plaatsgrijpen.

Hoofdstuk III, opgebouwd uit de artikelen 6 tot en met 32, betreft de toelatings- en overgangsvoorwaarden voor alle respectieve leerjaren van de drie graden-structuur. Binnen deze context komen uitsluitend regelmatige leerlingen aan bod. Onder toelatingsvoorwaarden wordt de inschrijving in een bepaald leerjaar, onderwijsvorm en onderverdeling verstaan, terwijl overgangsvoorwaarden veeleer doelen op studieveranderingen in de loop van een schooljaar, al dan niet op het niveau van eenzelfde leerjaar.

Zowel de toelatings- als de overgangsproblematiek is, naargelang van het betrokken leerjaar en de betrokken graad, onderworpen aan criteria zoals vooropleiding, leeftijd, advies van instanties zoals de klasseraad, het P.M.S.-centrum of de ouders van de leerling, individuele ministeriële beslissing terzake, ...

In de rechten van de leerlingen die hun vorige studies hebben doorlopen in het secundair onderwijs van het type I of II en die hun opleiding voltooiën binnen de nieuwe structuur, wordt in dit besluit voorzien, zodat passend gevolg wordt voorbehouden aan de in het voornoemd decreet (art. 52) uitdrukkelijk gestelde eis.

De artikelen 33 tot en met 54, die hoofdstuk IV vormen, betreffen de bekrachtiging van de studies, waarbij eveneens uitsluitend regelmatige leerlingen in beschouwing worden genomen (vrije leerlingen kunnen immers geen aanspraak maken op enige studiesanctioering); deze bekrachtiging impliceert een overzicht van de afgeleverde studiebewijzen en de daaraan gerelateerde voorwaarden evenals de modellen van de onderscheiden titels.

Voor de studierichtingen Verpleegspiranten en Kinderverzorging, waar een afzonderlijke aanvullende specifieke reglementering geldt, wordt in bijzondere bepalingen voorzien.

Naar analogie met het in hoofdstuk III gestelde, worden ook via dit hoofdstuk de rechten van de leerlingen die deels secundair onderwijs van het type I of II hebben gevolgd, doelmatig verzekerd.

In hoofdstuk V, zijnde de artikelen 55 en 56, worden de mogelijkheden weergegeven waaronder een leerjaar op regelmatige wijze kan worden overgezet en wordt uitvoering gegeven aan de formulering "gewettigde afwezigheid" waarvan melding wordt gemaakt in de definitie van de regelmatige leerling in artikel 48, 2°, van het vermeld onderwijsdecreet.

Hoofdstuk VI, dat vier afdelingen omvat, heeft tot doel de rechten en de plichten van de scholieren en hun ouders enerzijds en de onderwijsinstellingen anderzijds, duidelijk tegenover elkaar af te bakenen.

Bij de formulering van de bepalingen van dit hoofdstuk, fungeert de toestand zoals die heden ten dage voorligt als uitgangspunt; het is dan ook opportuun deze toestand toe te lichten, hetgeen hierna gebeurt in een vijftal punten.

Eerst en vooral wordt de plaats van de 'scholierenrechten' nader uiteengezet vanuit het "recht op onderwijs"; vervolgens wordt de juridische band tussen de leerling en de school besproken, waarna het aspect leerplicht aan bod komt, alvorens het onderscheid tussen orde-, tucht- en evaluatiereglementering nader uit te werken, om af te ronden met de huidige beroepsmogelijkheden bij geschillen.

I. In verband met de problematiek van de scholierenrechten wordt een samenkomst geconstateerd van twee zijden van dat ene recht op onderwijs, dat fundamenteel wordt geacht.

Het "recht op onderwijs" is immers terzelfdertijd een vrijheid (het wezen van overdreven overheidsbemoeiing) en een recht (een aanspraak op positieve tussenkomst van overheidswege); een individueel recht (gericht op elkepersoonsvorming) en een collectief recht (het recht van een groep, al dan niet geconstitueerd door een ideologische of filosofische strekking of een pedagogisch concept); een politiek en levensbeschouwelijk recht, gezien de samenhang van het onderwijsrecht met andere rechten (eredienst en geloof, vrije meningsuiting en vereniging. . .) en een sociaal-cultureel recht, waarvan de uitoefening noodzakelijk is in het kader van de vorming in zijn drie betekenissen (persoonlijkheidsontplooiing, sociale vorming en beroepsvoorbereidende- of vervolmakende opleiding).

Het "recht op onderwijs" is boven alles een voorwaarde voor de uitoefening van andere fundamentele rechten en vrijheden en dient in de hiërarchie der rechten zeker vooraan te worden geplaatst.

Ten aanzien van het gesubsidieerd vrij onderwijs is het "recht op onderwijs" een tweeledig recht. Het omvat vooreerst de vrijheid van de ouders ten aanzien van hun kinderen om onderwijs te volgen in de instelling van hun keuze. Deze keuzevrijheid moet en wordt door de overheid ook effectief gewaarborgd. Bovendien impliceert het dat er vrij onderwijs kan worden ingericht naar de eigen pedagogische, filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen.

De vrijheid om onderwijs te verstrekken houdt meteen in dat de "inrichtende macht" bevoegd is om als uitvloeisel van de filosofische of pedagogische overtuiging, de strekking van het onderwijs te bepalen, naar voorkeur pedagogische methoden aan te wenden, het personeel te benoemen . . . of zoals professor DELPERÉE schrijft: "En ce sens, la liberté de l'enseignement profite à ceux qui se donnent pour mission de créer et d'organiser des établissements à cette fin. Ils fixent le contenu de l'enseignement à dispenser; ils en déterminent les modalités pratiques; ils sélectionnent les enseignements et les enseignants; ils arrêtent les conditions de rémunération des services rendus". (Droit Constitutionnel, VI, Les Données constitutionnelles, Brussel, 1980, p 215).

De bewegingsruimte van de "inrichtende machten" is evenwel niet ongebreideld, er dient aan bepaalde voorwaarden te worden voldaan.

In de "rechten van scholieren" komen dan ook deze twee aspecten tot uiting. De inrichtende macht moet de vrijheid krijgen en behouden om onderwijs te verstrekken naar het eigen concept. Dit betekent echter eveneens dat dit een absoluut recht is dat ten koste mag gaan van de "ontvangers" van het onderwijs.

Anderzijds mogen de "ontvangers" van het onderwijs ook hun recht niet in die mate uitoefenen dat er afbreuk wordt gedaan aan het recht om onderwijs naar eigen inzicht van de inrichtende macht in te richten.

Ten aanzien van het Gemeenschaps- en het gesubsidieerd officieel onderwijs, is het "recht op onderwijs" ook tweeledig, doch met een lichte nuancering.

Het omvat enerzijds het recht van de ouders om voor hun kinderen de bepaalde vorm van onderwijs te kiezen. Anderzijds is er de plicht van de overheid om neutraal onderwijs in te richten.

Ook hier kunnen deze twee facetten niet in die mate uitgeoefend worden dat ze afbreuk doen aan het recht of de plicht van de andere partij.

Zowel voor het Gemeenschapsonderwijs als voor het gesubsidieerd onderwijs, kan er gezegd worden dat geen enkel recht, zelfs niet een grondwettelijk recht, in die mate absoluut is dat het de uitoefening van hetzelfde recht door medeburgers onmogelijk maakt.

Dit impliceert dat aan beide zijden er grenzen (toegevingen) moeten worden gesteld. Dat er met andere woorden een evenwicht moet worden gevonden die aan beide zijden genoeg vrijheid geeft opdat hun recht nog zou kunnen worden uitgeoefend en er anderzijds toch voldoende waarborgen blijven opdat het recht van de anderen niet wordt geschaad.

Het is vanuit dit oogpunt dat de problematiek van de scholieren-rechten moet worden benaderd.

Bij de voorbereiding van het hoofdstuk over de rechtspositie van de leerling werd dan ook vanuit deze gesteldheid vertrokken en werd gepoogd om een evenwicht te bereiken tussen de rechten van enerzijds de scholieren en hun ouders en anderzijds de inrichtende machten.

Het lag geenszins in de bedoeling om noch de ene noch de andere partij te benadelen of te beperken in de uitoefening van zijn "vrijheid van onderwijs".

II. Een tweede opmerking die moet gemaakt worden houdt verband met de juridische band die er bestaat tussen de leerling en de school. Er is een onderscheid tussen Gemeenschapsscholen en gesubsidieerde officiële scholen enerzijds en de gesubsidieerde vrije scholen anderzijds.

De eerste categorie scholen wordt beschouwd als organieke openbare diensten. Zij zijn opgericht door openbare machten die er zich de vrije beschikking over voorbehouden. De leerlingen van deze scholen zijn verondersteld "gebruikmakers van de openbare dienst" te zijn. Zij bevinden zich in een statutaire toestand die geregeld is door specifieke wetten en reglementen, aangevuld met talrijke ministeriële omzendbrieven. Verhalen tegen beslissingen genomen met miskenning van deze wettelijke en reglementaire beschikkingen of indruisend tegen de algemene principes die de werking van de openbare diensten regelen, vallen in de regel onder de bevoegdheid van de Raad van State. Wanneer inbreuk gemaakt wordt op het burgerlijk recht kan de zaak voor de rechtbank gebracht worden.

Wat de gesubsidieerde vrije scholen betreft is de juridische toestand van de leerlingen anders.

Over het algemeen kan men zeggen dat er een contractuele band bestaat tussen de inrichtende macht en de leerlingen die de school bezoeken.

Echter, de subsidiëring van de vrije scholen door de Gemeenschap en de in het schoolpact vastgelegde wil van de Staat dat de vrije keuze van de ouders tussen het confessioneel en het niet-confessioneel onderwijs dient gewaarborgd, leidt ertoe te stellen dat de gesubsidieerde vrije scholen er eveneens toe gehouden zijn de algemene rechtsbeginselen te eerbiedigen, waaruit de leerlingen de nodige waarborgen tegen willekeur kunnen putten.

Uit de algemeen aanvaarde thesise van de contractuele band, vloeien verschillende consequenties voort : verhaal kan uitsluitend worden ingediend bij justitiële rechtbanken. De Raad van State heeft in zijn arrest GRANDCHAMPS (nr. 24.842 van 21.11.1984) nogmaals bevestigd niet bevoegd te zijn om de vernietiging uit te spreken van een beslissing tot uitsluiting bij tuchtmaatregelen genomen door een vrije onderwijsinstelling.

De toepasselijke rechtregeling behoort tot het gemeenrecht van de overeenkomst en van de burgerlijke aansprakelijkheid.

De uitsluiting van een leerling betekent dan de ontbinding krachtens de wet van de overeenkomst afgesloten tussen de school en de leerling.

III. Het uitwerken van de rechtspositie heeft uiteindelijk ook te maken met het verlengen van de leerplicht tot 18 jaar.

Het heeft geen zin jongeren leerplichtig te maken tot 18 jaar en hen tegelijk slachtoffer te maken van willekeurige beslissingen van leraars en directie. Anderzijds kan dit ook niet betekenen dat deze oudere - en reeds mondiger geworden - leerlingen ten allen prijze op school moeten worden gehouden. Er moeten wel degelijk maatregelen kunnen genomen worden tegenover zij die een uitgesproken wangedrag of tegenover zij die niet de nodige intellectuele ijver aan de dag leggen.

Het steeds assertiever worden van de leerlingen (en de ouders) staat echter niet alleen in verband met de verlenging van de leerplicht doch ook met een algemene tendens in de maatschappij tot juridisering van allerlei menselijke relaties, ook buiten het onderwijs om.

De verantwoordelijken en zeker de overheid kan hier niet bij de pakken blijven zitten, doch moeten hier dringend optreden om de gang van zaken in goede banen te leiden. Het is de taak van de overheid om, in het belang van de zwakkere partij, in zulke mate op te treden dat de juridisering zoveel mogelijk beperkt wordt door duidelijke en afgelijnde principes voorop te stellen.

Dit is dan ook wellicht de hoofdreden geweest voor het maken van een "rechtspositie van de leerling".

IV. In een vierde punt willen wij duidelijk het verschil tussen orde-, tucht- en evaluatiereglementering afbakenen.

Daarbij moet er duidelijk worden gesteld dat er een absoluut onderscheid bestaat tussen orde- en tuchtmaatregelen enerzijds en de examenreglementering anderzijds.

Orde- en tuchtmaatregelen zijn nodig om de goede gang van zaken in een onderwijsinstelling te garanderen en het komt dan ook aan de inrichtende macht van elke school toe om dergelijke maatregelen te nemen, teneinde het gedrag van elke leerling in overeenstemming te brengen met de vereisten van het onderwijs.

De Raad van State heeft dit duidelijk gesteld in het arrest PESCH van 26 juni 1986 daar waar ze overweegt : "dat een dergelijke bevoegdheid wel geacht kan worden stilzwijgend te zijn toegekend aan het hoofd van een Rijksonderwijsinstelling; dat dit hoofd uit de aard van zijn functie er mee belast is alle maatregelen - tucht- of ordemaatregelen - te treffen die nodig zijn voor de goede werking van de instelling, behalve uiteraard die maatregelen welke hem bij een formele tekst zijn ontzegd."

Een gelijkaardig standpunt wordt ingenomen door het Hof van Beroep te Luik ten aanzien van het vrij onderwijs in een arrest van 23 april 1987 : "onderwijs verstrekken gebeurt in groep en dit vraagt een groepsdiscipline, die onmisbaar is om de doelstellingen van het onderwijs te realiseren".

Een noot van VANDER STICHELE onder deze uitspraak geeft duidelijk aan wat wordt bedoeld : "Le pouvoir disciplinaire est inhérent à n'importe quel groupement organisé d'ordre économique, social ou culturel et même sportif. Ainsi, l'école constitue un groupement dont tous les éléments constitutifs poursuivent le même but poursuivi par le groupement auquel on fait parti, puisse se réaliser, implique la nécessité de sanctionner tout écart de conduite".

Ook bij afwezigheid van teksten blijft het instellingshoofd bevoegd tot het nemen van disciplinaire maatregelen. Doch het is wellicht wenselijk dat de reglementeringen inzake tuchtrecht op behoorlijke wijze aan ouders en aan leerlingen worden bekendgemaakt en dat ze worden nageleefd door de instellingen zelf.

Het verschil tussen orde- en tuchtmaatregelen werd door de Raad van State uiteengezet in het arrest FERREMANS van 18 december 1979 (nr. 19.984, Arr. R. v. St. 1979, 1292-1293). "Gedragingen die geen echt gevaar voor de werking van de dienst uitmaken maar die toch hinderen" kunnen aanleiding geven tot een ordemaatregel. Daarbij wil men de leerling "ertoe brengen zijn gedrag te verbeteren en alzo aan te passen aan de vereisten van een goede samenwerking, zonder dat het de bedoeling is aan de betrokkene het voordeel dat de dienst van het onderwijs hem geeft, te ontnemen".

Een tuchtmaatregel daarentegen is "de reactie op een gedraging van een leerling die geacht wordt een gevaar voor de goede werking van de dienst van het onderwijs uit te maken, terwijl hij niet alleen strekt tot verbetering van het gedrag van een uit de band springende leerling, maar ook dient ter illustratie van de ernst der feiten van de andere leerlingen en alzo geldt als een voor allen bestemde waarschuwing; dat een tuchtmaatregel daarom bedoelt een nadeel toe te brengen aan de gestrafte door hem in de voordelen die hij uit de dienst haalt, te treffen".

Evaluatieregelingen zijn die regels die meestal in reglementaire teksten worden uiteengezet en die het verloop van een studiesanctioenering schetsen.

Elk lid van de delibererende klasseraad heeft een soevereine beslissingsbevoegdheid om de leerling te beoordelen. Daarna neemt de delibererende klasseraad collectief de eindbeslissing over het al dan niet slagen, over de graad van verdienste, ... De beslissingen van de delibererende klasseraad steunen en moeten steunen op een onherleidbare kern van deskundigheid die door elke andere instantie moet worden geëerbiedigd. Hierin ligt de basis voor onmisbare autonomie van elke delibererende klasseraad die in haar beslissingen niet hiërarchisch is ondergeschikt aan de minister, rector, schooldirectie,...

Het gebeurt soms dat bij de studiebeoordeling het wangedrag in rekening wordt gebracht door bijvoorbeeld de student niet toe te laten tot proeven, toetsen, overhoringen ... Op dit punt moet de grootste omzichtigheid en aandacht worden gevestigd.

Er kan op het aanvangsniveau van het onderwijs moeilijk sprake zijn van een principiële verplichting om gedragsvorming en intellectuele vorming gescheiden te beoordelen in enerzijds een disciplinaire procedure en anderzijds een studiebeoordeling.

Onderwijs omvat de totaliteit van de opvoeding en een geïntegreerde aanpak behoort nog steeds tot het fundamentele uitgangspunt van ons onderwijssysteem.

Daar waar in het beginstadium van het onderwijs het niet per se onrechtmatig is wanneer een delibererende klasseraad het gedrag sanctioneert en in zekere zin een disciplinaire component kan hebben, moet in een verder stadium van onderwijs (en dus met andere leerlingen) een strengere scheiding worden gehanteerd tussen discipline en bekwaamheid.

Dit impliceert waarom de delibererende klasseraad moet oordelen of aan alle gestelde voorwaarden voor het behalen van het diploma, met inbegrip van de morele voorwaarden, voldaan is.

Uit dit alles blijkt overduidelijk dat een transparantie van de evaluatiebeslissingen een absolute noodzaak is geworden.

In het arrest RAMMANT (Raad van State, 25491 van 18 juni 1985) merkt de Raad van State op dat "als de leden van de klasseraad het veel te veel schrijfwerk vinden om in de loop van het schooljaar melding te maken van de veelvuldige tekortkomingen van een leerling, zij die tekortkomingen ook niet bij de beraadslaging over het slagen van de leerling tevoorschijn moet toveren."

De rechtbank van Namen in een arrest van 15 september 1987 (J. Dr. J., 1987, nr. 8, p 17) schrijft het als volgt: "Een klasseraad die in de loop van het jaar nergens gepoogd heeft remediërend op te treden, kan de enkele opmerkingen over het gedrag in de klasagenda van een leerling niet aanvoeren om hem op het einde van het jaar niet te laten slagen".

We kunnen dus besluiten door te stellen dat orde- en tuchtmaatregelen en evaluatiereglementering wel degelijk een geheel vormen in het opvoedingsproject; doch dat een volledige doorzichtigheid in het onderscheiden van deze twee maatregelen een absolute noodzaak is zowel in het belang van de leerling als in het belang van de onderwijsinstelling zelf.

V. Als laatste punt in de voorafgaande toelichting bij de "scholierenrechten" wordt de huidige stand van zaken besproken van de beroepsmogelijkheden tegen de beslissingen genomen tegenover de scholier.

Er zijn twee mogelijkheden om een genomen beslissing aan te vechten.

Er is enerzijds de juridische weg en anderzijds het administratief beroep.

De laatste jaren ontwikkelt zich in versneld tempo een rechtspraak waarin leerlingen, studenten en ouders opkomen voor hun rechten in verschillende onderwijssituaties. Vanouds, maar uiterst sporadisch, treden hier de burgerlijke rechtbanken op. De krenking van een subjectief recht houdt namelijk steeds de mogelijkheid in om voor de burgerlijke rechtbank herstel in natura of schadevergoeding te vragen. Ten aanzien van schoolconflicten zitten de procedures voor de burgerlijke rechtbank duidelijk in de lift.

Lange tijd werd bijna exclusief gedacht aan een vordering op grond van artikel 1382 B.W., waarbij schadevergoeding kan worden gevraagd van een instantie uit de onderwijswereld die door een foutieve handeling schade had veroorzaakt.

Recent echter acht men ook een herstel in natura mogelijk, doch dit wordt bijzonder moeilijk als niet in een voorafgaande procedure in kortgeding bewarende maatregelen genomen werden die dan ter gronde worden bevestigd.

Het weze echter ook duidelijk dat de burgerlijke rechtbank bij wijze van herstel in natura nooit kan beslissen of bijvoorbeeld iemand geslaagd is. Geslaagd verklaren kan alleen de bevoegde evaluatiecommissie. Wel kan de burgerlijke rechtbank als herstel in natura rechtstreeks bevelen dat de evaluatiecommissie opnieuw zal beraadslagen. Het Hof van Beroep te Brussel sprak zich in diezelfde zin uit in zijn arrest van 23 november 1982 (R.W., 1984-1985, p 832).

De verzoeker (in casu de ouders en de leerling) zal moeten aantonen dat er een fout gebeurd is door de school.

Een arrest van de Raad van State die de administratieve handeling nietig verklaart is daarvoor een handig instrument.

De burgerlijke rechtbanken achten zich bevoegd wanneer een fout werd begaan, dus zowel in het geval van disciplinaire maatregelen als in het geval van perikelen bij evaluatiebeoordeling.

Wat lange tijd onmogelijk werd geacht blijkt de laatste tijd toch ook meer en meer opgang te vinden, namelijk de procedure in kortgeding voor de burgerlijke rechtbanken.

Door het Hof van Cassatie wordt aanvaard dat de scheiding der machten niet belet dat de rechter aan de overheid het bevel oplegt om iets te geven, te doen of te loven. A fortiori kan de rechter in een conflict tussen burgers optreden en in casu zowel aan de vrije als aan de officiële onderwijsinstellingen een dwangmaatregel opleggen.

Bij de procedure in kortgeding is er urgentie vereist. Over het algemeen wordt de werking van de openbare dienst, in casu onderwijs, uit de aard van de zaak als spoedeisend beschouwd.

De dwangmaatregel zal allereerst gericht zijn op het tot stand brengen van een voorlopige situatie waarin een verdere krenking van het recht zoveel mogelijk wordt voorkomen. Wat daaronder in concreto moet worden verstaan wordt overgelaten aan de voorzitter die "over een ruime feitelijke beoordelingsmacht ... en, binnen de juiste maat, over de grootste vrijheid beschikt" (Cass. 21 mei 1987, R.W. 1987-1988, 1426).

De tweede weg die men kan volgen is de administratieve procedure.

Vooraleer naar de administratieve rechtscolleges zelf te gaan, kan er ook administratief beroep worden ingesteld.

Een uiterst beperkte vorm van hiërarchisch beroep werd uitgewerkt in het ministerieel besluit van 15 april 1929 voor de athenea en de rijksmiddelbare scholen.

Het bestaat erin om bij de hiërarchische overheid van de auteur van de bestuurshandeling, beroep aan te tekenen opdat zij deze zou wijzigen, intrekken of hervormen. Het beroep is facultatief, heeft geen invloed op het rechtssprekend beroep en de overheid is niet verplicht om erop te antwoorden.

Een tweede vorm is het beroep bij de toezichthoudende overheid. Dit bestuurlijk of administratief toezicht is het geheel van de middelen waarover de toezichthoudende overheid beschikt om de gedecentraliseerde overheden te verplichten de wet na te leven en het algemeen belang te eerbiedigen, zonder echter zich in hun plaats te mogen stellen of de beslissing te mogen wijzigen.

In concreto betekent dit dat langs administratieve weg kan beroep aangetekend worden tegen een beslissing genomen door een officiële school (gemeente, rijk, provincie). Voor de gemeenteschool is dit de provinciegouverneur en de Vlaamse Executieve die de voogdij uitoefenen op de beslissingen van het schepencollege.

Voor de provincieschool is het administratief beroep aan te tekenen bij de Vlaamse Executieve en uiteindelijk is het de Raad van State die gemachtigd is een oordeel te vellen over alle handelingen van een bestuurlijke overheid.

In laatste instantie zal het dus de Raad van State zijn die zich uitspreekt over een vordering tot nietigverklaring van een beslissing van een administratieve overheid.

Zonder twiifel zijn de onderwijsinstellingen van de Gemeenschap, de provincie, of de gemeente te beschouwen als administratieve overheden. Zo is een weigering van inschrijving, een disciplinaire maatregel of een examenbeslissing van deze instellingen aan het toezicht van de Raad van State onderworpen.

De vrije onderwijsinstellingen zijn opgericht door particulier initiatief en worden volgens privaatrechtelijke beginselen georganiseerd. Zij zijn niet te beschouwen als administratieve overheden waarvan de beslissingen tot de bevoegdheid van de Raad van State behoren. Dit traditionele uitgangspunt wordt in recente rechtspraak van de Raad t.a.v. examenbeslissingen op vrij radikale wijze doorbroken. Deze wending werd in het arrest SCHEUERMANN van 27 juli 1979 principieel aangekondigd en in het arrest FRANSSEN van 16 oktober 1981, dat betrekking had op een examenbeslissing van een vrije universitaire instelling, ook concreet toegepast. In dit arrest overweegt de Raad: "dat de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, aan de universiteiten - in welke juridische vorm ook opgericht, dus ook wanneer het privaatrechtelijke inrichtingen betreft - in het algemeen belang de uitsluitende bevoegdheid toekennen om academische graden te verlenen waaraan bepaalde rechtsgevolgen zijn verbonden zoals o.m. het recht om een bepaald beroep uit te oefenen; dat de beslissingen van de organen van een universiteit met betrekking tot het uitreiken van academische diploma's waartoe zij wettelijk bevoegd zijn, dwingende rechtsgevolgen voor derden hebben; dat dergelijke beslissingen dan ook onderworpen zijn aan het toezicht van de Raad van State onverschillig de juridische vorm die de universiteit heeft aangenomen; dat derhalve de Raad van State in het voorliggend geval bevoegd is om zich over het ingestelde annulatieberoep uit te spreken". Sindsdien is deze rechtspraak verder uitgebouwd.

Deze rechtspraak die aanvankelijk alleen werd uitgewerkt voor het hoger onderwijs, werd in het arrest DUYMELINCKX (Raad van State, 10 februari 1987) ook van toepassing geacht op het secundair onderwijs daar ook deze instellingen in het algemeen, de uitsluitende bevoegdheid hebben om diploma's en getuigschriften te verlenen waaraan bepaalde rechtsgevolgen verbonden zijn.

Vooralsnog echter wordt de gelijkstelling tussen officiële en vrije scholen niet doorgetrokken op het punt van de tucht- en ordehandhaving.

In het arrest GRANDCHAMPS van 21 november 1984 schrijft de Raad van State daarover dat regelen van interne organisatie van dergelijke (vrije) onderwijsinstellingen, zoals daar zijn de disciplinaire maatregelen, niet kunnen worden beschouwd als regelen genomen in hoofde van een administratieve overheid in de zin van artikel 14 van de gecoördineerde wetten van de Raad van State. "Considérant que sans qu'il y ait lieu d'examiner si la qualité d'autorité administrative peut ou non être reconnue à un établissement d'enseignement subventionné lorsqu'il prend certaines décisions, il suffit de relever que les règles d'organisation interne de ces établissements, telles que les règles de discipline et l'application de celles-ci ne peuvent pas être considérées comme des actes que cet établissement aurait pris en qualité d'autorité administrative au sens de l'article 14 des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat" (Adm. Publ. (II), 1984, 112, TBT, 1986, 175 res).

Het gevolg van dergelijke rechtspraak is nu dat de vrije onderwijsinstellingen optreden als administratieve overheden wanneer zij een beslissing nemen in een evaluatieaangelegenheid. Zij worden daarom nog niet zonder meer beschouwd als administratieve overheden.

De fragmentering van de rechtspositie van de vrije onderwijsinstellingen levert in bepaalde gevallen moeilijkheden op en leidt ook tot onduidelijkheid bij de rechtsonderzochten.

Het moet echter gezegd worden dat de rechtspraak hieromtrent nog niet is afgesloten en dat een verdere evolutie kan worden verwacht.

Uit het voorgaande blijkt overduidelijk dat er aan de bestaande toestand een aantal gebreken zijn.

Er is enerzijds een absolute rechtsonzekerheid bij de gebruikers van onze onderwijsinstellingen omtrent hun rechten en plichten. Ook de scholen zelf zijn dikwijls het slachtoffer van hun eigen onduidelijkheid.

Het is de taak van de overheid om die rechtsonzekerheid zoveel mogelijk weg te werken teneinde de burgers te beschermen (zowel de scholieren als de onderwijsinstellingen). Anderzijds echter heeft de overheid het recht niet om zich te bemoeien met de pedagogische vrijheid en de inhoud die daaraan wordt gegeven. Het behoort aan elke onderwijsinstelling zelf om inhoudelijke criteria op te stellen.

In desbetreffend hoofdstuk van het besluit heeft de overheid er dan ook alleen willen voor zorgen dat in eerste instantie de rechtszekerheid bevorderd werd, door de onderwijsinstellingen verplicht te maken een schoolreglement op te stellen.

Een tweede niet te onderschatten nadeel is dat in de huidige toestand en bij conflicten alleen de weg naar de Raad van State of bij de burgerlijke rechtbanken open staat.

Beide procedures zijn erg omslachtig, tijdrovend, duur en leiden tot grote rechtsonzekerheid.

Een tussenoplossing om deze - meestal pijnlijke - weg te vermijden bestaat er vooralsnog niet en in voortliggend besluit werd dan ook gepoogd om daarvan te verhelpen.

Gezien al het voorgaande, moet de context van waaruit het hoofdstuk over de scholierenrechten werd opgezet, reeds voldoende duidelijk zijn. De algemene bespreking van dit voorstel kan dan ook kort zijn.

In artikel 57 wordt aan de inrichtende macht de verplichting opgelegd om, in overleg met de participatieve organen, voor elk van haar scholen een schoolreglement te maken. Dit reglement dient gegevens te bevatten ondermeer i.v.m. de organisatie van de studies, de individuele begeleiding van de leerlingen, het evaluatiesysteem, de beroepsmogelijkheden tegen beslissingen van de delibererende klasseraad en tegen genomen tuchtmaatregelen die de definitieve uitsluiting van de leerling impliceren.

Aangaande deze bepalingen laat de Raad van State in haar advies opmerken en ik citeer :

"Wel is het zo dat overeenkomstig artikel 17, § 4, van de Grondwet in het onderwijs ook de leerlingen recht hebben op een gelijke behandeling.

Een schoolreglement is het meest geëigende instrument om die gelijke behandeling te waarborgen Een schoolreglement is overigens in de organisatie van het onderwijs een vanzelfsprekende aangelegenheid, waarvan men mag aannemen dat zij impliciet in de onderwijsinrichtende regels vervat is.

Aldus kan men de bepalingen van hoofdstuk VI van dit ontwerp lezen als de vormgeving van een verplichting ingeschreven in de Grondwet waarvan de modalisering zo vanzelfsprekend is dat er tussen Grondwet en besluit geen uitdrukkelijke machtigingsbepaling in een wet of een decreet vereist is."

Zo is het in de context van dit schoolreglement dat de klasseraad haar beslissingen kan en moet nemen, zij het autonoom op basis van een delegatie van de bevoegdheid van de inrichtende macht.

De vraag is echter of die autonomie zo ver reikt dat de inrichtende macht, die aansprakelijk is voor de beslissingen van de klasseraad, geen enkele vorm van controle of toezicht heeft op haar orgaan.

Hierop moet negatief geantwoord worden. Zonder aan de autonomie van de klasseraad te raken, heeft de inrichtende macht een beperkte controle. Zij kan namelijk de klasseraad opnieuw doen samenkomen, op eigen initiatief voor wat betreft de toelatings- en begeleidende klasseraad en al dan niet op grond van een door de delibererende klasseraad getroffen beslissing die door de betrokken personen wordt omstreden voor wat betreft laatstgenoemde klasseraad, zoals bepaald in de artikelen 65, 66 en 69.

Artikel 64 voert het "recht op overleg" in.

Binnen de drie werkdagen na het bekend maken van de beslissing van de delibererende klasseraad hebben de betrokken personen het recht op een gesprek met de afgevaardigde van de inrichtende macht, de voorzitter van de delibererende klasseraad of zijn afgevaardigde. Het weze echter duidelijk dat het belangrijk is dat de onderwijsinstelling de beslissing op een behoorlijke manier tijdig bekend maakt.

Het is daarom wenselijk dat de vorm van bekendmaking in het schoolreglement zelf wordt ingeschreven teneinde latere discussies te vermijden.

In artikel 60 wordt de mogelijkheid geboden om tuchtmaatregelen te nemen. Enkele voor de hand liggende maatregelen zijn de blaam, de tijdelijke uitsluiting en de definitieve wegzending.

De zware disciplinaire maatregel van wegzending, die alleen in uitzonderlijke omstandigheden kan worden gerechtvaardigd, roept vragen op naar de rechtmatigheid. Meer bepaald het samengaan met de leerplicht, of met het eerste protocol bij het Europees Verdrag voor de bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, dat bepaalt dat niemand het recht op onderwijs zal worden ontnomen. Het nemen van een disciplinaire maatregel wordt echter verantwoord vanuit het recht op onderwijs zelf, met name moet dit recht kunnen uitgeoefend worden in respect voor datzelfde recht van de andere leerlingen en ouders.

De Raad van State in het arrest ARMANOUSS (Raad van State, 20 mei 1987) stelt bovendien dat een tuchtmaatregel het recht op onderwijs niet aantast omdat de uitgesloten leerling nog in een andere instelling terecht kan.

Een officiële onderwijsinstelling, die onder de wetten van de openbare dienst valt, mag bovendien, zoals bepaald in het arrest VERGAUWEN (Raad van State, 7 januari 1975), bij gebrek aan wettelijke grondslag geen inschrijving van een leerling weigeren.

Een officiële onderwijsinstelling mag bovendien geen leerling weigeren die aan de reglementaire toelatings- en overgangsvoorwaarden voldoet, op grond van het feit dat deze leerling in een andere school is weggezonden omwille van de nieuwe instelling onbekende motieven.

Een beroep op de Schoolpactwetgeving, die de vrije keuze van ouders tussen confessioneel en niet-confessioneel onderwijs garandeert, zou volgens sommigen ook impliceren dat een vrije school een leerling niet kan weigeren, tenzij op wettelijke grondslag.

Dit is echter een vrij verwarrend argument. De Schoolpactwetgeving voorziet in de oprichting en subsidiëring van een onderwijs en vervoer naar de plaats waar dit onderwijs wordt aangeboden, derhalve dat de vrije schoolkeuze die in de Grondwet is ingebouwd, gegarandeerd wordt.

Dit houdt geenszins het recht in dat de optie van een leerling voor een welbepaalde, bijvoorbeeld, katholieke school, de effectieve toelating impliceert.

Toch zou het onaanvaardbaar zijn dat een vrije onderwijsinstelling op willekeurige of discriminerende wijze aan bepaalde leerlingen de toegang tot de school zou kunnen ontzeggen. Het maatschappelijk gewicht van het vrij onderwijs, gezien het algemeen belang dat ook door dit net - niettegenstaande haar privaatrechtelijk karakter - wordt gediend, prevaleert hier.

In de artikelen 59 en 60 worden orde- en tuchtmaatregelen van elkaar onderscheiden. De bepalingen zijn ingegeven door de definitie zoals bepaald in het arrest FERREMANS (Raad van State, 18 december 1979). Een ordemaatregel mag uiteraard niet willekeurig zijn, hoewel in beginsel de rechter hierop niet toeziet teneinde de dagdagelijkse gezaguitoefening niet onmogelijk te maken. Tuchtmaatregelen zijn verdragend en moeten bijgevolg zorgvuldig gehanteerd worden, temeer ook daar ze aan het rechterlijk toezicht zijn onderworpen, inzonderheid wat betreft de naleving van de vigerende procedureregels. Het onderscheid tussen orde- en tuchtmaatregelen is niet altijd evident, vooral ook omdat, zoals de Raad van State in het arrest FERREMANS bepaalt, een inhoudelijk zogenaamde tuchtmaatregel toch naar de vorm een ordemaatregel kan zijn op voorwaarde dat die bedoeld is van korte duur te zijn of gevolgd te worden door een tuchtmaatregel. Een tijdelijke uitsluiting bijvoorbeeld kan als ordemaatregel worden genomen om wanneer het advies van de begeleidende klasseraad is ingewonnen, gevolgd te worden door een definitieve uitsluiting.

Hoofdstuk VII (= artikel 71 tot en met 75) behelst de overgangs-, opheffings- en inwerkingtredingsbeschikkingen.

De Gemeenschapsminister van Onderwijs,

D. COENS.

13 MAART 1991. — Besluit van de Vlaamse Executieve
betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs

De Vlaamse Executieve,

Gelet op de wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, gecoördineerd op 31 december 1949, inzonderheid op artikel 6bis, § 1, ingevoegd bij de wet van 31 juli 1975, op artikel 8, gewijzigd bij de wet van 1 augustus 1985 en op het artikel 13, 1°;

Gelet op de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, inzonderheid op artikel 24, § 2, 1°, gewijzigd bij de wet van 14 juli 1975 en het decreet van 31 juli 1990;

Gelet op het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs - II, inzonderheid op titel IV, hoofdstuk I, afdelingen 1 en 2;

Gelet op het akkoord van de Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, gegeven op 27 november 1990;

Gelet op het overleg dat, ingevolge artikel 5 van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, met de afgevaardigden van de inrichtende machten heeft plaats gehad op 6 en 12 november en 10 december 1990;

Gelet op het advies van de Raad van State;

Op de voordracht van de Gemeenschapsminister van Onderwijs;

Na beraadslaging,

Besluit :

HOOFDSTUK I. — *Inleiding*

Artikel 1. Dit besluit is van toepassing op het voltijds secundair onderwijs, met uitzondering van het buitengewoon secundair onderwijs.

Art. 2. Voor de toepassing van dit besluit :

1° wordt met "onderverdeling" bedoeld :

- in het tweede leerjaar van de eerste graad : een "basisoptie", zoals bedoeld in artikel 48, 6°, van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs - II ;

- in het beroepsvoorbereidend leerjaar : een "beroepenveld" of een "combinatie van twee beroepenvelden", zoals bedoeld in artikel 48, 5°, van het voornoemd decreet van 31 juli 1990 ;

- in de leerjaren van de tweede en de derde graad : het fundamenteel gedeelte van de optie, dat de "studierichting" bepaakt, zoals bedoeld in artikel 48, 7°, van het voornoemd decreet van 31 juli 1990.

2° wordt met "betrokken personen" bedoeld : de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de minderjarige leerplichtigen onder hun bewaring hebben of de meerderjarige leerling zelf.

3° wordt met "overeenstemmende studierichtingen" bedoeld, twee studierichtingen waarvan in de ene reeds voldoende leerstof aan bod komt en/of praktische vaardigheden worden verworven, zodat met reële kansen op succes de andere kan worden aangevat en gevolgd.

De Gemeenschapsminister van Onderwijs bepaakt de studierichtingen die overeenstemmend zijn.

4° wordt met "klasseraad" bedoeld, het orgaan dat als een emanatie van de inrichtende macht met drie functies kan worden belast, zoals nader gespecificeerd in hoofdstuk II en derhalve, naargelang van het geval, gedefinieerd wordt als respectievelijk "toelatingsklasseraad", "begeleidende klasseraad" en "delibererende klasseraad".

5° wordt met "inschrijving" bedoeld, de opname in het leerlingenbestand van een door de Vlaamse Gemeenschap georganiseerde, gesubsidieerde of erkende onderwijsinstelling of de hernieuwing ervan bij het begin van ieder schooljaar.

HOOFDSTUK II. — *De klasseraad.*

Afdeling 1. — De toelatingsklasseraad.

Art. 3. § 1. Behoudens de van rechtswege voorziene toelatings- en overgangsvoorwaarden, fungeert, overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk III, de toelatingsklasseraad als enig orgaan op het vlak van de toelating tot of overgang naar een bepaald leerjaar, onderwijsvorm en onderverdeling.

§ 2. De toelatingsklasseraad bestaat uit :

1° de directeur of zijn afgevaardigde en leraars van het leerjaar, de onderwijsvorm en de onderverdeling waarvoor de leerling opteert; die personen zijn ambtshalve stemgerechtigd. Zij worden desgevallend bijgestaan door personeelsleden die betrekkingen in het ambt van onderdirecteur, werkplaatsleider en/of werkmeester in de betrokken onderwijsinstelling bekleden; deze personeelsleden zijn ambtshalve raadgevend ;

2° desgevallend een lid van het technisch personeel van het begeleidend P.M.S.-centrum ; deze persoon is ambtshalve adviserend.

§ 3. De directeur of zijn afgevaardigde wijst de leden van de toelatingsklasseraad aan en zit de vergadering van de raad voor.

§ 4. Geen enkel lid van de toelatingsklasseraad mag deelnemen aan enige beslissing betreffende een bloed- of aanverwant tot en met de vierde graad of betreffende een leerling aan wie hij privaattlessen of een schriftelijke cursus heeft gegeven.

§ 5. In geval tot stemming wordt overgegaan en het resultaat is een staking van stemmen, dan is de stem van de voorzitter van de toelatingsklasseraad doorslaggevend.

§ 6. De toelatingsklasseraad zal zich bij zijn beslissingen laten leiden door concrete gegevens uit het dossier van de leerling.

§ 7. De beslissing van de toelatingsklasseraad wordt aan het leerlingendossier toegevoegd.

Afdeling 2 . — De begeleidende klasseraad.

Art 4. § 1. De begeleidende klasseraad fungeert als enig orgaan op het vlak van de vorming en de evaluatie van de vorderingen van een bepaalde groep leerlingen, met uitsluiting van hetgeen bedoeld wordt in artikel 5, § 1., alsmede op het vlak van de definitieve verwijdering van een leerling uit de onderwijsinstelling, zoals bedoeld in artikel 60.

§ 2. De begeleidende klasseraad bestaat uit:

1° de directeur of zijn afgevaardigde en alle leden van het onderwijzend personeel die in een bepaald leerjaar, onderwijsvorm en onderverdeling aan de leerling onderwijs verstrekken, behoudens in geval van gewettigde afwezigheid of bewezen overmacht om op de klasseraadvergaderingen aanwezig te zijn ; die personen zijn ambtshalve stemgerechtigd. Zij worden desgevallend bijgestaan door personeelsleden die in de betrokken onderwijsinstelling betrekkingen in het ambt van onderdirecteur, werkplaatsleider en/of werkmeester bekleden of behoren tot het administratief en/of opvoedend hulp personeel; deze personen zijn ambtshalve raadgevend ;

2° in die onderwijsvormen en leerjaren waar een geïntegreerde proef plaatsvindt, desgevallend deskundigen die niet tot de betrokken onderwijsinstelling behoren; deze personen zijn ambtshalve raadgevend;

3° desgevallend een lid van het technisch personeel van het begeleidend P.M.S.-centrum; deze persoon is ambtshalve adviserend.

§ 3. De directeur of zijn afgevaardigde wijst de leden van de begeleidende klasseraad aan en zit de vergadering van de raad voor.

§ 4. Geen enkel lid van de begeleidende klasseraad mag deelnemen aan enige beslissing betreffende een bloed- of aanverwant tot en met de vierde graad of betreffende een leerling aan wie hij privaattlessen of een schriftelijke cursus heeft gegeven.

§ 5. In geval tot stemming wordt overgegaan en het resultaat is een staking van stemmen, dan is de stem van de voorzitter van de begeleidende klasseraad doorslaggevend.

§ 6. Elke beslissing, vaststelling of advies van de begeleidende klasseraad wordt aan het leerlingendossier toegevoegd.

Afdeling 3 . — De delibererende klasseraad.

Art 5. § 1. De delibererende klasseraad fungeert als enig orgaan op het vlak van de beslissingen inzake het al dan niet geslaagd zijn , hetgeen voor de regelmatige leerlingen leidt tot de studiebekrachtiging en de eventuele rechten op toelating tot het volgend leerjaar.

§ 2. De delibererende klasseraad bestaat uit:

1° de directeur of zijn afgevaardigde en alle leden van het onderwijzend personeel die in een bepaald leerjaar, onderwijsvorm en onderverdeling aan de leerling onderwijs verstrekken, behoudens in geval van gewettigde afwezigheid of bewezen overmacht om op de klasseraadvergaderingen aanwezig te zijn ; die personen zijn ambtshalve stemgerechtigd. Zij worden desgevallend bijgestaan door personeelsleden die in de betrokken onderwijsinstelling betrekkingen in het ambt van onderdirecteur, werkplaatsleider en/of werkmeester bekleden of behoren tot het administratief en/of opvoedend hulp personeel ; deze personen zijn ambtshalve raadgevend ;

2° in die onderwijsvormen en leerjaren waar een geïntegreerde proef plaatsvindt, desgevallend deskundigen die niet tot de betrokken onderwijsinstelling behoren; deze personen zijn ambtshalve raadgevend;

3° desgevallend een lid van het technisch personeel van het begeleidend P.M.S.-centrum; deze persoon is ambtshalve adviserend.

§ 3. De directeur of zijn afgevaardigde wijst de leden van de delibererende klasseraad aan en zit de vergadering van de raad voor.

§ 4. Geen enkel lid van de delibererende klasseraad mag deelnemen aan enige beslissing betreffende een bloed- of aanverwant tot en met de vierde graad of betreffende een leerling aan wie hij privaattlessen of een schriftelijke cursus heeft gegeven.

§ 5. De delibererende klasseraad zal zich bij zijn beslissingen laten leiden door concrete gegevens uit het dossier van de leerling. Dit dossier bevat minstens :

- resultaten van proeven, toetsen of examens die door de leraars van de leerling werden afgenomen ;
- de resultaten van de geïntegreerde proef ;
- de beslissingen, vaststellingen en de adviezen van de begeleidende klasseraad.

§ 6. Van de beslissingen van de delibererende klasseraad wordt een proces-verbaal opgemaakt en worden er notulen gehouden .

Het proces-verbaal bevat de lijst van de geslaagde en niet geslaagde leerlingen.

De notulen bevatten een synthese van de elementen die tot de beslissingen hebben geleid, waaronder eventueel het resultaat van een stemming.

Zowel het proces-verbaal als de notulen worden door de voorzitter en drie leden van de raad ondertekend.

De processen-verbaal en de notulen dienen gedurende dertig jaar bewaard.

§ 7. In geval tot stemming wordt overgegaan en het resultaat is een staking van stemmen, dan is de stem van de voorzitter van de delibererende klasseraad doorslaggevend.

HOOFDSTUK III. — Toelatings- en overgangsvoorwaarden.

Art. 6. § 1. Kunnen tot het eerste leerjaar A als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

1° de houders van het getuigschrift van basisonderwijs ;
 2° de regelmatige leerlingen die het zesde leerjaar van het gewoon lager onderwijs hebben beëindigd doch niet met vrucht, onder de volgende voorwaarden :

- a) gunstig advies van de toelatingsklasseraad ;
- b) akkoord van de betrokken personen, die vooraf het advies van het P.M.S.-centrum moeten hebben ontvangen.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., zijn tot en met 15 november toegelaten :

1° de overgang van het eerste leerjaar B of het eerste leerjaar B-variant naar het eerste leerjaar A, onder de volgende voorwaarden :

- a) gunstig advies van de begeleidende klasseraad van het eerste leerjaar B of het eerste leerjaar B-variant ;
- b) akkoord van de betrokken personen ;

2° de overgang van het beroepsvoorbereidend leerjaar naar het eerste leerjaar A, onder de volgende voorwaarden :

- a) gunstig advies van de begeleidende klasseraad van het beroepsvoorbereidend leerjaar ;
- b) akkoord van de betrokken personen ;
- c) reeds een eerste leerjaar A, een eerste leerjaar B of een eerste leerjaar B-variant te hebben beëindigd.

Art. 7. § 1. Kunnen tot het eerste leerjaar B en het eerste leerjaar B-variant als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

1° de regelmatige leerlingen die het zesde leerjaar van het gewoon lager onderwijs hebben beëindigd, doch niet met vrucht ;

2° de leerlingen die het zesde leerjaar van het gewoon lager onderwijs niet hebben beëindigd, onder de volgende voorwaarde : uiterlijk op 31 december volgend op de aanvang van het schooljaar de leeftijd van 12 jaar bereiken ;

3° de houders van het getuigschrift van basisonderwijs, onder de volgende voorwaarde : akkoord van de betrokken personen die vooraf het advies van het P.M.S.-centrum moeten hebben ontvangen.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 15 januari toegelaten : de overgang van het eerste leerjaar A naar het eerste leerjaar B of het eerste leerjaar B-variant, onder de volgende voorwaarden :

- a) gunstig advies van de begeleidende klasseraad van het eerste leerjaar A ;
- b) akkoord van de betrokken personen.

Art. 8. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 27 van dit besluit, kunnen tot het tweede leerjaar van de eerste graad, zoals bedoeld in artikel 50, § 2, 1° van het voornoemd decreet van 31 juli 1990, als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

1° de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar A met vrucht hebben beëindigd ;

2° de regelmatige leerlingen die het beroepsvoorbereidend leerjaar met vrucht hebben beëindigd, onder de volgende voorwaarde : gunstig advies van de toelatingsklasseraad.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., zijn tot en met 15 januari toegelaten :

- 1° de overgang van het beroepsvoorbereidend leerjaar naar het tweede leerjaar van de eerste graad ;
- 2° de verandering van basisoptie in het tweede leerjaar van de eerste graad.

Art. 9. § 1. Kunnen tot het beroepsvoorbereidend leerjaar, zoals bedoeld in artikel 50, § 2, 2° van het voornoemd decreet van 31 juli 1990, als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar A, het eerste leerjaar B of het eerste leerjaar B-variant hebben beëindigd.

§ 2. Zijn tot en met 15 januari toegelaten :

- 1° de overgang van het tweede leerjaar van de eerste graad naar het beroepsvoorbereidend leerjaar ;
- 2° de overgang van het eerste leerjaar A, het eerste leerjaar B of het eerste leerjaar B-variant naar het beroepsvoorbereidend leerjaar, onder de volgende voorwaarde : reeds vroeger een eerste leerjaar A, een eerste leerjaar B of een eerste leerjaar B-variant te hebben beëindigd ;
- 3° de verandering van beroepenveld of combinatie van twee beroepenvelden in het beroepsvoorbereidend leerjaar.

Art. 10. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 27, kunnen tot het eerste leerjaar van de tweede graad van het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

- 1° de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de eerste graad met vrucht hebben beëindigd ;
- 2° de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd, onder de volgende voorwaarde : gunstig advies van de toelatingsklasseraad.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 15 januari toegelaten : de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 11. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 27, kunnen tot het eerste leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

- 1° de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de eerste graad of het beroepsvoorbereidend leerjaar met vrucht hebben beëindigd ;
- 2° de leerlingen die uiterlijk op 31 december volgend op de aanvang van het schooljaar de leeftijd van 16 jaar bereiken, onder de volgende voorwaarde : gunstig advies van de toelatingsklasseraad.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 15 januari toegelaten :
de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 12. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 27, kunnen tot het tweede leerjaar van de tweede graad van het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

- 1° de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar van de tweede graad van het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd ;
- 2° de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 15 januari toegelaten :
de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 13. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 27, kunnen tot het tweede leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar van de tweede graad met vrucht hebben beëindigd.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 15 januari toegelaten :
de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 14. § 1. Onverminderd de bepalingen van de artikelen 27 en 28, kunnen tot het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een vervolmakingsjaar, als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 30 september toegelaten :
de verandering van studierichting.

Art. 15. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 27, kunnen tot het eerste leerjaar van de derde graad van het algemeen secundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

1° de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de tweede graad van het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd ;

2° de houders van het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs, uitgereikt in het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap, onder de volgende voorwaarde : gunstig advies van de toelatingsklasseraad over de keuze van de studierichting ;

3° de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd en houder zijn van het gehomologeerd of door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap uitgereikt getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 15 november toegelaten : de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 16. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 27, kunnen tot het eerste leerjaar van de derde graad van het technisch of het kunstsecundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

1° de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de tweede graad van het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd ;

2° de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd ;

3° de houders van het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs, uitgereikt in het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap, onder de volgende voorwaarde : gunstig advies van de toelatingsklasseraad over de keuze van de studierichting.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 15 november toegelaten : de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 17. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 27, kunnen tot het eerste leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

1° de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de tweede graad met vrucht hebben beëindigd ;

2° de houders van het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs, uitgereikt door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap, onder de volgende voorwaarde : gunstig advies van de toelatingsklasseraad over de keuze van de studierichting.

Voor de studierichting Kinderverzorging dienen deze bepalingen samen gelezen met de bepalingen van artikel 4 van het koninklijk besluit van 24 februari 1987 houdende bijzondere regeling betreffende de studies van kinderverzorging.

Voor de studierichting Vrachtwagenchauffeur dienen de leerlingen bovendien medisch geschikt te zijn bevonden voor de uitoefening van het beroep.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 15 november toegelaten : de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 18. Kunnen tot het tweede leerjaar van de derde graad van het algemeen secundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar van de derde graad van het algemeen secundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd, onder de volgende voorwaarde : geen verandering van studierichting.

Art. 19. Kunnen tot het tweede leerjaar van de derde graad van het technisch secundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar van de derde graad van het technisch secundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd, onder de volgende voorwaarde : geen verandering van studierichting.

Art. 20. Kunnen tot het tweede leerjaar van de derde graad van het kunstsecundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar van de derde graad van het kunstsecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd, onder de volgende voorwaarde : geen verandering van studierichting.

Art. 21. Onverminderd de bepalingen van de artikelen 27 en 28, kunnen tot het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

1° de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd, onder de volgende voorwaarde : geen verandering van studierichting ;

2° de regelmatige leerlingen die het eerste leerjaar van de derde graad van het technisch of het kunstsecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd.

Voor de studierichting Kinderverzorging dienen deze bepalingen samen gelezen met de bepalingen van artikel 4 van voornoemd koninklijk besluit van 24 februari 1987.

Voor de studierichting Vrachtwagenchauffeur dienen de leerlingen bovendien medisch geschikt te zijn bevonden voor de uitoefening van het beroep.

Art. 22. § 1. Kunnen tot het derde leerjaar van de derde graad van het algemeen secundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een voorbereidend jaar op het hoger onderwijs, als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de houders van het getuigschrift van secundair onderwijs.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 30 september toegelaten : de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 23. § 1. Kunnen tot het derde leerjaar van de derde graad van het kunstsecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een voorbereidend jaar op het hoger onderwijs, als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de houders van het getuigschrift van secundair onderwijs.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 30 september toegelaten : de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 24. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 28, kunnen tot het derde leerjaar van de derde graad van het technisch of het kunstsecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de houders van het getuigschrift van secundair onderwijs.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 30 september toegelaten : de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 25. § 1. Onverminderd de bepalingen van artikel 28, kunnen tot het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

1° de houders van het getuigschrift van secundair onderwijs, uitgereikt in het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs;

2° de houders van het studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 30 september toegelaten : de verandering van onderwijsvorm en/of studierichting.

Art. 26. § 1. Kunnen tot het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, niet ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de houders van het studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs.

§ 2. Onverminderd de bepalingen van § 1., is tot en met 30 september toegelaten : de verandering van studierichting.

Art. 27. § 1. Bij toelating van een leerling tot een bepaald leerjaar overeenkomstig de toelatingsvoorwaarden mag enkel rekening gehouden worden met het oriënteringsattest (en de daarop eventueel vermelde beperkingen) van het onmiddellijk lager leerjaar of van het zelfde leerjaar indien het gaat om de overgang van het beroepsvoorbereidend leerjaar naar het tweede leerjaar van de eerste graad of de overgang van het beroepssecundair onderwijs naar het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs.

§ 2. Een leerling die evenwel voor een zelfde leerjaar over meer dan één oriënteringsattest beschikt ingevolge het overzitten van dit leerjaar, mag zich op het meest gunstige oriënteringsattest beroepen voor de toelating tot het hoger leerjaar.

§ 3. Voor de leerling die het leerjaar dat hij met vrucht heeft beëindigd, wenst te herbeginnen in een andere onderwijsvorm en/of onderverdeling waarin hij niet werd toegelaten ingevolge de beperking vermeld op het oriënteringsattest B van het onmiddellijk lager leerjaar, kan de toelatingsklasseraad van het leerjaar, de onderwijsvorm en de onderverdeling waarvoor hij opteert, deze beperking opheffen.

Art. 28. Zijn onderworpen aan de voorwaarde van de "overeenstemmende onderverdelingen" :

1° de toelating tot een bepaalde studierichting van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een vervolmakingsjaar ; de overeenstemming moet gelden met de met vrucht beëindigde studierichting van het tweede leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs ;

2° de toelating tot een bepaalde studierichting van het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs ; de overeenstemming moet gelden met de met vrucht beëindigde studierichting van het eerste leerjaar van de derde graad van het technisch of het kunstsecundair onderwijs ;

3° de toelating tot een bepaalde studierichting van het derde leerjaar van de derde graad van het technisch, het kunst- of het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar ; de overeenstemming moet gelden met de met vrucht beëindigde studierichting van het tweede leerjaar van de derde graad.

Art. 29. § 1. In afwijking van de bepalingen van de artikelen 6, § 1. en 7, § 1., kunnen eveneens tot het eerste leerjaar A, het eerste leerjaar B en het eerste leerjaar B-variant als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de regelmatige leerlingen van het buitengewoon lager of secundair onderwijs, onder de volgende voorwaarden :

a) gunstig én gemotiveerd advies van de toelatingsklasseraad;

b) akkoord van de betrokken personen, die vooraf het advies van het P.M.S.-centrum moeten hebben ontvangen ;

c) de Gemeenschapsminister van Onderwijs of zijn gemachtigde als dusdanig beslist op aanvraag van de directeur van de betrokken instelling voor voltijds secundair onderwijs.

§ 2. In afwijking van de bepalingen van de artikelen 8, § 1., 9, § 1., 10, § 1., 11, § 1., 12, § 1., 13, § 1., 14, § 1., 15, § 1., 16, § 1., en 17, § 1., kunnen eveneens tot het tweede leerjaar van de eerste graad, het beroepsvoorbereidend leerjaar, het eerste leerjaar van de tweede graad, het tweede leerjaar van de tweede graad, het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs en het eerste leerjaar van de derde graad, als regelmatige leerlingen worden toegelaten : de regelmatige leerlingen van het buitengewoon secundair onderwijs, onder de volgende voorwaarden :

a) gunstig én gemotiveerd advies van de toelatingsklasseraad;

b) de Gemeenschapsminister van Onderwijs of zijn gemachtigde als dusdanig beslist op aanvraag van de directeur van de betrokken instelling voor voltijds secundair onderwijs.

Art. 30. Voor uitzonderlijke gevallen kan de Gemeenschapsminister van Onderwijs of zijn gemachtigde afwijken van de uiterste overgangsdata, vermeld in de artikelen 6, § 2., 7, § 2., 8, § 2., 9, § 2., 10, § 2., 11, § 2., 12, § 2. en 13, § 2., op aanvraag van de directeur van de betrokken instelling voor voltijds secundair onderwijs.

Art. 31. Elke leerling die vóór 16 november in een eerste leerjaar van de derde graad van onderwijsvorm en/of studierichting verandert, wordt beschouwd te voldoen aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 6, § 2., 2°, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens.

Art. 32. Gelet op de bepalingen van artikel 52 van het voornoemd decreet van 31 juli 1990, wordt voor de toepassing van dit hoofdstuk, eveneens verstaan onder:

- 1° het eerste leerjaar A : het eerste leerjaar van het algemeen en van het technisch secundair onderwijs van het type II ;
 - 2° het eerste leerjaar B en het eerste leerjaar B-variant : het eerste leerjaar van het beroepssecundair onderwijs van het type II ;
 - 3° het tweede leerjaar van de eerste graad : het tweede gemeenschappelijk leerjaar van het secundair onderwijs van het type I en het tweede leerjaar van het algemeen en van het technisch secundair onderwijs van het type II ;
 - 4° het beroepsvoorbereidend leerjaar : het tweede leerjaar van het beroepssecundair onderwijs van het type I en het tweede leerjaar van het beroepssecundair onderwijs van het type II ;
 - 5° het eerste leerjaar van de tweede graad : het derde leerjaar van het secundair onderwijs van het type I, het derde leerjaar van het secundair onderwijs van het type II en het getuigschrift van lager secundair onderwijs, uitgereikt door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap ;
 - 6° het tweede leerjaar van de tweede graad : het vierde leerjaar van het secundair onderwijs van het type I en het vierde leerjaar van de hogere cyclus van het secundair onderwijs van het type II.
- Voor de toelating tot het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, wordt onder tweede leerjaar van de tweede graad ook verstaan : het vierde leerjaar van de lagere cyclus van het secundair onderwijs van het type II.
- Voor de toelating tot het eerste leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, wordt onder tweede leerjaar van de tweede graad van het technisch en het beroepssecundair onderwijs ook verstaan : het vierde leerjaar van de lagere cyclus van het technisch en van het beroepssecundair onderwijs van het type II ;
- 7° het eerste leerjaar van de derde graad : het vijfde leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs van het type I en het vijfde leerjaar van de hogere cyclus van het secundair onderwijs van het type II ;
 - 8° het tweede leerjaar van de derde graad : het zesde leerjaar van het secundair onderwijs van het type I en het zesde leerjaar van het secundair onderwijs van het type II ;
 - 9° het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs : het getuigschrift van lager secundair onderwijs; deze gelijkstelling geldt evenwel niet voor toepassing van de artikelen 15, § 1, 2°, 16, § 1, 3° en - voor wat het algemeen, het technisch en het kunstsecundair onderwijs betreft - 17, § 1, 2° ;
 - 10° het getuigschrift van secundair onderwijs : het getuigschrift van hoger secundair onderwijs ;
 - 11° het studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs : het studiegetuigschrift van het zesde leerjaar van het beroepssecundair onderwijs tezamen met het kwalificatiegetuigschrift van ditzelfde leerjaar.

HOOFDSTUK IV - Bekräftiging van de studies

Art. 33. Voor de bekräftiging van de studies komen uitsluitend de regelmatige leerlingen van het schooljaar waarvoor ze zijn ingeschreven in aanmerking.

Art. 34. § 1. De beslissingen van de delibererende klasseraad voorzien twee mogelijkheden:

- 1° de leerling wordt beschouwd het leerjaar met vrucht te hebben beëindigd;
- 2° de leerling wordt beschouwd het leerjaar niet met vrucht te hebben beëindigd.

§ 2. De in § 1. bedoelde beslissingen worden in beginsel genomen uiterlijk op 30 juni van het betrokken schooljaar, doch deze termijn kan voor individuele gevallen worden verlengd tot uiterlijk de eerste schooldag van het daaropvolgend schooljaar.

Art. 35. Een leerling beëindigt met vrucht :

- 1° elk der leerjaren van de eerste en de tweede graad, met uitzondering van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, indien hij bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in het volgende leerjaar ;
- 2° het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, indien hij voldaan heeft voor het geheel van de vorming van het betreffend leerjaar ;
- 3° het eerste leerjaar van de derde graad van het algemeen of het beroepssecundair onderwijs, indien hij bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in het tweede leerjaar van de derde graad van dezelfde onderwijsvorm en studierichting ;

4° het eerste leerjaar van de derde graad van het technisch of het kunstsecundair onderwijs, indien hij bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in het tweede leerjaar van de derde graad van dezelfde onderwijsvorm en studierichting of in het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs in een overeenstemmende studierichting ;

5° het tweede leerjaar van de derde graad van het algemeen secundair onderwijs, indien hij, na voldaan te hebben voor het geheel van de vorming van het betreffend leerjaar, bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in tenminste één vorm van hoger onderwijs met volledig leerplan ;

6° het tweede leerjaar van de derde graad van het technisch of het kunstsecundair onderwijs, indien hij, na voldaan te hebben voor het geheel van de vorming van het betreffend leerjaar, bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in tenminste één vorm van hoger onderwijs met volledig leerplan ;

7° het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, indien hij voldaan heeft voor het geheel van de vorming van het betreffend leerjaar ;

8° het derde leerjaar van de derde graad van het technisch of het kunstsecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, indien hij voldaan heeft voor het geheel van de vorming van het betreffend leerjaar ;

9° het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, indien hij voldaan heeft voor het geheel van de vorming van het betreffend leerjaar en desgevallend bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in tenminste één vorm van hoger onderwijs met volledig leerplan ;

10° het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, niet ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, indien hij, na voldaan te hebben voor het geheel van de vorming van het betreffend leerjaar, bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in tenminste één vorm van hoger onderwijs met volledig leerplan.

Art. 36. § 1. Als oriënteringsattesten worden onderscheiden :

1° het oriënteringsattest A, waarop vermeld wordt dat de leerling het leerjaar met vrucht beëindigd heeft in de betrokken onderwijsinstelling en derhalve tot het volgend leerjaar mag worden toegelaten.

Het model van het oriënteringsattest A en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in bijlage 1 ;

2° het oriënteringsattest B, waarop vermeld wordt dat de leerling het leerjaar met vrucht beëindigd heeft in de betrokken onderwijsinstelling en derhalve tot het volgend leerjaar mag worden toegelaten, behalve in bepaalde onderwijsvormen en/of onderverdelingen.

Het model van het oriënteringsattest B en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in bijlage 2 ;

3° het oriënteringsattest C, waarop vermeld wordt dat de leerling hetzij het leerjaar in de betrokken onderwijsinstelling heeft beëindigd doch niet met vrucht, hetzij het leerjaar, de onderwijsvorm en de onderverdeling slechts gedurende een gedeelte van het schooljaar in de betrokken onderwijsinstelling heeft gevolgd.

Het model van het oriënteringsattest C en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in bijlage 3.

§ 2. Het oriënteringsattest A kan worden toegekend in alle leerjaren, met uitzondering van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, het tweede leerjaar van de derde graad en het derde leerjaar van de derde graad.

§ 3. Het oriënteringsattest B kan worden toegekend in alle leerjaren, met uitzondering van het eerste leerjaar B, het eerste leerjaar B-variant, het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, het eerste leerjaar van de derde graad van het algemeen en het beroepssecundair onderwijs, het tweede leerjaar van de derde graad en het derde leerjaar van de derde graad.

§ 4. Het oriënteringsattest C kan worden toegekend in alle leerjaren, met uitzondering van het derde leerjaar van de derde graad van het algemeen en het kunstsecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een voorbereidend jaar op het hoger onderwijs.

Art. 37. Op het einde van het eerste leerjaar A, het eerste leerjaar B en het eerste leerjaar B-variant, wordt het getuigschrift van basisonderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die dit leerjaar met vrucht hebben beëindigd en er nog geen houder van zijn.

Het model van het getuigschrift van basisonderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 4.

Art. 38. Op het einde van het beroepsvoorbereidend leerjaar, wordt het getuigschrift gelijkwaardig met het getuigschrift van basisonderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die dit leerjaar met vrucht hebben beëindigd en nog geen houder zijn van het getuigschrift van basisonderwijs.

Het model van het getuigschrift gelijkwaardig met het getuigschrift van basisonderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 5.

Art. 39. Op het einde van het tweede leerjaar van de eerste graad en van het beroepsvoorbereidend leerjaar, wordt het getuigschrift van de eerste graad van het secundair onderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die dit leerjaar met vrucht hebben beëindigd.

Het model van het getuigschrift van de eerste graad van het secundair onderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 6.

Art. 40. § 1. Op het einde van het tweede leerjaar van de tweede graad, wordt het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die houder zijn van het getuigschrift van de eerste graad van het secundair onderwijs en die het eerste en het tweede leerjaar van de tweede graad met vrucht hebben beëindigd.

Het model van het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 7.

§ 2. Op het einde van het tweede leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, wordt het studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de tweede graad van het secundair onderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die dit leerjaar met vrucht hebben beëindigd doch, overeenkomstig de bepalingen van § 1., niet in aanmerking komen voor het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs.

Het model van het studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de tweede graad van het secundair onderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 8.

Art. 41. Op het einde van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, wordt het studiegetuigschrift van het derde leerjaar van de tweede graad van het secundair onderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die dit leerjaar met vrucht hebben beëindigd.

Het model van het studiegetuigschrift van het derde leerjaar van de tweede graad van het secundair onderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 9.

Art. 42. Op het einde van het tweede leerjaar van de derde graad van het algemeen, het technisch en het kunstsecundair onderwijs, wordt het getuigschrift van secundair onderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die houder zijn van het gehomologeerd of door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap uitgereikt getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs en die het eerste en het tweede leerjaar van de derde graad van het algemeen, het technisch of het kunstsecundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd in dezelfde onderwijsvorm en studierichting.

Het model van het in dit artikel bedoeld getuigschrift van secundair onderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 10.

Art. 43. Op het einde van het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, wordt het studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die dit leerjaar met vrucht hebben beëindigd.

Het model van het studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs, met uitzondering van de studierichting Kinderverzorging, en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 11.

Het model van het studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs, studierichting Kinderverzorging, en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 12.

Art. 44. Op het einde van het derde leerjaar van de derde graad van het technisch en het kunstsecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, wordt het studiegetuigschrift van het derde leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die dit leerjaar met vrucht hebben beëindigd.

Het model van het studiegetuigschrift van het derde leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 13.

Art. 45. Op het einde van het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, al dan niet ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, wordt het getuigschrift van secundair onderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die houder zijn van het gehomologeerd of door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap uitgereikt getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs, en die het eerste leerjaar van de derde graad, het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs en het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, al dan niet ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, met vrucht hebben beëindigd.

Het model van dit getuigschrift van secundair onderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 14.

Art. 46. Op het einde van het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, wordt het studiegetuigschrift van het derde leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die dit leerjaar met vrucht hebben beëindigd doch, overeenkomstig de bepalingen van artikel 45, niet in aanmerking komen voor het getuigschrift van secundair onderwijs.

Het model van het studiegetuigschrift van het derde leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 13.

Art. 47. Aan de regelmatige leerlingen die het derde leerjaar van de derde graad van het algemeen of het kunstsecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een voorbereidend jaar op het hoger onderwijs, geheel of ten dele hebben gevolgd, wordt een attest van regelmatige lesbijwoning uitgereikt.

Het model van het attest van regelmatige lesbijwoning en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 15.

Art. 48. Een aanvullend getuigschrift over de kennis van het bedrijfsbeheer wordt uitgereikt aan de regelmatige leerlingen die voldaan hebben aan de vereisten van het programma, bepaald in artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 februari 1971 tot vaststelling van de uitvoeringsmaatregelen van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van de beroepsbekwaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen.

Dit getuigschrift wordt niet uitgereikt in de eerste graad.

Het model van het aanvullend getuigschrift over de kennis van het bedrijfsbeheer en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 16.

Art. 49. Het model van het bekwaamheidsdiploma dat toegang verleent tot het hoger onderwijs, uitgereikt overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 11 mei 1987 betreffende de toekenning van het bekwaamheidsdiploma dat toegang verleent tot het hoger onderwijs, en de onderrichtingen voor het invullen ervan zijn opgenomen in de bijlage 17.

Art. 50. § 1. Een geïntegreerde proef wordt ingericht in :

- het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs ;
- het tweede leerjaar van de derde graad van het technisch, het kunst- en het beroepssecundair onderwijs, met uitzondering van de studierichting Verpleegassistenten van het technisch secundair onderwijs ;
- het derde leerjaar van de derde graad van het technisch, het kunst- en het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar.

§ 2. De onder § 1. bedoelde proef slaat op vakken van het fundamenteel gedeelte van de optie, dat de gekozen studierichting bepaalt, zoals bedoeld in artikel 48, 7°, van het voornoemd decreet van 31 juli 1990.

Deze proef, die ook de vorm van een eindwerk mag aannemen, wordt beoordeeld door de leraars die de betrokken vakken onderwijzen evenals door deskundigen op het vlak van de te beoordelen kwalificatie, die in aantal het aantal leraars niet mogen overschrijden en die niet tot de betrokken onderwijsinstelling behoren.

Deze deskundigen worden in de loop van het schooljaar aangeduid door de inrichtende macht of haar afgevaardigde.

Het resultaat van deze proef zal een belangrijk element betekenen in de beslissing van de delibererende klasseraad.

Art. 51. Onverminderd de bepalingen van artikel 50, is het met vrucht beëindigen van leerjaren van het voltijds secundair onderwijs niet noodzakelijk gebonden aan het slagen voor afzonderlijke toetsen, examens of proeven over een deel of het geheel van de vorming.

De organisatie hiervan ressorteert dan ook exclusief onder de bevoegdheid van de inrichtende machten van het onderwijs.

Art. 52. § 1. De getuigschriften, bedoeld in de artikelen 40, § 1., 42 en 45 en het bekwaamheidsdiploma, bedoeld in artikel 49, zijn slechts rechtsgeldig indien gehomologeerd door de daartoe ingestelde commissie.

§ 2. De studietoetsen, bedoeld in de artikelen 40, § 2., 41, 43, 44 en 46, zijn slechts rechtsgeldig indien goedgekeurd door de bevoegde administratie van het Departement Onderwijs.

§ 3. De attesten en getuigschriften, bedoeld in de artikelen 36, 37, 38, 39, 47 en 48, zijn rechtsgeldig van bij de toekenning door de betrokken onderwijsinstellingen.

Art. 53. Indien een leerling de onderwijsinstelling verlaat, dienen de in de artikelen 36, 37, 38, 39, 47 en 48 bedoelde attesten en getuigschriften die aan deze leerling werden toegekend, onverwijld te worden overgemaakt aan de betrokken personen of aan de onderwijsinstelling waar de leerling zich desgevallend inschrijft en die erom verzoekt.

Bij overmaking van het attest, bedoeld in artikel 36, § 1., 1° of 2°, dient de lessentabel te worden gevoegd die de leerling werkelijk heeft gevolgd gedurende het schooljaar dat door het attest wordt bekrachtigd.

Bij overmaking van het attest, bedoeld in artikel 36, § 1., 3°, en voor zover van toepassing op een gedeelte van een schooljaar, dient de lessentabel te worden gevoegd die de leerling werkelijk heeft gevolgd gedurende de betreffende periode van het schooljaar.

Art. 54. Gelet op artikel 52 van het voornoemd decreet van 31 juli 1990, wordt :

1° voor de toepassing van artikel 40, § 1., eveneens verstaan onder :

a) getuigschrift van de eerste graad : een oriënteringsattest A of B van het tweede gemeenschappelijk leerjaar of het tweede leerjaar van het beroepssecundair onderwijs van het secundair onderwijs van het type I en een oriënteringsattest A of B van het tweede leerjaar van het algemeen, het technisch of het beroepssecundair onderwijs van het type II ;

b) eerste leerjaar van de tweede graad : het derde leerjaar van het secundair onderwijs van het type I en het derde leerjaar van het secundair onderwijs van het type II ;

2° voor de toepassing van de artikelen 42 en 45, eveneens verstaan onder :

a) gehomologeerd of door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap uitgereikt getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs : een gehomologeerd of door de examencommissie uitgereikt getuigschrift van lager secundair onderwijs (onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs) en een gehomologeerd of door de examencommissie uitgereikt getuigschrift van lager secundair onderwijs (onderwijsvorm : algemeen, technisch of kunstsecundair onderwijs) tezamen met een oriënteringsattest A of B van het vierde leerjaar van het secundair onderwijs van het type I of van het vierde leerjaar van de hogere cyclus van het secundair onderwijs van het type II ;

b) eerste leerjaar van de derde graad : het vijfde leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs van het type I en het vijfde leerjaar van de hogere cyclus van het secundair onderwijs van het type II ;

c) tweede leerjaar van de derde graad : het zesde leerjaar van het secundair onderwijs van het type I en het zesde leerjaar van het secundair onderwijs van het type II.

HOOFDSTUK V. — Overzitten van leerjaren en gewettigde afwezigheden

Art. 55. § 1. Onverminderd de bepalingen van Hoofdstuk III, zijn de leerlingen die een leerjaar overzitten regelmatig, indien zij :

1° slechts in het bezit zijn van een oriënteringsattest B of C van het betreffend leerjaar ;

2° opteren voor een andere onderwijsvorm en/of onderverdeling van het betreffend leerjaar ;

3° een gelijkwaardig leerjaar aanvankelijk hebben gevolgd in een onderwijsinstelling van een buitenlands onderwijsstelsel ;

4° het betreffend leerjaar aanvankelijk hebben gevolgd in een door de Franse of Duitstalige Gemeenschap georganiseerde, gesubsidieerde of erkende onderwijsinstelling ;

5° opteren voor het eerste leerjaar A na het met vrucht beëindigd hebben van het eerste leerjaar B of het eerste leerjaar B-variant.

§ 2. Met inachtnaam van de bepalingen van § 1., is het aantal keren dat een leerling een leerjaar als regelmatige leerling kan overzitten, niet beperkt.

Art. 56. Als gewettigde afwezigheden, zoals bedoeld in artikel 48, 2°, b), van het voornoemd decreet van 31 juli 1990, inzonderheid de woorden "behoudens in geval van gewettigde afwezigheid", worden in aanmerking genomen :

1° de afwezigheden wegens het niet volgen van alle vakken en specialiteiten van een bepaald leerjaar, waarover op aanvraag van de directeur van de betrokken onderwijsinstelling de Gemeenschapsminister van Onderwijs of zijn gemachtigde als dusdanig beslist ; de Gemeenschapsminister van Onderwijs kan deze beslissingsbevoegdheid rond de al dan niet gewettigde afwezigheden ook overdragen aan de directies van de onderwijsinstellingen.

Het voorgaande kan nooit aanleiding geven tot het niet volgen van één of meer vakken van de basisvorming (uitgezonderd het vak godsdienst of niet-confessionele zedenleer voor wat betreft het officieel onderwijs), zoals bedoeld in Hoofdstuk I, Afdeling 2, Onderafdeling 4 van het voornoemd decreet van 31 juli 1990, noch tot het volgen van vakken en specialiteiten waarvan het globaal aantal wekelijkse lestijden beneden de achtenwintig ligt ;

2° de afwezigheden wegens het niet volgen van de vakken en specialiteiten van een bepaald leerjaar gedurende een volledig schooljaar, waarover op aanvraag van de directeur van de betrokken onderwijsinstelling de Gemeenschapsminister van Onderwijs of zijn gemachtigde als dusdanig beslist ; de Gemeenschapsminister van Onderwijs kan deze beslissingsbevoegdheid rond de al dan niet gewettigde afwezigheden ook overdragen aan de directies van de onderwijsinstellingen, onverminderd de bepaling van artikel 48, 2°, b), laatste zin, van het voornoemd decreet van 31 juli 1990.

HOOFDSTUK VI. — *De rechtspositie van de leerling.*

Afdeling 1. — Schoolreglement.

Art. 57. Elke inrichtende macht maakt voor elk van haar scholen een schoolreglement op waarin rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd.

Het schoolreglement bestaat ten minste uit het studie-, het orde- en het tuchtreglement.

Art. 58. Bij iedere inschrijving van een leerling zal de inrichtende macht aan de betrokken personen het schoolreglement voor kennisneming ter ondertekening voorleggen.

Het wordt eveneens door de inrichtende macht aan de leerling overhandigd.

Afdeling 2. — Orde- en tuchtmaatregelen

Art. 59. Ordemaatregelen worden genomen door de personeelsleden van de onderwijsinstelling.

Ordemaatregelen strekken er in beginsel toe om, naar aanleiding van gedragingen die het ordelijk verstrekken van het onderwijs hinderen, de leerling ertoe te brengen zijn gedrag te verbeteren en alzo aan te passen aan de vereisten van een goede samenwerking van personeelsleden en leerling.

Ordemaatregelen mogen het voordeel, dat de leerling uit het verstrekken van het onderwijs haalt, niet ontnemen.

Art. 60. Tuchtmaatregelen worden genomen door de directeur, de afgevaardigde van de inrichtende macht of door de inrichtende macht zelf.

Zo de tuchtmaatregel de definitieve uitsluiting behelst, zijnde de ontneming aan de leerling van het recht nog langer de lessen te kunnen volgen in de betrokken onderwijsinstelling, dient voorafgaandelijk het advies van de begeleidende klasseraad te worden ingewonnen.

Tuchtmaatregelen worden genomen wanneer het gedrag van een leerling een gevaar vormt voor het ordelijk verstrekken van het onderwijs en/of de verwezenlijking van het eigen opvoedingsproject van de school in het gedrag brengt.

Tuchtmaatregelen bedoelen nadeel toe te brengen aan de gestrafte, door hem in de voordelen, die hij uit het verstrekken van het onderwijs haalt, te treffen.

Art. 61. § 1. In het belang van de leerling zijn het tuchtdossier en de tuchtmaatregelen niet overdraagbaar van de ene onderwijsinstelling naar de andere.

§ 2. Bij definitieve uitsluiting gedurende het schooljaar zal de leerling bij het zoeken naar een andere onderwijsinstelling worden bijgestaan door de onderwijsinstelling waarvan hij wordt uitgesloten en door het begeleidend P.M.S.-centrum.

Art. 62. In het geval tuchtmaatregelen genomen worden, worden allészins volgende regels gerespecteerd :

1° de betrokken personen alsmede de leerling, eventueel bijgestaan door een raadsman, worden voorafgaandelijk gehoord ;

2° elke genomen beslissing wordt schriftelijk gemotiveerd ;

3° elke beslissing wordt schriftelijk ter kennis gebracht aan de betrokken personen voordat de tuchtmaatregel van kracht wordt ;

4° er is geen mogelijkheid om tot collectieve uitsluitingen over te gaan ;

5° de tuchtstraf moet in overeenstemming zijn met de ernst van de feiten ;

6° de betrokken personen hebben inzage in het dossier van de leerling.

Art. 63. Het tuchtreglement bepaalt bij welk orgaan van de instelling en volgens welke regels tegen de tuchtmaatregel van de definitieve uitsluiting kan worden opgekomen.

Afdeling 3. — Beslissingen van de delibererende klasseraad over regelmatige leerlingen

Art. 64. In het geval de delibererende klasseraad een beslissing neemt die wordt betwist door de betrokken personen, kunnen deze drie werkdagen, volgend op de werkdag waarop hen die beslissing werd meegedeeld, het recht doen gelden op overleg met de afgevaardigde van de inrichtende macht of de voorzitter van de delibererende klasseraad of zijn afgevaardigde.

Bij betwisting maken de betrokken personen hun redenen kenbaar. De afgevaardigde van de inrichtende macht of de voorzitter van de delibererende klasseraad of zijn afgevaardigde toont, aan de hand van het dossier van de betrokken leerling aan, dat de door de delibererende klasseraad genomen beslissing gegrond is.

Art. 65. De afgevaardigde van de inrichtende macht of de voorzitter van de delibererende klasseraad of zijn afgevaardigde kan na dergelijk overleg, indien nodig, de delibererende klasseraad zo spoedig mogelijk opnieuw doen bijeenkomen.

Art. 66. Onafgezien de al dan niet betwisting door de betrokken personen van de beslissing van de delibererende klasseraad, wordt de inrichtende macht steeds het recht voorbehouden de delibererende klasseraad opnieuw te doen samenkomen, teneinde een door de inrichtende macht zelf omstreden beslissing te heroverwegen.

Afdeling 4. — De beroepscommissie

Art. 67. Elke inrichtende macht bepaalt de samenstelling en de procedure van de beroepscommissie.

Deze commissie bestaat evenwel minstens uit drie leden. Met uitzondering van de directeur, kunnen de leden van de delibererende klasseraad er geen deel van uitmaken.

Art. 68. De in artikel 67 bedoelde commissie is bevoegd voor de behandeling van de door de betrokken personen betwiste beslissing van de delibererende klasseraad.

Een beroep kan slechts worden ingesteld na toepassing van artikel 64 en binnen een termijn van 5 werkdagen nadat het in dit artikel bedoeld overleg heeft plaatsgevonden of, indien het desbetreffend overleg heeft geleid tot een nieuwe bijeenkomst van de delibererende klasseraad, binnen een termijn van 5 werkdagen nadat het resultaat van deze bijeenkomst aan de betrokken personen werd meegedeeld.

Art. 69. Het resultaat van het door de beroepscommissie uitgevoerd onderzoek wordt aan de inrichtende macht meegedeeld.

Vervolgens beslist de inrichtende macht of de delibererende klasseraad wel of niet opnieuw dient samen te komen met het oog op het nemen van een definitieve beslissing.

Art. 70. Indien overeenkomstig artikel 69 de delibererende klasseraad opnieuw dient samen te komen om een definitieve beslissing ten aanzien van de betrokken leerling te nemen, dient dit te gebeuren uiterlijk op 20 september van het daaropvolgende schooljaar. De betrokken personen worden van deze beslissing, die dient gemotiveerd, onverwijld schriftelijk in kennis gesteld.

HOOFDSTUK VII. — Overgangs-, opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Art. 71. In afwijking van de bepalingen van artikel 9, § 1. en uitsluitend voor het schooljaar 1990-1991, kunnen eveneens tot het beroepsvoorbereidend leerjaar als regelmatige leerlingen worden toegelaten :

de leerlingen waarover de Gemeenschapsminister van Onderwijs of zijn gemachtigde als dusdanig beslist op aanvraag van de directeur van de betrokken instelling voor voltijds secundair onderwijs.

Art. 72. § 1. Opgeheven worden :

1° in het koninklijk besluit van 29 juni 1984 betreffende de organisatie van het secundair onderwijs, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 3 juli 1985, het koninklijk besluit nr. 438 van 11 augustus 1986, het koninklijk besluit van 1 juni 1987 en het besluit van de Vlaamse Executieve van 5 april 1989:

a) vanaf het schooljaar 1989-1990 :

- de artikelen 3, §§ 1 en 5, 9, 24, § 1, 30, § 1, 33 en 49, § 1;

b) vanaf het schooljaar 1990-1991 :

- de artikelen 3, § 2, 10, 20, § 2, 24, § 1 bis, 34, 45, § 2, 49, § 1 bis en 60;

c) vanaf het schooljaar 1991-1992 :

- de artikelen 11, 25, 1°, a, 35 en 50, 1°, a;

d) vanaf het schooljaar 1992-1993:

- de artikelen 4, § 1, 2°, 12, 19, § 1, 20, § 1, 1°, 22, § 1, 1°, 25, 1°, b; 26; § 1, 1°, 36, 42, 45, § 1, 1°, 47, § 1, 1°, 50, 1°, b en c, 51, § 1, 1°;

e) vanaf het schooljaar 1993-1994:

- de artikelen 4, § 1, 1°, 13, 14, 15, 19, §§ 2 en 4, 20, §§ 1, 2°, a, en 3, 22, § 1, 2°, 24, § 2, eerste lid, 26, § 1, 2°, 29, § 1, 1°, 37, 38, 43, 45, §§ 1, 2°, a, en 3, 47, § 1, 2°, 49, § 2, eerste lid, 51, § 1, 2°, 57, 58, § 1, 1°, a, en 2°, a en 59;

f) vanaf het schooljaar 1994-1995 :

- de artikelen 16, 23, 24, § 3, 25, 2°, a, 26, § 1, 3°, 39, 48, 49, § 3, 50, 2°, a, 51, § 1, 3°, en 58, § 2;

g) vanaf het schooljaar 1995-1996:

- de artikelen 1, 2, 3, §§ 3 en 4, 4, §§ 1, 3°, 4° en 5°, en 2, 5, 6, 7, 8, 17, 18, 19, § 3, 20, § 1, 2°, b, 21, 22, §§ 1, 3° en 4°, en 2, 24, § 2, tweede lid, 25, 2°, b, en c, 26, §§ 1, 4° en 5°, en 2, 27, 28, 29, §§ 1, 2°, en 2, 3, 4, 5 en 6, 31, 32, 40, 41, 44, 45, § 1, 2°, b, 46, 47, §§ 1, 3° en 4°, en 2, 49, § 2, tweede lid, 50, 2°, b en c, 51, §§ 1, 4° en 5°, en 2, 52, 53, 54, 55, 56, 58, § 1, 1°, b, en 2°, b, 61, 63, 64, 64bis, 64ter en 64quater.

2° in het ministerieel besluit van 5 juni 1987 betreffende de attesten, getuigschriften en diploma die de secundaire studies met volledig leerplan bekrachtigen, zoals gewijzigd bij de ministeriële besluiten van 11 december 1987 en 28 december 1988 en het besluit van de Vlaamse Executieve van 20 september 1989 :

- a) vanaf het schooljaar 1990-1991 :
 - de bijlage 4 ;
- b) vanaf het schooljaar 1992-1993 :
 - de bijlagen 5 en 6 ;
- c) vanaf het schooljaar 1993-1994 :
 - de bijlagen 1, 2, 7, 8, 11, 12 en 13 ;
- d) vanaf het schooljaar 1994-1995 :
 - het artikel 15 ;
 - de bijlagen 14, 15, 16 en 20 ;
- e) vanaf het schooljaar 1995-1996 :
 - de artikelen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16 en 17 ;
 - de bijlagen 3, 9, 10, 14bis, 17, 18, 19 en 21.

3° vanaf het schooljaar 1994-1995 : het ministerieel besluit van 5 juni 1987 betreffende de kwalificatiegetuigschriften die de studies van kinderverzorging bekrachtigen en zijn bijlagen.

§ 2. Geschrappt worden :

1° in voornoemd koninklijk besluit van 29 juni 1984 :

- a) vanaf het schooljaar 1989-1990 :
 - in artikel 4, § 1, 1°, de woorden : "het eerste en" ;
 - b) vanaf het schooljaar 1990-1991 :
 - in artikel 4, § 1, 1°, de woorden : "inhaallessen in het tweede leerjaar en" ;
 - in artikel 19, § 4, eerste lid, de woorden : "het tweede," ;
 - in artikel 20, § 1, 1°, de woorden : "het tweede," ;
 - in artikel 45, § 1, 1°, de woorden : "het tweede," ;
 - c) vanaf het schooljaar 1991-1992 :
 - in artikel 4, § 1, 1°, de woorden : "derde," ;
 - in artikel 19, § 4, eerste lid, de woorden : "het derde," ;
 - in artikel 20, § 1, 1°, de woorden : "het derde en" ;
 - in artikel 45, § 1, 1°, de woorden : "het derde en" ;
 - in artikel 58, § 1, de woorden : "11", "35", "het derde of", "respectievelijk", "de tweede en" en "respectievelijk de lagere en" ;
 - d) vanaf het schooljaar 1992-1993 :
 - in artikel 4, § 1, 1°, de woorden : "vierde en" ;
 - in artikel 4, § 1, 3°, de woorden : "de tweede en" ;
 - in artikel 19, § 4, eerste lid, de woorden : "het vierde of" ;
 - in artikel 58, § 2, eerste lid, de woorden : "respectievelijk het vierde of" ;
 - e) vanaf het schooljaar 1993-1994 :
 - in artikel 19, § 3, inleidende zin, de woorden : "de tweede of" ;
 - in artikel 20, § 1, 2°, b, de woorden : "de tweede en" ;
 - in artikel 22, § 1, 3°, de woorden : ", de vijfde" ;
 - in artikel 44, inleidende zin, de woorden : "de lagere en" ;
 - in artikel 45, § 1, 2°, b, de woorden : "lagere en" ;
 - in artikel 47, § 1, 3°, de woorden : "lagere en" ;
 - f) vanaf het schooljaar 1994-1995 :
 - in artikel 22, § 1, 3°, de woorden : "het zesde leerjaar van het beroepsonderwijs en" ;
 - in artikel 22, § 1, 4°, de woorden : "het zesde leerjaar van het algemeen, het technisch of het kunstonderwijs," ;
 - in artikel 47, § 1, 3°, de woorden : "het zesde leerjaar van het secundair beroepsonderwijs" ;
 - in artikel 47, § 1, 4°, de woorden : "het zesde leerjaar van het algemeen, het technisch of het kunstonderwijs," ;
- 2° in het onder § 1, 2°, voornoemd ministerieel besluit van 5 juni 1987 :
- a) vanaf het schooljaar 1989-1990 :
 - artikel 4, 3°, a) ;

- b) vanaf het schooljaar 1990-1991 :
 - in artikel 4, 3°, de woorden : "wordt de benaming "gemeenschappelijk" vermeld : "en b) ;
- c) vanaf het schooljaar 1991-1992 :
 - in artikel 4, 2°, de woorden : "derde en" ;
 - in artikel 5, de woorden : "van het derde leerjaar af" ;
- d) vanaf het schooljaar 1992-1993 :
 - artikel 4, 2° ;
- e) vanaf het schooljaar 1994-1995:
 - in artikel 2, de laatste zin ;
 - in artikel 5, de woorden : " , een doorstromingsafdeling of" .

Art. 73. § 1 . Met ingang van 1 september 1993 zijn de bepalingen van het koninklijk besluit van 24 februari 1987 houdende bijzondere regeling betreffende de studies van kinderverzorgster en van het koninklijk besluit van 24 februari 1987 houdende bijzondere regeling betreffende de studies van verpleegaspirant(e) die in strijd zijn met de bepalingen van dit besluit, niet meer van toepassing voor het eerste leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, studierichting Kinderverzorging, en voor het eerste leerjaar van de derde graad van het technisch secundair onderwijs, studierichting Verpleegaspiranten.

§ 2 . Met ingang van 1 september 1994 zijn de bepalingen van de in § 1 vermelde koninklijke besluiten van 24 februari 1987 die in strijd zijn met de bepalingen van dit besluit, niet meer van toepassing voor het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs, studierichting Kinderverzorging, en voor het tweede leerjaar van de derde graad van het technisch secundair onderwijs, studierichting Verpleegaspiranten.

Art. 74. § 1. Onder voorbehoud van § 2., heeft dit besluit uitwerking met ingang van 1 september 1989.

§ 2. 1° Hebben uitwerking met ingang van 1 september 1990 :

- artikel 2, 1°, eerste en tweede gedachtenstreep ;
- de artikelen 8 en 9 ;
- artikel 29, § 2., met uitzondering van de verwijzingen " , 10, § 1., 11, § 1., 12, § 1., 13, § 1., 14, § 1., 15, § 1., 16, § 1. en 17, § 1. " en van de woorden " , het eerste leerjaar van de tweede graad, het tweede leerjaar van de tweede graad, het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs en het eerste leerjaar van de derde graad" ;
- artikel 30 met uitzondering van de verwijzingen " , 10, § 2., 11, § 2., 12, § 2. en 13, § 2." ;
- artikel 32, 3° en 4° ;
- artikel 35, 1°, met uitzondering van de verwijzingen "en de tweede" en de verwijzingen "met uitzondering van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs," ;
- de artikelen 38, 39, 52, § 3., met uitzondering van de verwijzingen " , 47 en 48" ;
- artikel 53, met uitzondering van de verwijzingen " , 47 en 48" .

2° Treden in werking op 1 september 1991 :

- artikel 2, 1°, derde gedachtenstreep, met uitzondering van de woorden "en de derde" ;
- de artikelen 10 en 11 ;
- artikel 29, § 2., de woorden " , 10, § 1., 11, § 1. " en de woorden " , het eerste leerjaar van de tweede graad" ;
- artikel 30, de woorden " , 10, § 2., 11, § 2. " ;
- artikel 32, 5° ;
- artikel 35, 1°, met uitzondering van de woorden "met uitzondering van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs" ;
- artikel 48 ;
- artikel 52, § 3., de woorden "en 48" ;
- artikel 53, de woorden "en 48" ;
- hoofdstuk VI .

3° Treden in werking op 1 september 1992 :

- de artikelen 12 en 13 ;
- artikel 29, § 2., de woorden " , 12, § 1., 13, § 1. " en de woorden " , het tweede leerjaar van de tweede graad" ;
- artikel 30, de woorden " , 12, § 2. en 13, § 2. " ;
- artikel 32, 6° en 9° ;
- artikel 40 ;

- artikel 52, § 1., uitgezonderd de woorden ", 42 en 45 en het bekwaamheidsdiploma, bedoeld in artikel 49" en § 2., uitgezonderd de woorden ", 41, 43, 44 en 46";

- artikel 54, 1°.

4° Treden in werking op 1 september 1993 :

- artikel 2, 1°, derde gedachtenstreep, de woorden "en de derde" en 3°;

- de artikelen 14, 15, 16, 17 en 28, 1°;

- artikel 29, § 2., de woorden ", 14, § 1., 15, § 1., 16, § 1. en 17, § 1." en de woorden ", het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs en het eerste leerjaar van de derde graad";

- de artikelen 31 en 32, 7°;

- artikel 35, 1°, de woorden "met uitzondering van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs," 2°, 3° en 4°;

- artikel 36, § 2., uitgezonderd de woorden ", het tweede leerjaar van de derde graad en het derde leerjaar van de derde graad", en § 3., uitgezonderd de woorden ", het tweede leerjaar van de derde graad en het derde leerjaar van de derde graad";

- artikel 41;

- artikel 50, § 1., uitgezonderd de tweede en de derde gedachtenstreep, en § 2;

- artikel 52, § 2., het woord ", 41".

5° Treden in werking op 1 september 1994 :

- de artikelen 18, 19, 20, 21, 28, 2°, 32, 8°, 10° en 11° en 35, 5°, 6° en 7° ;

- artikel 36, § 2., de woorden ", het tweede leerjaar van de derde graad", en § 3., de woorden ", het tweede leerjaar van de derde graad";

- de artikelen 42, 43 en 49;

- artikel 50, § 1., de tweede gedachtenstreep;

- artikel 52, § 1., de woorden ", 42" en de woorden ", en het bekwaamheidsdiploma, bedoeld in artikel 49", en § 2., de woorden ", 43";

- artikel 54, 2°, uitgezonderd de woorden "en 45".

6° Treden in werking op 1 september 1995 :

- de artikelen 22, 23, 24, 25, 26, 28, 3° en 35, 8°, 9° en 10°;

- artikel 36, § 2., de woorden "en het derde leerjaar van de derde graad", § 3., de woorden "en het derde leerjaar van de derde graad", en § 4, de woorden ", met uitzondering van het derde leerjaar van de derde graad van het algemeen en het kunstsecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een voorbereidend jaar op het hoger onderwijs";

- de artikelen 44, 45, 46 en 47 ;

- artikel 50, § 1., de derde gedachtenstreep;

- artikel 52, § 1., de woorden "en 45" § 2., de woorden ", 44 en 46", en § 3., de woorden ", 47";

- artikel 53, de woorden ", 47";

- artikel 54, 2°, de woorden "en 45".

Art. 75. De Gemeenschapsminister van Onderwijs is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 13 maart 1991.

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,

G. GEENS

De Gemeenschapsminister van Onderwijs,

D. COENS

Bijlage 1 : Oriënteringsattest A.1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

SECUNDAIR ONDERWIJS - ORIENTERINGSATTEST A

Benaming en adres van de instelling :

(1) graad van het secundair onderwijs.

Onderwijsvorm :(2)

Onderverdeling :(3)

.....(4) leerjaar(5)

Ondergetekende,
 directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(6),

geboren te

op(7),

1° van 1 september tot 30 juni als regelmatige
 leerling het voornoemd leerjaar van het secundair onder-
 wijs heeft gevolgd ;

2° in de bovengenoemde instelling, graad, onderwijsvorm en
 onderverdeling dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd ;

3° overeenkomstig de toelatingsvoorwaarden tot het volgend
 leerjaar mag worden toegelaten.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
 mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni....

Stempel van de instelling.

De directeur,

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) "eerste", "tweede" of "derde";

(2) - voor de leerjaren van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen ;

- voor de leerjaren van de tweede en de derde graad : "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";

(3) - voor het eerste leerjaar van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen ;

- voor het tweede leerjaar van de eerste graad staat "onderverdeling" = "basisoptie" ; voor het beroepsvoorbereidend leerjaar staat "onderverdeling" = "één beroepenveld" of "een combinatie van twee beroepenvelden" ; voor de leerjaren van de tweede en de derde graad staat "onderverdeling" = "studierichting" ;

(4) "eerste", "tweede" of "beroepsvoorbereidend" ;

(5) - voor het eerste leerjaar van de eerste graad : "A", "B" of "B-variant" ;

- voor de overige leerjaren : de stippellijn dik doorstrepen ;

(6) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(7) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Bijlage 2 : Oriënteringsattest B.1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

SECUNDAIR ONDERWIJS - ORIENTERINGSATTEST B

Benaming en adres van de instelling :

.....(1) graad van het secundair onderwijs.

Onderwijsvorm :(2)

Onderverdeling :(3)

.....(4) leerjaar(5)

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(6),

geboren te

op(7),

1° van 1 september tot 30 juni als regelmatige
leerling het voornoemd leerjaar van het secundair onder-
wijs heeft gevolgd ;2° in de bovengenoemde instelling, graad, onderwijsvorm en
onderverdeling dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd ;3° overeenkomstig de toelatingsvoorwaarden tot het volgend
leerjaar mag worden toegelaten, behalve in : (8)- de hierna vermelde onderverdeling(en) :
..... ;- de hierna vermelde onderwijsvorm(en) :
.....Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni.....

Stempel van de instelling.

De directeur,

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) "eerste", "tweede" of "derde";

(2) - voor de leerjaren van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen ;

- voor de leerjaren van de tweede en de derde graad : "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";

(3) - voor het eerste leerjaar van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen ;

- voor het tweede leerjaar van de eerste graad staat "onderverdeling" = "basisoptie" ; voor het beroepsvoorbereidend leerjaar staat "onderverdeling" = "één beroepenveld" of "een combinatie van twee beroepenvelden" ; voor de leerjaren van de tweede en de derde graad staat "onderverdeling" = "studierichting" ;

(4) "eerste", "tweede" of "beroepsvoorbereidend" ;

(5) - voor het eerste leerjaar van de eerste graad : "A" ;

- voor de overige leerjaren : de stippellijn dik doorstrepen ;

(6) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(7) de maand van de geboortedatum voluit in letters ;

(8) - voor het eerste leerjaar A : één van de volgende mogelijkheden vermelden en bij het niet gebruikte gedachtenstreepje de stippellijn dik doorstrepen :

- * bij het eerste gedachtenstreepje : « Grieks-Latijn en Latijn » ;
- * bij het eerste gedachtenstreepje : « Grieks-Latijn, Latijn, Moderne wetenschappen, R. Steinerpedagogie en Yeshiva » ;
- * bij het tweede gedachtenstreepje : « het tweede leerjaar van de eerste graad » ;

- voor de overige leerjaren : bij hetzij het eerste gedachtenstreepje, hetzij het tweede gedachtenstreepje de stippellijn dik doorstrepen.

Bijlage 3 : Oriënteringsattest C.

1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE
 MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
 DEPARTEMENT ONDERWIJS

SECUNDAIR ONDERWIJS - ORIENTERINGSATTEST C.

Benaming en adres van de instelling :

.....(1) graad van het secundair onderwijs.

Onderwijsvorm :(2)

Onderverdeling :(3)

.....(4) leerjaar(5)

Ondergetekende,
 directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(6),

geboren te

op(7);

1° van(8) tot(8) als regelmatige
 leerling het voornoemd leerjaar van het secundair onder-
 wijs heeft gevolgd in de bovengenoemde instelling, graad,
 onderwijsvorm en onderverdeling (9);

2° in de bovengenoemde instelling, graad, onderwijsvorm en
 onderverdeling dit leerjaar niet met vrucht heeft beëin-
 digd (9);

3° overeenkomstig de toelatingsvoorwaarden niet tot het vol-
 gend leerjaar mag worden toegelaten, behalve tot
(9).

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
 mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op.....(10).

Stempel van de instelling.

De directeur,

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) "eerste", "tweede" of "derde";

(2) - voor de leerjaren van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen ;

- voor de leerjaren van de tweede en de derde graad :
"algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";

(3) - voor het eerste leerjaar van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen ;

- voor het tweede leerjaar van de eerste graad staat "onderverdeling" = "basisoptie" ; voor het beroepsvoorbereidend leerjaar staat "onderverdeling" = "één beroepenveld" of "een combinatie van twee beroepenvelden" ; voor de leerjaren van de tweede en de derde graad staat "onderverdeling" = "studierichting" ;

(4) "eerste", "tweede", "derde" of "beroepsvoorbereidend" ;

(5) - voor het eerste leerjaar van de eerste graad : "A", "B" of "B-variant" ;

- voor het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs : "(vervolmakingsjaar)" ;

- voor het derde leerjaar van de derde graad van het technisch, kunst- en beroepssecundair onderwijs, voor zover ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar : "(specialisatiejaar)" ;

- voor de overige leerjaren : de stippellijn dik doorstrepen ;

(6) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(7) de maand van de geboortedatum voluit in letters ;

(8) steeds respectievelijk "1 september ..." en "30 juni ..." , behalve bij uitreiking als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt wanneer de effectief gevolgde studieperiode wordt vermeld ;

(9) - indien het model wordt gebruikt als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt : de rubrieken 2° en 3° schrappen ;

- indien het model wordt gebruikt als een attest voor een leerjaar dat niet met vrucht werd beëindigd :

* de woorden "in de bovengenoemde instelling, graad, onderwijsvorm en onderverdeling" van rubriek 1° schrappen ;

* in rubriek 3° de woorden "behalve tot ..." , naargelang van het geval,

- hetzij schrappen ;

- hetzij vervolledigen met "het beroepsvoorbereidend leerjaar". Dit is het geval indien het oriënteringsattest C wordt uitgereikt aan een leerling die een eerste leerjaar van de eerste graad van het secundair onderwijs niet met vrucht heeft beëindigd ;

- hetzij vervolledigen met "het eerste leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs". Dit is het geval indien het oriënteringsattest C wordt uitgereikt aan een leerling die het tweede leerjaar van de eerste graad of het beroepsvoorbereidend leerjaar niet met vrucht heeft beëindigd, doch uiterlijk op 31 december daaropvolgend de leeftijd van 16 jaar zal bereiken ;

(10) - indien het model wordt gebruikt als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt : datum van de laatste dag van de betreffende studieperiode vermelden ;

- indien het model wordt gebruikt als een attest voor een leerjaar dat niet met vrucht werd beëindigd : steeds "30 juni".

Bijlage 4 : Getuigschrift van basisonderwijs.1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP — KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

GETUIGSCHRIFT VAN BASISONDERWIJS

ingesteld bij de wet van 29 juni 1983
betreffende de leerplicht (artikel 6)Benaming en adres van de instelling :
.....
.....Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
.....(1),

geboren te,

op(2),

met vrucht het eerste leerjaar(3) van het secundair onderwijs heeft beëindigd in bovengenoemde instelling.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van de instelling.

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters ;

(3) "A", "B" of "B-variant".

Bijlage 5 : Getuigschrift gelijkwaardig met het getuigschrift van basisonderwijs.

1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

GETUIGSCHRIFT GELIJKWAARDIG MET HET
GETUIGSCHRIFT VAN BASISONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

..... (1),

geboren te

op (2),

met vrucht het beroepsvoorbereidend leerjaar van het secundair onderwijs heeft beëindigd in bovengenoemde instelling.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van de instelling.

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Bijlage 6 : Getuigschrift van de eerste graad van het secundair onderwijs.1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP — KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

GETUIGSCHRIFT VAN DE EERSTE GRAAD VAN
HET SECUNDAIR ONDERWIJSBenaming en adres van de instelling :
.....
.....Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(1),

geboren te,

op(2),

met vrucht het(3) van het
secundair onderwijs heeft beëindigd in bovengenoemde instelling.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van de instelling.

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters ;

(3) "tweede leerjaar van de eerste graad" of "beroepsvoorbereidend leerjaar".

Bijlage 7 : Getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs.

1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP — KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

GETUIGSCHRIFT VAN DE TWEDE GRAAD VAN
HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :

Onderwijsvorm : (1)

Studierichting :

Ondergetekende,,

directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

geboren te (2),

op (3),

1° houder is van het getuigschrift van de eerste graad van het secundair onderwijs ;

2° als regelmatige leerling het eerste en het tweede leerjaar van de tweede graad van het secundair onderwijs heeft gevolgd ;

3° het laatstgenoemde leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

In naam van de Vlaamse Executieve,

Wij, voorzitter en secretaris van de Homologatiecommissie, ingesteld bij artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, verklaren dit getuigschrift voor gehomologeerd.

Gedaan te Brussel,

Een secretaris,

Een voorzitter,

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs" ;

(2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(3) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Bijlage 8 : Studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de tweede graad van het secundair onderwijs1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJSSTUDIEGETUIGSCHRIFT VAN HET TWEDE LEERJAAR VAN DE TWEDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS.Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Studierichting :

Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
..... (1),
geboren te
op (2),1° als regelmatige leerling het tweede leerjaar van de tweede
graad van het beroepssecundair onderwijs heeft gevolgd ;2° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoem-
de instelling, onderwijsvorm en studierichting.Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van het departement.

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Biilage 9 : Studiegetuigschrift van het derde leerjaar van de tweede graad van het secundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een vervolmakingsjaar.

1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

STUDIEGETUIGSCHRIFT VAN HET DERDE LEERJAAR VAN DE TWEDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS, INGERICHT ONDER DE
VORM VAN EEN VERVOLMAKINGSJAAR

Benaming en adres van de instelling :

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Studierichting :

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
..... (1),
geboren te,
op (2),

1° als regelmatige leerling het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een vervolmakingsjaar, heeft gevolgd ;

2° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur

Stempel van het departement.

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Bijlage 10 : Getuigschrift van secundair onderwijs (algemeen, technisch en kunstsecundair onderwijs).

1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

GETUIGSCHRIFT VAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :

Onderwijsvorm :(1)

Studierichting :

Ondergetekende,

directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

geboren te(2),

op(3),

1° houder is van het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs ;

2° als regelmatig leerling het eerste en het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs heeft gevolgd in de bovengenoemde onderwijsvorm en studierichting ;

3° het laatstgenoemde leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

In naam van de Vlaamse Executieve,

Wij, voorzitter en secretaris van de Homologatiecommissie, ingesteld bij artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, verklaren dit getuigschrift voor gehomologeerd.

Gedaan te Brussel,.....

Een secretaris,

Een voorzitter,

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs" of "kunstsecundair onderwijs";

(2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(3) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Bijlage 11 : Studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs (alle studierichtingen uitgezonderd Kinderverzorging).

1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

STUDIEGETUIGSCHRIFT VAN HET TWEDE LEERJAAR VAN DE DERDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Studierichting :

Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
.....(1),
geboren te
op(2),

1° als regelmatige leerling het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs heeft gevolgd ;

2° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van het departement.

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Biilage 12 : Studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs (studierichting Kinderverzorging).

1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

STUDIEGETUIGSCHRIFT VAN HET TWEDE LEERJAAR VAN DE DERDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Studierichting : Kinderverzorging

Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
.....(1),
geboren te
op(2),

1° als regelmatige leerling het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs heeft gevolgd ;

2° een stageboek kan voorleggen waaruit blijkt dat ten minste 1000 stage-uren van 50 minuten met vrucht werden volbracht, waarvan ten minste 500 stage-uren in het tweede leerjaar van de derde graad ;

3° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van het departement.

Onderrichtingen voor het invullen.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Bijlage 13 : Studiegetuigschrift van het derde leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar

1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

STUDIEGETUIGSCHRIFT VAN HET DERDE LEERJAAR VAN DE DERDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS, INGERICHT ONDER DE
VORM VAN EEN SPECIALISATIEJAAR.

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm :(1)

Studierichting :

Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
..... (2),
geboren te
op (3),

1° als regelmatige leerling het derde leerjaar van de derde graad van het(1), ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar, heeft gevolgd ;

2° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van het departement.

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";

(2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(3) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Bijlage 14 : Getuigschrift van secundair onderwijs (beroeps-secundair onderwijs).1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

GETUIGSCHRIFT VAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :

.....

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Ondergetekende,,

directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

..... (1),

geboren te,

op, (2),

1° houder is van het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs ;

2° als regelmatige leerling het eerste leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs en het tweede en het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs heeft gevolgd ;

3° met vrucht het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs heeft beëindigd in de studierichting :

4° met vrucht het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling in

..... (3).

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

In naam van de Vlaamse Executieve,
 Wij, voorzitter en secretaris van de Homologatiecommissie, ingesteld bij artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, verklaren dit getuigschrift voor gehomologeerd.

Gedaan te Brussel,

Een secretaris,

Een voorzitter,

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters ;

(3) één van de volgende mogelijkheden :

- "de studierichting", gevolgd door de betrokken benaming en de term "(specialisatiejaar)" ;

- "het naamloos leerjaar" ;

- "het eerste leerjaar van het aanvullend secundair beroepsonderwijs", gevolgd door de benaming van de betrokken afdeling.

Bijslage 15 : Attest van regelmatige lesbijwoning1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

ATTEST VAN REGELMATIGE LESBIJWONING

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm : (1)

Studierichting :

Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat (2),
geboren te (3),
op (4) tot
als regelmatige leerling van (4) het derde leerjaar van de derde
graad, ingericht onder de vorm van een voorbereidend jaar op
het hoger onderwijs, heeft gevolgd in de bovengenoemde
instelling, onderwijsvorm en studierichting.Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op(5)

De houder,

De directeur,

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) "algemeen secundair onderwijs" of "kunstsecundair onderwijs";

(2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(3) de maand van de geboortedatum voluit in letters;

(4) steeds respectievelijk "1 september" en "30 juni", behalve bij uitreiking als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt wanneer de effectief gevolgde studieperiode wordt vermeld;

(5) steeds "30 juni", behalve bij uitreiking als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt wanneer de datum van de laatste dag van de effectief gevolgde studieperiode wordt vermeld.

Biilage 16 : Aanvullend getuigschrift over de kennis van het bedrijfsbeheer1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

AANVULLEND GETUIGSCHRIFT OVER DE KENNIS VAN HET
BEDRIJFSBEHEER

Benaming en adres van de instelling :

Onderwijsvorm : (1)

Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
..... (2),
geboren te
op (3), voldaan heeft :1° aan de vereisten van het programma over de kennis van het
bedrijfsbeheer, bedoeld in de artikelen 2 en 4 van de wet
van 15 december 1970 op de uitoefening van beroepswerk-
zaamheden in de kleine en middelgrote handels- en am-
bachtsondernemingen ;2° tenminste 80 lestijden gevolgd heeft in de leerinhouden
bedoeld in artikel 8 van het koninklijk besluit van 25
februari 1971 tot vaststelling van de uitvoeringsmaatregelen
van de wet van 15 december 1970.Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van de instelling.

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of
"beroepssecundair onderwijs";

(2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(3) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Biilage 17 : Bekwaamheidsdiploma dat toegang verleent tot het hoger onderwijs1. Model : formaat A4 (210 x 297 mm)

VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

 BEKWAAMHEIDSDIPLOMA
 DAT TOEGANG VERLEENT TOT HET HOGER ONDERWIJS

 Benaming en adres van de instelling :

 Ondergetekende,,
 directeur van de bovengenoemde instelling, voorzitter van de
 klasseraad, zoals bedoeld in artikel 8 van de gecoördineerde
 wetten op het toekennen van de academische graden en het
 programma van de universitaire examens, en de ondergeteken-
 den, leden van de klasseraad; verklaren dat (1),
 geboren te, op (2) :

1° in bovengenoemde instelling het getuigschrift van secundair onderwijs heeft behaald ter bekrachtiging van voleindigde studies ;

2° na beraadslaging bekwaam wordt geacht om hoger onderwijs aan te vatten.

Zij bevestigen dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De leden,

De voorzitter,

De houder,

 In naam van de Vlaamse Executieve,

Wij, voorzitter en secretaris van de Homologatiecommissie, ingesteld bij artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, verklaren dit getuigschrift voor gehomologeerd.

Gedaan te Brussel,.....

Een secretaris,

Een voorzitter,

2. Onderrichtingen voor het invullen.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte ;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van de Vlaamse Executieve betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs van 13 maart 1991.

Brussel, 13 maart 1991.

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,

G. GEENS

De Gemeenschapsminister van Onderwijs,

D. COENS

TRADUCTION

MINISTÈRE DE LA COMMUNAUTÉ FLAMANDE

F. 91 — 1266

Département de l'Enseignement

Arrêté de l'Exécutif flamand concernant l'organisation de l'Enseignement secondaire à temps plein

RAPPORT AUX MEMBRES DE L'EXECUTIF FLAMAND

Par le décret du 31 juillet 1990 concernant l'enseignement - II, plus spécialement le Titre IV — Enseignement Secondaire, Chapitre I, Section 2, une structure uniforme est fixée pour l'enseignement secondaire à temps plein, cette structure uniforme est progressivement introduite à partir de l'année scolaire 1989-1990; le décret susmentionné insiste sur une série de particularités de cette structure sous forme de concepts divers et sur le principe de la formation de base.

L'organisation ultérieure doit être fixée par arrêté de l'Exécutif flamand; le présent arrêté y répond.

Au chapitre I, composé des articles 1er et 2, on spécifie le champs d'application et un certain nombre de termes sont précisés.

Au chapitre II qui comprend les articles 3 jusques et y compris 5, on définit la composition, le fonctionnement et les compétences des divers conseils de classe, à savoir le conseil de classe d'admission, le conseil de classe d'accompagnement et le conseil de classe du délibérant.

L'élaboration effective d'un conseil de classe est confiée à son président compte tenu du contexte scolaire local; en ce qui concerne le fonctionnement, le principe en vigueur est qu'une réunion du conseil de classe peut être valable en l'absence justifiée de l'un ou de plusieurs membres, par exemple en raison du fait qu'un même professeur fonctionne dans diverses classes ou même dans diverses écoles et que des réunions de conseils de classe auxquelles il doit normalement participer, peuvent avoir lieu en même temps.

Le chapitre III, composé des articles 6 jusques et y compris 32, concerne les conditions d'admission et de passage pour toutes les années d'études respectives de la structure des 3 degrés. Dans ce contexte, les élèves réguliers exclusivement entrent en ligne de compte. Par conditions d'admissions on entend l'inscription dans une année d'études déterminée, la forme d'enseignement et la subdivision, tandis que les conditions de passage portent davantage sur des changements d'études dans le courant d'une année scolaire, que ce soit ou non au niveau d'une même année d'étude.

Tant la problématique d'admission que la problématique de passage, selon l'année d'étude et le degré concernés, sont soumis à des critères tels que la formation préalable, l'âge, l'avis d'instances telles que le conseil de classe, le centre P.M.S. ou les parents de l'élève, une décision ministérielle en la matière, ...

Les droits des élèves qui ont accompli leurs études antérieures dans l'enseignement secondaire de type I ou de type II et qui terminent leur formation dans la nouvelle structure, sont assurés dans cet arrêté de telle sorte qu'une suite adéquate est réservée à la condition posée explicitement dans le décret susmentionné (art. 52).

Les articles 33 jusques et y compris 54, qui constituent le chapitre IV, concernent la sanction des études; à cette occasion également exclusivement les élèves réguliers sont pris en considération (les élèves libres ne peuvent en effet réclamer une quelconque sanction des études); cette sanction implique une vue d'ensemble des attestations d'études délivrées et des conditions y afférentes, ainsi que les modèles des différents titres.

Pour les options "aspirant(e)s en nursing" et "puériculture" où une réglementation spécifique complémentaire est d'application, des dispositions particulières sont prévues.

Par analogie avec ce qui est proposé au chapitre III, les droits des élèves qui ont suivi partiellement l'enseignement secondaire de type I ou de type II, sont efficacement assurés par le biais de ce chapitre.

Au chapitre V, soit les articles 55 et 56, les conditions sont fixées auxquelles une année d'études peut être doublée de manière régulière et où l'on met en oeuvre la formulation "absence justifiée" dont il est fait mention dans la définition de l'élève régulier, à l'article 48, 2° du décret sur l'enseignement susmentionné.

Le chapitre VI qui comprend quatre sections, a pour but de délimiter clairement les uns à l'égard des autres, les droits et devoirs des élèves et de leurs parents d'une part, et des établissements d'enseignement d'autre part.

Dans la formulation des dispositions de ce chapitre, la situation à ce jour fait fonction de point de départ; il est dès lors opportun de le définir, ce qui se fait ci-après, en cinq points.

Tout d'abord, le lieu où l'on parle des "droits des élèves" est explicité en portant du "droit à l'enseignement". Ensuite est discuté le lien juridique entre l'élève et l'école, après quoi l'aspect obligation scolaire est pris en considération; avant que ne soit élaborée plus en profondeur la distinction entre réglementation d'ordre, de discipline et d'évaluation, pour terminer par les possibilités actuelles de recours en cas de litiges.

I. En ce qui concerne les problèmes des droits des élèves, on constate de deux côtés une rencontre de ce droit à l'éducation, qui est considéré comme fondamental.

Le "droit à l'enseignement" est en effet en même temps une liberté, (l'existence d'une immixtion exagérée des autorités) et un droit (une revendication d'intervention positive de la part des autorités); un droit individuel (axé sur la formation personnelle de chacun) et un droit collectif (le droit d'un groupe, constitué ou non par une tendance idéologique ou philosophique ou un concept pédagogique); un droit politique ou philosophique, vu les liens du droit à l'enseignement avec d'autres droits (culte et croyance, liberté d'opinion et d'association,...) et un droit socio-culturel, dont l'exercice est nécessaire dans le cadre de la formation dans ses trois significations (développement de la personnalité, formation sociale et formation professionnelle préparatoire ou perfectionnement).

Le "droit à l'enseignement" est par-dessus tout une condition à l'exercice des autres droits et libertés fondamentaux et doit certainement être placé en avant dans la hiérarchie des droits.

Par rapport à l'enseignement libre subventionné, le droit à l'enseignement est un double droit. Il comprend tout d'abord la liberté des parents à l'égard de leurs enfants de suivre un enseignement dans l'établissement de leur choix. Cette liberté de choix doit être garantie par les pouvoirs publics et l'est aussi effectivement.

En outre, ceci implique que l'on peut organiser librement un enseignement selon ses propres conceptions pédagogiques, philosophiques, idéologiques ou religieuses.

La liberté de fournir un enseignement implique en même temps que "le pouvoir organisateur" est compétent pour définir, comme conséquence de la conviction philosophique ou pédagogique, la tendance de l'enseignement pour utiliser selon ses préférences des méthodes pédagogiques, pour nommer le personnel, ... ou comme l'écrit le professeur Delperé : "En ce sens, la liberté de l'enseignement profite à ceux qui se donnent pour mission de créer et d'organiser des établissements à cette fin. Ils fixent le contenu de l'enseignement à dispenser; ils en déterminent les modalités pratiques; ils sélectionnent les enseignants et les enseignés; ils arrêtent les conditions de rémunération des services rendus". (Droit Constitutionnel, VI, Les Données constitutionnelles, Bruxelles, 1980, p. 215).

L'espace de mouvement des "pouvoirs organisateurs" n'est cependant pas illimité il convient de satisfaire à certaines conditions.

Ces deux aspects s'expriment dès lors dans les "droits des élèves". Le pouvoir organisateur doit obtenir et conserver la liberté de fournir un enseignement selon son propre concept. Cependant, ceci ne signifie nullement que ceci est un droit absolu qui peut être au détriment de "ceux que reçoivent" l'enseignement.

D'autre part, ceux qui reçoivent l'enseignement ne peuvent exercer leur droit dans la mesure où l'on porte atteinte au droit d'organiser un enseignement selon les propres conceptions du pouvoir organisateur.

Par rapport à l'enseignement de la Communauté et à l'enseignement officiel subventionné, le "droit à l'enseignement" est également double, mais avec une légère nuance.

Il comprend d'une part le droit des parents de choisir pour leurs enfants une forme déterminée d'enseignement. D'autre part, il y a le devoir des autorités d'organiser l'enseignement neutre.

Ici aussi, ces deux facettes ne peuvent être exercées dans la mesure où elles porteraient atteinte au droit ou au devoir de l'autre partie.

Tant pour l'enseignement de la Communauté que pour l'enseignement subventionné, on peut dire qu'aucun droit, pas même un droit constitutionnel n'est absolu dans une mesure telle qu'il rende impossible l'exercice du même droit par des concitoyens.

Ceci implique que des deux côtés il faut poser des limites (concessions). Qu'en d'autres termes, il faut trouver un équilibre qui donne assez de liberté des deux côtés afin que leur droit puisse encore être exercé et qu'il reste cependant suffisamment de garanties d'autre part pour qu'il ne soit pas porté atteinte au droit des autres.

C'est de ce point de vue que la problématique des droits des élèves doit être abordée.

Lors de la préparation du chapitre sur la position juridique de l'élève, on est dès lors parti de cette position et on a tenté d'atteindre un équilibre entre d'une part les droits des élèves et de leurs parents et d'autre part, ceux des pouvoirs organisateurs.

Il n'entraîne nullement dans les intentions de nuire à l'une ou à l'autre des parties ou de les limiter dans l'exercice de leur "liberté d'enseignement".

II. Une seconde remarque qui doit être faite se rattache au lien juridique qui existe entre l'élève et l'école. Il y a une distinction entre les écoles de la Communauté et les écoles officielles subventionnées d'une part et les écoles libres subventionnées d'autre part.

La première catégorie d'écoles est considérée comme étant des services publics organiques. Elles ont été créées par des pouvoirs publics qui se réservent d'en disposer librement.

Les élèves de ces écoles sont supposés être des "utilisateurs du service public". Ils se trouvent dans une situation statutaire qui est régie par des lois et règlements spécifiques et complétée par de nombreuses circulaires ministérielles.

Les recours contre des décisions prises en méconnaissance de ces dispositions légales et réglementaires ou allant à l'encontre des principes généraux qui régissent le fonctionnement des services publics, sont en règle générale de la compétence du Conseil d'Etat.

Quand le droit civil est violé, l'affaire peut être portée devant le tribunal.

En ce qui concerne les écoles libres subventionnées, la situation juridique des élèves est autre.

En général, on peut dire qu'il existe un lien contractuel entre le pouvoir organisateur et les élèves qui fréquentent l'école.

Cependant, la subvention des écoles libres par la Communauté et la volonté de l'Etat, fixée dans le pacte scolaire, que le libre choix des parents entre l'enseignement confessionnel et l'enseignement non-confessionnel doit être garanti, amène à constater que les écoles libres subventionnées sont également tenues de respecter les principes généraux de droit où les élèves peuvent puiser les garanties nécessaires contre l'arbitraire.

De la thèse généralement acceptée du lien contractuel découlent diverses conséquences : un recours peut être introduit auprès des tribunaux. Le Conseil d'Etat a une fois encore confirmé dans son arrêt Grandchamps (n° 24.842 du 21.11.1984) ne pas être compétent pour prononcer l'annulation d'une décision d'exclusion par mesure disciplinaire, prise par un établissement d'enseignement libre.

La réglementation de droit applicable appartient au droit commun du contrat et de la responsabilité civile.

L'exclusion d'un élève signifie alors la dissolution, en vertu de la loi, du contrat conclu entre l'école et l'élève.

III. L'élaboration de la position juridique a enfin un lien avec la prolongation de la scolarité jusqu'à 18 ans.

Cela n'aurait aucun sens d'obliger des jeunes à aller à l'école jusqu'à 18 ans et de les rendre victimes de décisions arbitraires des professeurs et de la direction. D'autre part, ceci ne peut non plus signifier que ces élèves plus âgés et déjà devenus plus mûrs — doivent être maintenus à tout prix à l'école.

Il faut bien que des mesures puissent être prises à l'égard de ceux qui ont un mauvais comportement confirmé ou à l'égard de ceux qui ne font pas preuve du zèle intellectuel nécessaire.

Le fait que les élèves (et les parents) s'affirment toujours plus n'est pas seulement en rapport avec la prolongation de l'obligation scolaire, mais également avec une tendance générale au sein de la société de juridictionnaliser les relations humaines de toutes sortes, également en dehors de l'enseignement.

Les responsables et certainement les autorités ne pourront pas rester les bras croisés, mais devront intervenir d'urgence pour mener à bonne fin l'opération. C'est la tâche des autorités d'intervenir dans l'intérêt de la partie la plus faible dans une mesure telle que la juridictionnalisation reste limitée autant que possible, en mettant en avant des principes clairs et bien définis.

Cela a peut-être été la raison principale de l'élaboration d'une "position juridique de l'élève".

IV. Dans un quatrième point, nous voulons clairement délimiter la différence entre la réglementation sur l'ordre, la discipline et l'évaluation.

A cette occasion, il convient de dire clairement qu'il existe une distinction absolue entre d'une part les mesures d'ordre et de discipline et d'autre la réglementation sur les examens.

Les mesures d'ordre et de discipline sont nécessaires pour garantir la bonne marche des cours dans un établissement d'enseignement et il incombe dès lors aux pouvoirs organisateurs de chaque école de prendre de telles mesures afin de mettre le comportement de chaque élève en concordance avec les exigences de l'enseignement.

Le Conseil d'Etat l'a déclaré clairement dans l'arrêt Pesch du 26 juin 1986 là où il considère : "dat een dergelijke bevoegdheid wel geacht kan worden stilzwijgend te zijn toegekend aan het hoofd van een Rijksonderwijsinstelling ; dat dit hoofd uit de aard van zijn functie ermee belast is alle maatregelen — tucht- of ordemaatregelen — te treffen die nodig zijn voor de goede werking van de instelling, behalve uiteraard die maatregelen welke hem bij een formele tekst zijn onttogen."

Un point de vue semblable est adopté par la Cour d'Appel de Liège, à l'égard de l'enseignement libre dans un arrêt du 23 avril 1987 : "onderwijs verstrekken gebeurt in groep en dit vraagt een groepsdiscipline, die onmisbaar is om de doelstellingen van het onderwijs te realiseren".

Une note de Vander Stichele sous cet arrêt indique précisément ce que l'on veut dire : "Le pouvoir disciplinaire est inhérent à n'importe quel groupement organisé d'ordre économique, social ou culturel et même sportif. Ainsi, l'école constitue un groupement dont tous les éléments constitutifs poursuivent le même but poursuivi par le groupement auquel on fait parti, puisse se réaliser, implique la nécessité de sanctionner tout écart de conduite".

Même en l'absence de textes, le chef d'établissement reste compétent pour prendre des mesures disciplinaires. Mais peut-être est-il souhaitable que les réglementations en matière de droit disciplinaire soient communiquées de manière valable aux parents et aux élèves et que lesdites réglementations soient respectées par les établissements eux-mêmes.

La différence entre les mesures d'ordre et de discipline a été expliquée par le Conseil d'Etat dans l'arrêt Feremans du 18 décembre 1979 (nr. 19984, Arrest Raad van State 1979, 1292-1293). "Des comportements qui ne constituent pas un véritable danger pour le fonctionnement du service mais qui dérangent cependant" peuvent donner lieu à une mesure d'ordre.

A cette occasion, on veut "amener l'élève à améliorer son comportement et à l'adapter ainsi aux exigences d'une bonne coopération sans que l'intention existe de retirer à l'intéressé le bénéfice que le service de l'enseignement lui donne".

Par contre, une mesure disciplinaire est : "la réaction à un comportement de l'élève censé mettre en cause le bon fonctionnement de l'enseignement; elle ne tend pas seulement à améliorer la conduite de l'élève, mais aussi à illustrer la gravité des faits à l'intention des autres élèves. Il s'agit donc d'un avertissement donné à tous. La mesure disciplinaire a dès lors pour objet d'atteindre l'élève puni dans les avantages qu'il retire du service".

Les règles d'évaluation sont celles qui sont le plus souvent reprises dans des textes réglementaires et qui exposent le déroulement de la sanction des études.

Tout membre du conseil de classe délibérant peut souverainement apprécier l'élève. Ce conseil prend collectivement la décision finale sur la réussite, les mérites etc. Ses décisions s'appuient et doivent s'appuyer sur une expertise incontestable que toute autre instance doit respecter : c'est la base de l'autonomie indispensable du conseil de classe délibérant qui, dans ses décisions, n'est pas subordonné au ministre, au recteur, au directeur.

Il arrive que lors de l'évaluation des études, on tienne compte de la mauvaise conduite d'un élève, en ne l'admettant pas aux épreuves, tests, interrogations. Sur ce point, il convient de faire preuve d'un maximum de prudence et de réflexion.

Au niveau initial de l'enseignement, il n'est guère question d'une obligation de principe d'apprécier distinctement la conduite et la formation intellectuelle, en suivant d'une part une procédure disciplinaire et d'autre part une procédure d'appréciation des études.

L'enseignement englobe la totalité de l'éducation et une approche intégrée est encore le point de départ de tout notre système d'enseignement.

Si au stade initial de l'enseignement, il n'est pas illicite qu'un conseil de classe délibérant sanctionne le comportement et ait donc une compétence en matière de discipline, il faut à un stade ultérieur de l'enseignement — donc avec d'autres élèves — distinguer plus strictement la discipline et les aptitudes.

Dès lors, le conseil de classe délibérant doit décider s'il a été satisfait à toutes les conditions, y compris les conditions morales, pour l'obtention d'un diplôme.

Il ressort de tout cela que manifestement une transparence des décisions d'évaluation est devenue une nécessité absolue.

Dans son arrêt Rammant (n° 25.491 du 18 juin 1985) le Conseil d'Etat observe que si les membres du conseil de classe estiment n'avoir pas le temps pendant l'année scolaire de mentionner par écrit les nombreux manquements d'un élève, ils ne doivent pas évoquer soudainement ceux-ci lors de la délibération.

Dans un arrêt du 15 septembre 1987 (J. Dr. J., 1987, n° 8, p. 17) le tribunal de Namur dit qu'un conseil de classe qui n'a pas essayé pendant l'année scolaire de remédier à la mauvaise conduite d'un élève, ne peut invoquer en fin d'année quelques observations notées au journal de classe de ce dernier, pour décider qu'il a échoué.

Dès lors, les mesures d'ordre et de discipline et les règles d'évaluation forment un tout dans le projet éducatif, mais une transparence complète dans la distinction entre ces deux mesures s'impose dans l'intérêt de l'élève et de l'établissement.

V. Le dernier point de l'exposé des droits des écoliers concerne la situation actuelle en matière de recours contre les décisions prises à l'égard de l'écolier.

Il existe deux possibilités d'incriminer une décision : il y a la voie juridique et le recours administratif.

Ces dernières années, on assiste à la création accélérée d'une jurisprudence concernant les élèves, étudiants et parents réclamant leurs droits dans diverses situations. Depuis très longtemps, mais très sporadiquement, les tribunaux civils s'en occupaient. La lésion d'un droit subjectif implique toujours la possibilité de demander aux tribunaux civils une réparation en nature ou un dédommagement. Pour les conflits scolaires, les procédures devant les tribunaux civils sont de plus en plus appliquées.

Longtemps, on a pensé presque exclusivement à une action sur la base de l'article 1382 C.C., pour demander un dédommagement à une instance de l'enseignement dont un acte n'était pas fondé.

Récemment on envisage une réparation en nature, mais cette voie n'est pas facile à suivre si une procédure préalable en référé n'a pas prescrit des mesures conservatoires, qui seront confirmées au fond.

Pour ce genre de réparation, le tribunal civil ne peut décider qu'un élève a réussi : ceci relève de la compétence exclusive de la commission d'évaluation. Le tribunal peut ordonner que cette commission délibère de nouveau. La Cour d'Appel de Bruxelles s'est prononcée dans le même sens le 23 novembre 1982 (R.W., 1984-1985, p. 832).

Le requérant (parents et élève) doit prouver que l'école a commis une faute.

Un instrument adéquat est fourni par un arrêt du Conseil d'Etat annulant l'acte administratif.

Les tribunaux civils s'estiment compétents lorsqu'une faute a été commise, tant en matière disciplinaire que lors de l'évaluation.

La procédure en référé devant le tribunal civil, longtemps jugée inaccessible, est de plus en plus appliquée.

La Cour de Cassation estime que la séparation des pouvoirs n'empêche pas le juge d'ordonner aux pouvoirs publics de donner, faire ou omettre quelque chose. A fortiori, le juge peut intervenir dans un conflit entre citoyens et par exemple imposer une contrainte aux écoles libres et officielles.

La procédure en référé requiert l'urgence. En général, le fonctionnement d'un service public, notamment de l'enseignement, est jugé en cas d'urgence.

La contrainte vise d'abord à créer une situation provisoire prévenant la poursuite d'une lésion du droit. Ce qu'il faut entendre par là est laissé à l'appréciation du président qui, d'après la Cour de Cassation (21 mai 1987, R.W. 1987-1988, 1426) a une large faculté d'apprécier les faits et, dans une juste mesure, la plus grande liberté.

La seconde voie est la procédure administrative.

Avant de s'adresser à une juridiction administrative, on peut introduire un recours administratif.

Une forme restreinte de recours administratif est prévue par l'arrêté ministériel du 15 avril 1929 pour les athénées et écoles moyennes de l'Etat : ce recours est adressé à l'autorité hiérarchique de l'auteur de l'acte administratif, pour qu'elle modifie, rapporte ou réforme cet acte. Ce recours est facultatif, n'influe pas sur le recours juridictionnel et n'oblige pas l'autorité à répondre.

Un autre recours peut être adressé à l'autorité de tutelle : la tutelle administrative est l'ensemble des moyens dont cette autorité dispose pour obliger les pouvoirs décentralisés à respecter la loi et l'intérêt général, sans se substituer à eux ou pouvoir modifier la décision.

Concrètement, ceci signifie que l'on peut aller en recours via la voie administrative contre une décision prise par une école officielle (commune, état, province). Pour l'école communale, c'est le gouverneur de province et l'Exécutif flamand qui exercent la tutelle sur les décisions du collège échevinal.

Pour l'école provinciale, le recours administratif est à introduire auprès de l'Exécutif flamand et finalement, c'est le Conseil d'Etat qui est habilité à émettre un jugement sur tous les actes d'une autorité administrative.

En dernière instance, ce sera donc le Conseil d'Etat qui se prononcera sur une demande en annulation d'une décision d'une autorité administrative.

Sans doute, les établissements d'enseignement de la Communauté, de la province ou de la commune sont à considérer comme autorités administratives.

C'est ainsi qu'un refus d'inscription, une mesure disciplinaire ou une délibération d'examen de ces institutions est soumise au contrôle du Conseil d'Etat.

Les établissements d'enseignement libre ont été créés par l'initiative privée et sont organisés selon les principes du droit privé. Ils ne doivent pas être considérés comme autorités administratives dont les décisions font partie des compétences du Conseil d'Etat. Le point de départ traditionnel est réfuté de manière assez radicale dans un arrêt récent du Conseil à l'égard de délibération d'examens. Ce tournant fut annoncé quant au principe dans l'arrêt Scheuermann du 27 juillet 1979 et appliqué concrètement dans l'arrêt Franssen du 16 octobre 1981, qui avait trait à une délibération d'examen d'une institution universitaire libre. Dans cet arrêt, le Conseil envisage "dat de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, aan de universiteiten — in welke juridische vorm ook opgericht, dus ook wanneer het privaatrechtelijke inrichtingen betreft — in het algemeen belang de uitsluitende bevoegdheid toekennen om academische graden te verlenen, waaraan bepaalde rechtsgevolgen zijn verbonden, zoals o.m. het recht om een bepaald beroep uit te oefenen; dat de beslissingen van de organen van een universiteit met betrekking tot het uitreiken van academische diploma's waartoe zij wettelijk bevoegd zijn, dwingende rechtsgevolgen voor derden hebben; dat dergelijke beslissingen dan ook onderworpen zijn aan het toezicht van de Raad van State onverschillig de juridische vorm die de universiteit heeft aangenomen; dat derhalve de Raad van State in het voorliggend geval bevoegd is om zich over het ingestelde annulatieberoep uit te spreken". Depuis lors, cette jurisprudence a encore été élargie.

Cette jurisprudence qui a été initialement élaborée seulement pour l'enseignement supérieur, a été jugée également d'application pour l'enseignement secondaire dans l'arrêt Duymelinck (Conseil d'Etat du 10 février 1987), étant donné que ces institutions également ont en général la compétence exclusive de conférer des diplômes et des certificats auxquels certains effets juridiques sont liés.

Jusqu'à présent cependant, la synchronisation entre les écoles officielles et libres n'est pas encore accomplie sur le plan du maintien de la discipline et de l'ordre.

Dans l'arrêt Grandchamps du 21 novembre 1984, le Conseil d'Etat écrit à ce sujet que des règles d'organisation interne de pareilles institutions d'enseignement (libres), comme le sont les mesures disciplinaires, ne peuvent être considérées comme des règles prises dans le chef d'une autorité administrative au sein de l'article 14 des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat. "Considérant que sans qu'il y ait lieu d'examiner si la qualité d'autorité administrative peut ou non être reconnue à un établissement d'enseignement subventionné lorsqu'il prend certaines décisions, il suffit de relever que les règles d'organisation interne de ces établissements, telles que les règles de discipline et l'application de celles-ci ne peuvent pas être considérées comme des actes que cet établissement aurait pris en qualité d'autorité administrative au sens de l'article 14 des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat" (Adm. Publ. (II), 1984, 112, TBT, 1986, 175 res).

La conséquence de pareil arrêt est que maintenant les établissements d'enseignement libres interviennent en tant qu'autorités administratives lorsqu'ils prennent une décision en matière d'évaluation. Ils ne sont pas encore considérés comme autorités administratives dans tous les cas.

La fragmentation de la position juridique des établissements d'enseignement libres provoque dans certains cas des difficultés et mène à la confusion parmi les justiciables.

Il faut cependant dire que la jurisprudence à ce sujet n'est pas encore close et que l'on peut s'attendre à une évolution ultérieure.

Il ressort de manière manifeste de ce qui précède qu'il y a un certain nombre de défauts dans la situation existante.

Il y a d'une part une insécurité absolue juridique pour les utilisateurs de nos établissements d'enseignement, en ce qui concerne leurs droits et leurs devoirs. Les écoles elles-mêmes sont aussi souvent la victime de leur propre imprécision.

C'est la tâche des autorités d'éliminer, autant que faire se peut, cette insécurité juridique afin de protéger les citoyens (tant les élèves que les établissements d'enseignement). D'autre part, les autorités n'ont toutefois pas le droit de s'occuper de la liberté pédagogique et du contenu qui y est donné. Il appartient à chaque établissement d'enseignement d'établir lui-même ses critères quant au contenu.

Dans le chapitre y afférant de l'arrêté, les autorités ont uniquement voulu veiller à promouvoir en premier lieu la sécurité juridique, en obligeant les établissements d'enseignement à établir un règlement scolaire.

Un second inconvénient à ne pas sous-estimer est que dans la situation actuelle et en cas de conflits, seule est ouverte la voie du Conseil d'Etat, ou alors le recours aux tribunaux civils.

Les deux procédures sont très lourdes, de longue haleine, coûteuses et mènent à une grande insécurité juridique.

Une solution intermédiaire pour éviter cette voie — pénible la plupart du temps — n'existe pas encore; dans le présent arrêté, on a dès lors tenté d'y remédier.

Vu tout ce qui précède, le contexte à partir duquel le chapitre sur les droits des élèves a été établi, doit être suffisamment clair. La discussion générale de cette proposition doit dès lors être brève.

A l'article 57, le pouvoir organisateur se voit imposer l'obligation d'établir pour chacune de ses écoles un règlement scolaire en concertation avec les organes de participation. Ce règlement doit comprendre des données p. ex. en ce qui concerne l'organisation des études, l'encadrement individuel des élèves, le système d'évaluation, les possibilités de recours contre les décisions du conseil de classe et contre les mesures disciplinaires impliquant l'exclusion définitive de l'élève.

Concernant ces dispositions, le Conseil d'Etat fait remarquer dans son avis, et je cite :

"Wel is het zo dat overeenkomstig artikel 17, § 4, van de Grondwet in het onderwijs ook de leerlingen recht hebben op een gelijke behandeling.

Een schoolreglement is het meest getuigende instrument om die gelijke behandeling te waarborgen... Een schoolreglement is overigens in de organisatie van het onderwijs een vanzelfsprekende aangelegenheid, waarvan men mag aannemen dat zij impliciet in de onderwijsinrichtende regels vervat is.

Aldus kan men de bepalingen van hoofdstuk VI van dit ontwerp lezen als de vormgeving van een verplichting ingeschreven in de Grondwet waarvan de modalisering zo vanzelfsprekend is dat er tussen Grondwet en besluit geen uitdrukkelijke machtigingsbepaling in een wet of een decreet vereist is."

Donc, c'est dans le contexte de ce règlement scolaire que le conseil de classe pourra et devra prendre ses décisions, c-à-d de manière autonome, sur base d'une délégation de la compétence du pouvoir organisateur.

La question est cependant de savoir si cette autonomie est étendue à un point tel que le pouvoir organisateur qui est responsable des décisions du conseil de classe n'a aucune forme de contrôle ou de surveillance sur son organe.

Il faut répondre négativement. Sans toucher à l'autonomie du conseil de classe, le pouvoir organisateur a un contrôle limité. Il peut notamment faire se réunir à nouveau le conseil de classe, de sa propre initiative en ce qui concerne le conseil de classe d'admission et d'encadrement, que ce soit ou non sur base d'une décision prise par le conseil de classe délibérant et contestée par les personnes concernées en ce qui concerne ce dernier conseil de classe, conformément aux articles 65, 66 et 69.

L'article 64 instaure le droit à la concertation. Dans les 3 jours de la notification de la décision du conseil de classe délibérant, les intéressés peuvent avoir un entretien avec le délégué du pouvoir organisateur, le président dudit conseil de classe ou son délégué. Il importe toutefois que l'établissement communique la décision en temps utile.

Il est souhaitable que le règlement de l'école précise la forme de la notification afin d'éviter des discussions ultérieures.

L'article 60 permet de prendre des mesures disciplinaires : le blâme, le renvoi temporaire, le renvoi définitif.

La lourde sanction qu'est le renvoi ne se justifie que dans des circonstances exceptionnelles. On peut se poser des questions sur sa régularité, compte tenu notamment de l'obligation scolaire, et sur sa conformité avec le 1er protocole de la convention européenne de protection des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui interdit de priver quiconque du droit à l'enseignement.

Une mesure disciplinaire se justifie sur la base du droit à l'enseignement, qui doit être exercé dans le respect du droit des autres élèves et parents.

Dans l'arrêt Armanouss du 20 mai 1987, le Conseil d'Etat précise qu'une mesure disciplinaire ne porte pas atteinte au droit à l'enseignement, l'élève renvoyé pouvant s'inscrire dans un autre établissement.

Un établissement officiel auquel s'appliquent les lois du service public ne peut, comme le dit l'arrêt Vergauwen (Conseil d'Etat 20 mai 1987) refuser l'inscription d'un élève, en l'absence d'un fondement légal.

Il ne peut refuser un élève, qui répond aux conditions réglementaires d'admission et de passage, sous le prétexte que cet élève a été renvoyé d'une autre école pour des motifs que le nouvel établissement ignore.

Selon certains, la législation du pacte scolaire qui garantit le libre choix des parents entre un enseignement confessionnel ou non confessionnel implique qu'une école libre ne peut davantage refuser un élève, sauf sur une base légale.

Cette argumentation est assez confuse. Ladite législation prévoit la création et l'admission aux subventions d'un enseignement et le transport au lieu où cet enseignement est offert, de telle sorte que le libre choix d'une école, inscrit dans la Constitution, soit garanti.

Cela ne confère pas le droit d'affirmer que l'option d'un élève pour une école catholique, par exemple, lui garantit son admission.

Il serait inadmissible qu'une école libre refuse de façon arbitraire ou discriminatoire d'admettre certains élèves. Le poids social de l'enseignement libre, vu l'intérêt général que sert ce réseau malgré son caractère privé, prévaut ici.

Les art. 59 et 60 distinguent les mesures d'ordre et les mesures disciplinaires, en s'inspirant de l'arrêt Ferremans (Conseil d'Etat, 18 décembre 1979).

Une mesure d'ordre ne peut être arbitraire, bien qu'en principe le juge n'ait pas de pouvoir de contrôle, afin de ne pas rendre impossible l'exercice journalier de l'autorité.

Les mesures disciplinaires sont radicales et doivent être utilisées à bon escient d'autant plus qu'elles sont soumises au contrôle judiciaire, notamment quant au respect des règles de procédure.

La distinction entre mesures d'ordre et mesures disciplinaires n'est pas toujours évidente d'autant plus que l'arrêt Ferremans stipule qu'une mesure qui est disciplinaire quant au fond peut être une mesure d'ordre quant à la forme, dans la mesure où elle est de courte durée ou suivie d'une mesure disciplinaire. Un renvoi temporaire peut être décidé comme mesure d'ordre et être suivi, après avis du conseil de classe d'encadrement, d'une renvoi définitif.

Le Chapitre VII (article 71 à 75) contient les mesures transitoires abrogatoires et d'entrées en vigueur.

Le Ministre communautaire de l'Enseignement,

D. COENS

13 MARS 1991

Arrêté de l'Exécutif flamand relatif à l'organisation de l'enseignement secondaire à temps plein

L'Exécutif flamand,

Vu les lois sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires, coordonnées le 31 décembre 1949, notamment l'article 6 bis, § 1er, inséré par la loi du 31 juillet 1975, l'article 8, modifié par la loi du 1er août 1985 et l'article 13, 1°;

Vu la loi du 29 mai 1959 modifiant certaines dispositions de la législation de l'enseignement, notamment l'article 24, § 2, 1, modifié par la loi du 14 juillet 1975 et le décret du 31 juillet 1990;

Vu le décret du 31 juillet 1990 relatif à l'enseignement - II, notamment le titre IV, chapitre 1er, sections 1ère et 2°;

Vu l'accord du Ministre communautaire des Finances et du Budget, donné le 27 novembre 1990;

Vu la concertation qui, en vertu de l'article 5 de la loi du 29 mai 1959 modifiant certaines dispositions de la législation de l'enseignement, a eu lieu entre les délégués des pouvoirs organisateurs les 6 et 12 novembre et le 10 décembre 1990;

Vu l'avis du Conseil d'Etat;

Sur la proposition du Ministre communautaire de l'Enseignement,

Après délibération,

Arrête :

CHAPITRE Ier. — Introduction

Article 1er. Le présent arrêté s'applique à l'enseignement secondaire à temps plein, à l'exception de l'enseignement secondaire spécial.

Art. 2. Pour l'application du présent arrêté :

1° on entend par "subdivision" :

— en deuxième année du premier degré : une "option de base" telle qu'elle est visée à l'article 48, 6°, du décret du 31 juillet 1990 relatif à l'enseignement - II;

— en année préparatoire à l'enseignement professionnel : un "champ professionnel" ou une "combinaison de deux champs professionnels", au sens de l'article 48, 5°, du décret précité du 31 juillet 1990;

— dans les années d'études des deuxième et troisième degrés : la partie fondamentale de l'option qui détermine l'orientation d'études, visée à l'article 48, 7°, du décret précité du 31 juillet 1990.

2° on entend par "personnes concernées" : les personnes qui exercent l'autorité parentale ou qui ont la garde, en droit et de fait, d'un mineur d'âge scolaire, ou les élèves majeurs.

3° on entend par "orientations d'études correspondantes" deux orientations d'études dont l'une comprend suffisamment de matières et/ou d'aptitudes pratiques permettant de s'engager dans l'autre orientation et de la suivre avec de réelles chances de succès.

Le Ministre communautaire de l'Enseignement détermine les orientations d'études correspondantes.

4° on entend par "conseil de classe" : le collège qui, étant l'émanation du pouvoir organisateur, peut être chargé de remplir trois fonctions, spécifiées au chapitre II, et qui peut, dès lors, être défini respectivement comme un "conseil de classe d'admission", "conseil de classe d'encadrement" et "conseil de classe délibérant".

5° on entend par "inscription" l'insertion dans la population scolaire d'un établissement d'enseignement organisé, subventionné ou agréé par la communauté flamande, ou le renouvellement de cette insertion au début de chaque année scolaire.

CHAPITRE II. — Le conseil de classe

Section 1ère. — Le conseil de classe d'admission

Art. 3. § 1er. Sous réserve des conditions d'admission et de passage prévues de plein droit, le conseil de classe d'admission fonctionne, conformément aux dispositions du chapitre III, comme unique organe d'admission et de passage à une année, une forme d'enseignement ou une subdivision déterminée.

§ 2. Le conseil de classe d'admission est composé :

1° du directeur ou de son délégué et de professeurs de l'année, de la forme d'enseignement et de la subdivision pour lesquelles l'élève a opté ; ces personnes ont d'office voix délibérative. Le cas échéant, elles sont assistées par des membres du personnel qui occupent des emplois des fonctions de sous-directeur, chef de travaux d'atelier et/ou chef d'atelier dans l'établissement d'enseignement concerné ; ces membres du personnel ont d'office voix consultative;

2° le cas échéant, un membre du personnel technique du centre P.M.S. desservant l'établissement d'enseignement concerné ; cette personne a d'office voix consultative.

§ 3. Le directeur ou son délégué désigne les membres du conseil de classe d'admission et préside les réunions du conseil.

§ 4. Aucun membre du conseil de classe d'admission ne peut participer à une décision concernant un parent ou allié jusqu'au quatrième degré inclusivement ou concernant un élève auquel il a donné des cours particuliers ou des cours par correspondance.

§ 5. En cas de parité des voix lors d'un vote, la voix du président du conseil de classe d'admission est prépondérante.

§ 6. Pour prendre ses décisions, le conseil de classe d'admission se basera sur les données concrètes figurant au dossier de l'élève.

§ 7. La décision du conseil de classe d'admission est jointe au dossier de l'élève.

Section 2. — Le conseil de classe d'encadrement

Art. 4. § 1er. Le conseil de classe d'encadrement fonctionne en tant que seul organe compétent en matière de formation et d'évaluation des progrès faits par un groupe d'élèves déterminé, sauf sur le plan de la matière visée à l'article 5, § 1er, ainsi qu'au sujet du renvoi définitif d'un élève de l'établissement d'enseignement, visé à l'article 60.

§ 2. Le conseil de classe d'encadrement comprend :

1° le directeur ou son délégué et tous les membres du personnel enseignant qui dispensent un enseignement à l'élève dans une année, forme d'enseignement et subdivision déterminées, sauf en cas d'absence justifiée ou de force majeure justifiée qui les empêcherait d'assister aux réunions du conseil de classe, ces personnes ont d'office voix délibérative. Le cas échéant, elles sont assistées par des membres du personnel qui occupent des emplois des fonctions de sous-directeur, chef de travaux d'atelier et/ou chef d'atelier ou qui font partie du personnel administratif et/ou auxiliaire d'éducation ; ces personnes ont d'office voix consultative ;

2° éventuellement, dans les formes d'enseignement et les années où une épreuve intégrée est organisée, des experts étrangers à l'établissement concerné ; ces personnes ont d'office voix consultative ;

3° le cas échéant, un membre du personnel technique du centre P.M.S. desservant l'établissement d'enseignement concerné ; cette personne a d'office voix consultative.

§ 3. Le directeur ou son délégué désigne les membres du conseil de classe d'encadrement et préside les réunions du conseil.

§ 4. Aucun membre du conseil de classe d'encadrement ne peut participer à une décision concernant un parent ou allié jusqu'au quatrième degré inclusivement ou concernant un élève auquel il a donné des cours particuliers ou des cours par correspondance.

§ 5. En cas de parité des voix lors d'un vote, la voix du président du conseil de classe d'encadrement est prépondérante.

§ 6. Toutes les décisions, constatations ou avis du conseil de classe d'encadrement sont joints au dossier de l'élève.

Section 3. — Le conseil de classe délibérant

Art. 5. § 1er. Le conseil de classe délibérant fonctionne comme unique organe de décision relative à la réussite d'une année d'études, ce qui donne lieu, pour les élèves réguliers, à la sanction des études et confirme éventuellement un droit à l'admission à l'année supérieure.

§ 2. Le conseil de classe délibérant comprend :

1° le directeur ou son délégué et tous les membres du personnel enseignant qui dispensent un enseignement à l'élève dans une année, forme d'enseignement et subdivision, sauf en cas d'absence justifiée ou de force majeure justifiée qui les empêcherait d'assister aux réunions du conseil de classe ; ces personnes ont d'office voix délibérative. Le cas échéant, elles sont assistées par des membres du personnel qui occupent des emplois des fonctions de sous-directeur, chef de travaux d'atelier et/ou chef d'atelier ou qui font partie du personnel administratif et/ou auxiliaire d'éducation ; ces personnes ont d'office voix consultative ;

2° éventuellement, dans les formes d'enseignement et les années où une épreuve intégrée est organisée, des experts étrangers à l'établissement d'enseignement concerné ; ces personnes ont d'office voix consultative ;

3° le cas échéant, un membre du personnel technique du centre P.M.S. desservant l'établissement d'enseignement concerné ; cette personne a d'office voix consultative.

§ 3. Le directeur ou son délégué désigne les membres du conseil de classe délibérant et préside les réunions du conseil.

§ 4. Aucun membre du conseil de classe délibérant ne peut participer à une décision concernant un parent ou allié jusqu'au quatrième degré inclusivement ou concernant un élève auquel il a donné des cours particuliers ou des cours par correspondance.

§ 5. Pour prendre ses décisions, le conseil de classe délibérant se basera sur les données concrètes figurant au dossier de l'élève.

Ce dossier comprendra au moins :

- les résultats des épreuves, tests ou examens que les professeurs ont fait subir aux élèves ;
- les résultats de l'épreuve intégrée ;
- les décisions, constatations et avis du conseil de classe délibérant.

§ 6. Il est dressé un procès-verbal des décisions du conseil de classe délibérant et des procès verbaux des réunions sont établis.

Le premier procès-verbal comprend la liste des élèves qui ont réussi et celle des élèves qui ont échoué.

Les procès-verbaux des réunions comprennent une synthèse des éléments ayant donné lieu aux décisions, dont éventuellement le résultat d'un vote.

Le premier procès-verbal comprenant des noms d'élèves, aussi bien que les procès-verbaux des réunions sont signés par le président et par trois membres du conseil.

Tous ces procès-verbaux devront être conservés pendant une période d'au moins trente ans.

§ 7. En cas de parité des voix lors d'un vote, la voix du président du conseil de classe délibérant est prépondérante.

CHAPITRE III. — Conditions d'admission et de Passage

Art. 6. § 1er. Peuvent être admis à la première année A en tant qu'élèves réguliers :

1° les porteurs d'un certificat d'enseignement fondamental ;

2° les élèves réguliers n'ayant pas obtenu le certificat d'enseignement fondamental, mais ayant terminé la sixième année de l'enseignement primaire ordinaire sans avoir réussi, moyennant :

a) l'avis favorable du conseil de classe d'admission;

b) l'accord des personnes concernées, qui doivent avoir reçu l'avis du centre P.M.S. .

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, sont permis jusqu'au 15 novembre inclusivement :

1° le passage de la première année B ou de la première année B variante à la première année A, moyennant :

a) l'avis favorable du conseil de classe d'encadrement de la première année B ou de la première année B variante;

b) l'accord des personnes concernées ;

2° le passage de l'année préparatoire à l'enseignement professionnel à la première année A aux conditions suivantes :

a) avoir obtenu l'avis favorable du conseil de classe d'encadrement de l'année préparatoire à l'enseignement professionnel;

b) avoir obtenu l'accord des personnes concernées;

c) avoir terminé une première année A, une première année B ou une première année B variante.

Art. 7. § 1er. Peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers à la première année B et à la première année B variante :

1° les élèves réguliers ayant terminé sans succès la sixième année de l'enseignement primaire ordinaire;

2° les élèves n'ayant pas terminé la sixième année de l'enseignement primaire ordinaire à condition : d'atteindre l'âge de 12 ans au plus tard le 31 décembre qui suit le début de l'année scolaire;

3° les porteurs du certificat d'enseignement fondamental, à condition : d'avoir obtenu l'accord des personnes concernées, qui doivent avoir reçu l'avis du centre P.M.S. .

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 15 janvier inclusivement : de passer de la première année A à la première année B ou à la première année B variante, moyennant :

a) l'avis favorable du conseil de classe d'encadrement de la première année A;

b) l'accord des personnes concernées.

Art. 8. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 27 du présent arrêté, peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers à la deuxième année du premier degré visée à l'article 50, § 2, 1°, du décret précité du 31 juillet 1990 :

1° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la première année A;

2° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit l'année préparatoire à l'enseignement professionnel, moyennant :

l'avis favorable du conseil de classe d'admission.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, sont permis jusqu'au 15 janvier inclusivement :

1° le passage de l'année préparatoire à l'enseignement professionnel à la deuxième année du premier degré;

2° le changement d'option de base en deuxième année du premier degré.

Art. 9. § 1er. Peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, à l'année préparatoire à l'enseignement professionnel visée à l'article 50, § 2, 2°, du décret précité du 31 juillet 1990 : les élèves réguliers ayant terminé la première année A, la première année B ou la première année B variante.

§ 2. Sont permis jusqu'au 15 janvier inclusivement :

1° le passage de la deuxième année du premier degré à l'année préparatoire à l'enseignement professionnel ;

2° le passage de la première année A, de la première année B ou de la première année B variante à l'année préparatoire à l'enseignement professionnel, à condition d'avoir terminé antérieurement une première année A, une première année B ou une première année B variante;

3° le changement de champ professionnel ou la combinaison de deux champs professionnels en année préparatoire à l'enseignement professionnel.

Art. 10. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 27, peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers de la première année du deuxième degré de l'enseignement secondaire général, technique ou artistique :

1° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la deuxième année du premier degré;

2° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la première année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel, à condition d'avoir obtenus l'avis favorable du conseil de classe d'admission.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 15 janvier inclusivement : de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 11. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 27, peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, en première année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel :

1° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la deuxième année du premier degré ou l'année préparatoire à l'enseignement professionnel;

2° les élèves qui atteindront l'âge de 16 ans au plus tard le 31 décembre qui suit le début de l'année scolaire, à condition d'avoir obtenu l'avis favorable du conseil de classe d'admission.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 15 janvier inclusivement de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 12. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 27, peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, en deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire général, technique ou artistique :

1° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la première année du deuxième degré de l'enseignement secondaire général, technique ou artistique;

2° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 15 janvier inclusivement de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 13. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 27, peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, en deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel :

les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la première année du deuxième degré.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 15 janvier inclusivement :

de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 14. § 1er. Sans préjudice des dispositions des articles 27 et 28, peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, en troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel, organisée sous forme d'année de perfectionnement :

les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 30 septembre inclusivement de changer d'orientation d'études.

Art. 15. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 27, peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, en première année du troisième degré de l'enseignement secondaire général :

1° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire général, technique ou artistique;

2° les porteurs du certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire, délivré dans l'enseignement secondaire général, technique ou artistique par le jury de la Communauté flamande, à condition d'avoir obtenu l'avis favorable du conseil de classe d'admission sur l'orientation d'études choisie;

3° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, porteurs du certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire, homologué ou délivré par le jury de la Communauté flamande.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 15 novembre inclusivement de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 16. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 27, peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, en première année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique ou artistique :

1° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la deuxième année de l'enseignement secondaire général, technique ou artistique;

2° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel;

3° les porteurs d'un certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire, délivré dans l'enseignement secondaire général, technique ou artistique par le jury de la Communauté flamande, à condition d'avoir obtenu l'avis favorable du conseil de classe d'admission sur l'orientation d'études choisie.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 15 novembre inclusivement de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 17. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 27, peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers à la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel :

1° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la deuxième année du deuxième degré;

2° les porteurs du certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire, délivré par le jury de la Communauté flamande, à condition d'avoir obtenu l'avis favorable du conseil de classe d'admission sur l'orientation d'études choisie.

Pour l'orientation d'études "Puériculture", les présentes dispositions s'appliquent conjointement avec l'article 4 de l'arrêté royal du 24 février 1987 portant réglementation spéciale relative aux études de puériculture.

Pour l'orientation d'études "chauffeur de poids lourd" les élèves doivent être déclarés physiquement aptes à exercer la profession (examen médical).

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 15 novembre inclusivement de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 18. Peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers en deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire général :

les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire général, à condition de ne pas changer d'orientation d'études.

Art. 19. Peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers en deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique :

les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique, à condition de ne pas changer d'orientation d'études.

Art. 20. Peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers en deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire artistique :

les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire artistique, à condition de ne pas changer d'orientation d'études.

Art. 21. Sans préjudice des dispositions des articles 27 et 28, peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers en deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel :

1° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, à condition :

de ne pas changer d'orientation d'études;

2° les élèves réguliers ayant terminé avec fruit la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique ou artistique.

Pour l'orientation d'études "Puericulture", les présentes dispositions s'appliquent conjointement avec l'article 4 de l'arrêté royal du 24 février 1987.

Pour l'orientation d'études "Chauffeur de poids lourd", les élèves doivent être déclarés physiquement aptes à exercer la profession (examen médical).

Art. 22. § 1er. Peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers en troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire général, organisée sous forme d'année préparatoire à l'enseignement supérieur :

les porteurs du certificat d'enseignement secondaire.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 30 septembre inclusivement :

de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 23. § 1er. Peuvent être admis en tant qu'élèves réguliers, en troisième année du troisième degré de l'enseignement artistique, organisée sous forme d'année préparatoire à l'enseignement supérieur :

les porteurs du certificat d'enseignement secondaire.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 30 septembre inclusivement de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 24. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 28, peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, en troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique ou artistique organisée sous forme d'année de spécialisation :

les porteurs du certificat d'enseignement secondaire.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 30 septembre inclusivement de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 25. § 1er. Sans préjudice des dispositions de l'article 28, peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, en troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, organisée sous forme d'année de spécialisation :

1° les porteurs du certificat d'enseignement secondaire délivré dans l'enseignement secondaire général, technique ou artistique;

2° les porteurs du certificat d'études de la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 30 septembre inclusivement de changer de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études.

Art. 26. § 1er. Peuvent être admis, en tant qu'élèves réguliers, en troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, non organisée sous forme d'année de spécialisation: les porteurs du certificat d'études de la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire.

§ 2. Sans préjudice des dispositions du § 1er, il est permis jusqu'au 30 septembre inclusivement de changer d'orientation d'études.

Art. 27. § 1er. Lors de l'admission d'un élève dans une année déterminée conformément aux conditions d'admission, il ne peut être tenu compte que de l'attestation d'orientation (et des limitations qui y figurent éventuellement) de l'année immédiatement inférieure ou de la même année s'il s'agit du passage de l'année préparatoire à l'enseignement professionnel en deuxième année du premier degré ou du passage de l'enseignement secondaire professionnel à l'enseignement secondaire général, technique ou artistique.

§ 2. Toutefois, l'élève qui dispose de plusieurs attestations d'orientation d'une même année, après avoir doublé cette année, peut invoquer l'attestation d'orientation la plus favorable pour être admis à l'année supérieure.

§ 3. Si l'élève désire recommencer l'année qu'il vient de terminer avec fruit dans une autre forme d'enseignement et/ou subdivision à laquelle il n'a pas été admis par suite de la limitation mentionnée sur l'attestation d'orientation B de l'année immédiatement inférieure, le conseil de classe d'admission de l'année, de la forme d'enseignement et de la subdivision pour laquelle il opte, peut lever cette limitation.

Art. 28. Sont subordonnées à la condition de la "concordance des subdivisions" :

1° l'admission à une orientation d'études déterminée de la troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel, organisée sous forme d'année de perfectionnement; la concordance doit s'appliquer à l'orientation d'études terminée avec fruit de la deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel;

2° l'admission à une orientation d'études déterminée de la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel ; la concordance doit s'appliquer à l'orientation d'études terminée avec fruit de la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique ou artistique ;

3° l'admission à une orientation d'études déterminée de la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique, artistique ou professionnel, organisée sous forme d'année de spécialisation ; la concordance doit s'appliquer à l'orientation d'études terminée avec fruit de la deuxième année du troisième degré.

Art. 29. § 1er. Par dérogation aux dispositions des articles 6, § 1er, et 7, § 1er, peuvent également être admis, en tant qu'élèves réguliers, en première année A, en première année B et en première année B variante : les élèves réguliers de l'enseignement spécial primaire ou secondaire, à condition :

- a) d'avoir reçu l'avis favorable, dûment motivé, du conseil de classe d'admission ;
- b) d'avoir obtenu l'accord des personnes concernées, qui auront reçu au préalable l'avis du centre P.M.S. ;
- c) que le Ministre communautaire de l'Enseignement ou son délégué ait pris une décision en ce sens, à la demande du directeur de l'établissement d'enseignement secondaire à temps plein concerné.

§ 2. Par dérogation aux dispositions des articles 8, § 1er, 9, § 1er, 10, § 1er, 11, § 1er, 12, § 1er, 13, § 1er, 14, § 1er, 15, § 1er, 16, § 1er et 17, § 1er, peuvent également être admis, en tant qu'élèves réguliers, en deuxième année du premier degré, en année préparatoire à l'enseignement professionnel, en première année du deuxième degré, en deuxième année du deuxième degré, en troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel et en première année du troisième degré, les élèves réguliers de l'enseignement spécial secondaire, à condition :

- a) d'avoir reçu l'avis favorable, dûment motivé, du conseil de classe d'admission ;
- b) que le Ministre communautaire ou son délégué ait pris une décision en ce sens, à la demande du directeur de l'établissement d'enseignement secondaire à temps plein concerné.

Art. 30. Dans des cas exceptionnels, le Ministre communautaire de l'Enseignement ou son délégué peut déroger aux dates limites de passage, mentionnées aux articles 6, § 2, 7, § 2, 8, § 2, 9, § 2, 10, § 2, 11, § 2, 12, § 2 et 13, § 2, à la demande du directeur de l'établissement d'enseignement secondaire à temps plein concerné.

Art. 31. Dans une première année du troisième degré, tout élève qui change de forme d'enseignement et/ou d'orientation d'études avant le 16 novembre, est censé satisfaire aux conditions visées à l'article 6, § 2, 2°, premier alinéa, des lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires.

Art. 32. Vu les dispositions de l'article 52 du décret précité du 31 juillet 1990, il faut également entendre, pour l'application du présent chapitre, par :

- 1° première année A :
la première année de l'enseignement secondaire général et technique de type II ;
 - 2° première année B et première année B variante :
la première année de l'enseignement secondaire professionnel de type II ;
 - 3° deuxième année du premier degré :
la deuxième année en commun de l'enseignement secondaire de type I et la deuxième année de l'enseignement secondaire général et technique de type II ;
 - 4° année préparatoire à l'enseignement professionnel :
la deuxième année de l'enseignement secondaire professionnel de type I et la deuxième année de l'enseignement secondaire professionnel de type II ;
 - 5° première année du deuxième degré :
la troisième année de l'enseignement secondaire de type I, la troisième année de l'enseignement secondaire de type II et le certificat d'enseignement secondaire inférieur délivré par le jury de la Communauté flamande ;
 - 6° deuxième année du deuxième degré :
la quatrième année de l'enseignement secondaire de type I et la quatrième année du cycle supérieur de l'enseignement secondaire de type II.
- Pour l'admission en troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel, il faut également entendre par deuxième année du deuxième degré :
- la quatrième année du cycle inférieur de l'enseignement secondaire de type II.
- Pour l'admission en première année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, il faut également entendre par deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire technique et professionnel :
- la quatrième année du cycle inférieur de l'enseignement secondaire technique et professionnel de type II ;
 - 7° première année du troisième degré :
la cinquième année du troisième degré de l'enseignement secondaire de type I et la cinquième année du cycle supérieur de l'enseignement secondaire de type II ;
 - 8° deuxième année du troisième degré :
la sixième année de l'enseignement secondaire de type I et la sixième année de l'enseignement secondaire de type II ;
 - 9° certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire :
le certificat d'enseignement secondaire inférieur ; toutefois, cette assimilation ne s'applique pas aux dispositions des articles 15, § 1er, 2°, 16, § 1er, 3° et - pour ce qui est de l'enseignement secondaire général, technique et artistique - 17, § 1er, 2° ;

- 10° certificat d'enseignement secondaire :
le certificat d'enseignement secondaire supérieur;
- 11° certificat d'études de la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire :
le certificat d'études de la sixième année de l'enseignement secondaire professionnel accompagné du certificat de qualification de la même année.

CHAPITRE IV. — Sanction des études

Art. 33. Pour la sanction des études n'entrent en ligne de compte que les élèves réguliers de l'année scolaire pour laquelle ils sont inscrits.

Art. 34. § 1er. Les décisions du conseil de classe délibérant prévoient deux possibilités :

- 1° l'élève est censé avoir terminé l'année avec fruit;
2° l'élève est censé ne pas avoir terminé l'année avec fruit;

§ 2. En principe, les décisions visées au § 1er sont prises au plus tard le 30 juin de l'année scolaire concernée, mais ce délai peut être prolongé dans des cas individuels, au plus tard jusqu'au premier jour de classe de l'année scolaire suivante.

Art. 35. Un élève termine avec fruit :

1° chacune des années des premier et deuxième degrés, à l'exception de la troisième année du deuxième degré de l'enseignement professionnel secondaire, s'il est jugé capable de poursuivre ses études dans l'année suivante;

2° la troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel, s'il a satisfait pour l'ensemble de la formation de ladite année;

3° la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire général ou professionnel, s'il est jugé capable de poursuivre ses études dans la deuxième année du troisième degré de la même forme d'enseignement et dans la même orientation d'études;

4° la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique ou artistique, s'il est jugé capable de poursuivre ses études en deuxième année du troisième degré de la même forme d'enseignement de la même orientation d'études ou en deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel dans une orientation d'études correspondante;

5° la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire général si, après avoir satisfait pour l'ensemble de la formation de ladite année, il est jugé capable de poursuivre ses études dans au moins un des enseignements supérieurs de plein exercice;

6° la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique ou artistique si, après avoir satisfait pour l'ensemble de la formation de ladite année, il est jugé capable de poursuivre ses études dans au moins un des enseignements supérieurs de plein exercice;

7° la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, s'il a satisfait pour l'ensemble de la formation de ladite année;

8° la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique ou artistique, organisée sous forme d'année de spécialisation, s'il a satisfait pour l'ensemble de la formation de ladite année;

9° la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, organisée sous forme d'année de spécialisation, s'il a satisfait pour l'ensemble de la formation de ladite année et, le cas échéant, s'il est jugé capable de poursuivre ses études dans au moins un des enseignements supérieurs de plein exercice;

10° la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, non organisée sous forme d'année de spécialisation, si, après avoir satisfait pour l'ensemble de la formation de ladite année, il est jugé capable de poursuivre ses études dans au moins un des enseignements supérieurs de plein exercice.

Art. 36. § 1er. On distingue les attestations d'orientations suivantes :

1° l'attestation d'orientation A, qui stipule que l'élève a terminé l'année avec fruit dans l'établissement d'enseignement concerné et qu'il peut, dès lors, être admis dans l'année supérieure.

La formule de l'attestation d'orientation A et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 1;

2° l'attestation d'orientations B, qui stipule que l'élève a terminé l'année avec fruit dans l'établissement d'enseignement concerné et qu'il peut, dès lors, être admis dans l'année supérieure, sauf dans certaines formes d'enseignement et/ou subdivisions.

La formule de l'attestation d'orientation B et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 2;

3° l'attestation d'orientation C, qui stipule que l'élève a soit terminé l'année dans l'établissement concerné, mais sans succès, soit n'a fréquenté l'année, la forme d'enseignement et la subdivision que pendant une partie de l'année scolaire dans l'établissement d'enseignement concerné.

La formule de l'attestation d'orientation C, ainsi que les instructions y afférentes, sont reprises à l'annexe 3.

§ 2. L'attestation d'orientation A peut être délivrée dans toutes les années d'études, à l'exception de la troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel, de la deuxième année du troisième degré et de la troisième année du troisième degré.

§ 3. L'attestation d'orientation B peut être délivrée dans toutes les années d'études, à l'exception de la première année B, de la première année B variante, de la troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel, de la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire général et professionnel, de la deuxième année du troisième degré et de la troisième année du troisième degré.

§ 4. L'attestation d'orientation C peut être délivrée dans toutes les années d'études, à l'exception de la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire général et artistique, organisée sous forme d'année préparatoire à l'enseignement supérieur.

Art. 37. Au terme de la première année A, de la première année B et de la première année B variante, le certificat d'enseignement fondamental est délivré aux élèves réguliers qui ont terminé cette année avec fruit, s'ils ne sont pas encore porteurs de ce certificat.

La formule du certificat d'enseignement fondamental et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 4.

Art. 38. Au terme de l'année préparatoire à l'enseignement professionnel, le certificat équivalant au certificat d'enseignement fondamental est délivré aux élèves réguliers ayant terminé cette année avec fruit, lorsqu'ils ne sont pas encore porteurs du certificat d'enseignement fondamental.

La formule du certificat équivalant au certificat d'enseignement fondamental et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 5.

Art. 39. Au terme de la deuxième année du premier degré et de l'année préparatoire à l'enseignement professionnel, le certificat du premier degré de l'enseignement secondaire est délivré aux élèves réguliers ayant terminé cette année avec fruit.

La formule du certificat du premier degré de l'enseignement secondaire et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 6.

Art. 40. § 1er. Au terme de la deuxième année du deuxième degré, le certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire est délivré aux élèves réguliers porteurs du certificat du premier degré de l'enseignement secondaire, qui ont terminé les première et deuxième années du deuxième degré avec fruit.

La formule du certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 7.

§ 2. Au terme de la deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel, le certificat d'études de la deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire est délivré aux élèves réguliers qui ont terminé cette année avec fruit, mais n'entrent pas en ligne de compte pour le certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire, conformément aux dispositions du § 1er.

La formule du certificat d'études de la deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 8.

Art. 41. Au terme de la troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel, le certificat d'études de la troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire est délivré aux élèves réguliers ayant terminé cette année avec fruit.

La formule du certificat d'études de la troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 9.

Art. 42. Au terme de la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire général, technique et artistique, le certificat d'enseignement secondaire est délivré aux élèves réguliers, porteurs du certificat homologué ou délivré par le jury de la Communauté flamande du deuxième degré de l'enseignement secondaire et ayant terminé avec fruit les première et deuxième années du troisième degré de l'enseignement secondaire général, technique ou artistique dans la même forme d'enseignement et dans la même orientation d'études.

La formule du certificat d'enseignement secondaire visé au présent article et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 10.

Art. 43. Au terme de la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, le certificat d'études de la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire est délivré aux élèves réguliers ayant terminé cette année avec fruit.

La formule du certificat d'études de la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire, à l'exception de l'orientation d'études "Puériculture", et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 11.

La formule du certificat de la deuxième année du troisième degré, orientation d'études "Puériculture", et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 12.

Art. 44. Au terme de la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique et artistique, organisée sous forme d'année de spécialisation, le certificat d'études de la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire est délivré aux élèves réguliers ayant terminé cette année avec fruit.

La formule du certificat d'études de la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 13.

Art. 45. Au terme de la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, organisée ou non sous forme d'année de spécialisation, le certificat d'enseignement secondaire est délivré aux élèves réguliers, porteurs d'un certificat, homologué ou délivré par le jury de la Communauté flamande, du deuxième degré de l'enseignement secondaire, qui ont terminé avec fruit la première année du troisième degré, la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel et la troisième année du troisième degré, organisée ou non sous forme d'année de spécialisation.

- La formule de ce certificat d'enseignement secondaire et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 14.

Art. 46. Au terme de la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, organisée sous forme d'année de spécialisation, le certificat d'études de la troisième année de l'enseignement secondaire est délivré aux élèves réguliers qui ont terminé cette année avec fruit, mais qui, conformément aux dispositions de l'article 45, n'entrent pas en ligne de compte pour le certificat d'enseignement secondaire.

La formule du certificat d'études de la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 13.

Art. 47. Une attestation de fréquentation régulière des cours est délivrée aux élèves réguliers qui ont suivi, en tout ou en partie, la troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire général ou artistique, organisée sous forme d'année préparatoire à l'enseignement supérieur.

La formule de l'attestation de fréquentation régulière et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 15.

Art. 48. Un certificat complémentaire de connaissance de la gestion d'entreprises est délivré aux élèves réguliers qui ont satisfait aux exigences du programme, prévus à l'article 8 de l'arrêté royal du 25 février 1971, fixant les mesures d'exécution de la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat.

Ce certificat n'est pas délivré dans le premier degré. La formule du certificat complémentaire de connaissance de la gestion d'entreprises et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 16.

Art. 49. La formule du diplôme d'aptitude à accéder à l'enseignement supérieur, délivré conformément aux dispositions de l'arrêté royal du 11 mai 1987 relatif à l'octroi du diplôme d'aptitude à accéder à l'enseignement supérieur, et les instructions y afférentes sont reprises à l'annexe 17.

Art. 50. § 1er. Une épreuve intégrée est organisée :

- en troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire professionnel;
- en deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique, artistique et secondaire professionnel, à l'exception de l'orientation "aspirant(e) en nursing" de l'enseignement secondaire technique;
- en troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique, artistique et professionnel, organisée sous forme d'année de spécialisation.

§ 2. L'épreuve visée au § 1er comporte des cours de la partie fondamentale de l'option, déterminant l'orientation, visée à l'article 48, 7°, du décret précité du 31 juillet 1990.

Cette épreuve, qui peut aussi prendre la forme d'un travail final, est évaluée par les professeurs qui enseignent les cours concernés, ainsi que par des experts dans la qualification qu'il s'agit de sanctionner, dont le nombre ne peut dépasser celui des professeurs et qui sont étrangers à l'établissement d'enseignement concerné.

Ces experts sont désignés au cours de l'année scolaire par le pouvoir organisateur ou son délégué.

Le résultat de cette épreuve sera un élément important de la décision du conseil de classe délibérant.

Art. 51. Sans préjudice des dispositions de l'article 50, le fait de terminer avec fruit des années d'études de l'enseignement secondaire à temps plein n'est pas nécessairement lié à la réussite de tests, examens ou épreuves distincts portant, en tout ou en partie, sur la formation reçue.

L'organisation de cette épreuve relève exclusivement de la compétence des pouvoirs organisateurs de l'enseignement.

Art. 52. § 1er. Les certificats visés aux articles 40, § 1er, 42 et 45 et le diplôme d'aptitude visé à l'article 49, ne font foi qu'après avoir été homologués par la commission instituée à cet effet.

§ 2. Les certificats d'études visés aux articles 40, § 2, 41, 43, 44 et 46, ne font foi qu'après avoir été approuvés par l'administration compétente du Département de l'Enseignement.

§ 3. Les attestations et certificats visés aux articles 36, 37, 38, 39, 47 et 48, font foi dès qu'ils sont délivrés par les établissements d'enseignement concernés.

Art. 53. Si un élève quitte l'établissement d'enseignement, les attestations et certificats visés aux articles 36, 37, 38, 39, 47 et 48, octroyés à cet élève doivent être transmis sans délai aux personnes concernées ou à l'établissement d'enseignement où l'élève se fait éventuellement inscrire et qui en fait la demande.

Lors de la transmission de l'attestation visée à l'article 36, § 1er, 1° ou 2°, il faut y joindre le tableau horaire des cours effectivement suivis par l'élève au cours de l'année scolaire sanctionnée par l'attestation.

Lors de la transmission de l'attestation visée à l'article 36, § 1er, 3°, si celle-ci est applicable à une partie d'année scolaire, il faut y joindre le tableau horaire des cours effectivement suivis par l'élève au cours de cette période de l'année scolaire.

Art. 54. Vu l'article 52 du décret précité du 31 juillet 1990,

1° pour l'application de l'article 40, § 1er, il faut également entendre par :

a) certificat du premier degré :

une attestation d'orientation A ou B de la deuxième année en commun ou de la deuxième année de l'enseignement secondaire professionnel de type I et une attestation d'orientation A ou B de la deuxième année de l'enseignement secondaire général, technique ou professionnel de type II;

b) première année du deuxième degré :

la troisième année de l'enseignement secondaire de type I et la troisième année de l'enseignement secondaire de type II;

2° pour l'application des articles 42 et 45, il faut également entendre par :

a) certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire, homologué ou délivré par le jury de la Communauté flamande :

un certificat d'enseignement secondaire inférieur (forme d'enseignement : enseignement secondaire professionnel), homologué ou délivré par le jury, et un certificat d'enseignement secondaire inférieur (forme d'enseignement : enseignement secondaire général, technique ou artistique), homologué ou délivré par le jury, accompagné d'une attestation d'orientation A ou B de la quatrième année de l'enseignement secondaire de type I ou de la quatrième année au cycle supérieur de l'enseignement secondaire de type II;

b) première année du troisième degré :

la cinquième année du troisième degré de l'enseignement secondaire de type I et la cinquième année au cycle supérieur de l'enseignement secondaire de type II;

c) deuxième année du troisième degré :

la sixième année de l'enseignement secondaire de type I et la sixième année de l'enseignement secondaire de type II.

CHAPITRE V. - Redoublement et absence justifiée

Art. 55. § 1er. Sans préjudice des dispositions du chapitre III, les élèves qui redoublent une année sont des élèves réguliers :

1° s'ils ne sont en possession que d'une attestation d'orientation B ou C de l'année concernée;

2° s'ils optent pour une autre forme d'enseignement et/ou subdivision de l'année concernée;

3° s'ils ont suivi initialement une année équivalente dans un établissement d'enseignement dépendant d'un établissement d'enseignement étranger;

4° s'ils ont suivi initialement l'année concernée dans un établissement d'enseignement organisé, subventionné ou agréé par la Communauté française ou par la Communauté de langue allemande;

5° s'ils optent pour la première année A après avoir terminé avec fruit la première année B ou la première année B variante.

§ 2. Compte tenu des dispositions du § 1er, le nombre de fois qu'un élève peut redoubler une année comme élève régulier n'est pas limité.

Art. 56. Est considérée comme absence justifiée, au sens de l'article 48, 2°, b), du décret précité du 31 juillet 1990, notamment des mots "sauf absence justifiée" :

1° le fait de ne pas suivre tous les cours et spécialités d'une année déterminée, dont décide le Ministre communautaire de l'Enseignement ou son délégué à la demande du directeur de l'établissement d'enseignement concerné ; le Ministre communautaire de l'Enseignement peut aussi déléguer la compétence de décision en matière d'absence, justifiée ou non, aux directions des établissements d'enseignement.

La disposition qui précède ne peut donner lieu à la non-fréquentation d'un ou de plusieurs cours de la formation de base (à l'exception du cours de religion ou de morale non confessionnelle dans l'enseignement officiel), visés au chapitre I, section 2, subdivision 4 du décret précité du 31 juillet 1990, ni à la fréquentation de cours et de spécialités dont le nombre global de périodes hebdomadaires est inférieur à vingt-huit;

2° le fait de ne pas avoir suivi les cours et spécialités d'une année déterminée pendant une année scolaire complète, dont décide le Ministre communautaire de l'Enseignement ou son délégué à la demande du directeur de l'établissement d'enseignement concerné; le Ministre communautaire de l'Enseignement peut aussi déléguer la compétence de décision en matière d'absence, justifiée ou non, aux directions des établissements d'enseignement, sans préjudice de la disposition de l'article 48, 2°, b), dernière phrase, du décret précité du 31 juillet 1990.

CHAPITRE VI. — La Position juridique de l'élève

Section 1ère. — Le règlement scolaire

Art. 57. Tout pouvoir organisateur établit un règlement scolaire pour chacune de ses écoles ; ce règlement fixe les droits et les obligations de chaque élève.

Le règlement scolaire comprend au moins le règlement des études, le règlement d'ordre et le régime disciplinaire.

Art. 58. Lors de l'inscription de chaque élève, le pouvoir organisateur soumettra pour information, le règlement scolaire aux personnes concernées, qui le signeront.

Le pouvoir organisateur remettra un exemplaire du règlement à l'élève.

Section 2. — Mesures d'ordre, mesures disciplinaires

Art. 59. Les mesures d'ordre sont prises par les membres du personnel de l'établissement d'enseignement.

En principe, les mesures d'ordre tendent à amener l'élève dont la conduite est incompatible avec le déroulement normal de l'enseignement à corriger son attitude, de façon à s'adapter aux exigences d'une bonne collaboration entre les membres du personnel et l'élève.

Les mesures d'ordre ne peuvent priver l'élève des avantages qu'il retire de l'enseignement dispensé.

Art. 60. Les mesures disciplinaires sont prises par le directeur, par le délégué du pouvoir organisateur ou par le pouvoir organisateur lui-même. Si la mesure disciplinaire comporte l'exclusion définitive, ce qui signifie que l'élève est privé de son droit de suivre encore les cours dans l'établissement d'enseignement concerné, l'avis du conseil de classe d'encadrement doit être demandé au préalable.

Les mesures disciplinaires sont prises lorsque la conduite d'un élève constitue un danger pour le déroulement normal des cours et/ou entrave la réalisation du projet pédagogique de l'école.

Les mesures disciplinaires visent à porter préjudice à l'élève puni, en portant atteinte aux avantages qu'il retire de l'enseignement dispensé.

Art. 61. § 1er. Dans l'intérêt de l'élève, ni le dossier disciplinaire, ni les mesures disciplinaires ne sont transférables d'un établissement d'enseignement à un autre.

§ 2. En cas d'exclusion définitive au cours de l'année scolaire, l'élève sera assisté dans la recherche d'un autre établissement d'enseignement par l'établissement d'où il a été exclu et par le centre P.M.S. qui dessert ce dernier.

Art. 62. Si des mesures disciplinaires sont prises, les règles ci-après doivent être respectées dans tous les cas :

- 1° les personnes concernées, dont l'élève, éventuellement assisté par son conseil, sont entendues au préalable;
- 2° toute décision est motivée par écrit;
- 3° les personnes concernées sont informées par écrit de toute décision, avant que la mesure disciplinaire ne prenne cours;
- 4° il n'est pas possible de procéder à des renvois collectifs;
- 5° la mesure disciplinaire doit être proportionnelle à la gravité des faits;
- 6° les personnes concernées pourront prendre connaissance du dossier.

Art. 63. Le règlement disciplinaire stipule auprès de quel organe de l'établissement et selon quelles règles on pourra s'opposer à la mesure disciplinaire de l'exclusion définitive.

Section 3. — Les décisions relatives aux élèves réguliers, prises par le conseil de classe délibérant

Art. 64. Si le conseil de classe délibérant prend une décision qui est contestée par les personnes concernées, celles-ci disposeront des trois jours ouvrables qui suivent le jour ouvrable où cette décision leur a été notifiée, pour faire valoir leur droit à une concertation avec le représentant du pouvoir organisateur ou le président du conseil de classe délibérant ou son délégué.

En cas de contestation, les personnes concernées feront connaître leurs motifs. Le représentant du pouvoir organisateur ou le président du conseil de classe délibérant ou son délégué démontre, le dossier de l'élève concerné à l'appui, que la décision prise par le conseil de classe délibérant est fondée.

Art. 65. Le représentant du pouvoir organisateur ou le président du conseil de classe délibérant ou son délégué peut, si nécessaire, et après la concertation, convoquer à nouveau le conseil de classe délibérant dans les meilleurs délais.

Art. 66. Que les personnes concernées contestent ou non la décision de conseil de classe délibérant, le pouvoir organisateur se réserve toujours le droit de convoquer une nouvelle fois le conseil de classe délibérant afin de reconsidérer une décision contestée par le pouvoir organisateur lui-même.

Section 4. — La commission d'appel

Art. 67. Tout pouvoir organisateur détermine la composition de la commission d'appel et fixe la procédure à suivre.

Cette commission se compose d'au moins trois membres. A l'exception du directeur, les membres du conseil de classe délibérant ne peuvent pas en faire partie.

Art. 68. La commission visée à l'article 67 est compétente pour traiter la décision du conseil de classe délibérant contestée par les personnes concernées.

L'appel ne peut être interjeté qu'après application de l'article 64 et dans un délai de 5 jours ouvrables après que la concertation visée audit article ait eu lieu ou, si cette concertation a donné lieu à une nouvelle réunion du conseil de classe délibérant, dans un délai de 5 jours ouvrables après notification du résultat de cette réunion aux personnes concernées.

Art. 69. Le résultat de l'enquête menée par la commission d'appel est notifié au pouvoir organisateur. Ensuite, le pouvoir organisateur décide si le conseil de classe délibérant doit se réunir ou non à nouveau afin de prendre une décision définitive.

Art. 70. Si, conformément à l'article 69, le conseil de classe délibérant doit se réunir à nouveau afin de prendre une décision définitive au sujet de l'élève concerné, il doit être convoqué au plus tard le 20 septembre de l'année scolaire suivante.

Les personnes concernées seront informées sans délai et par écrit de cette décision, qui sera dûment motivée.

CHAPITRE VII. — Dispositions transitoires abrogatoires et fixant vigueur

Art. 71. Par dérogation aux dispositions de l'article 9, § 1er, et uniquement pour l'année scolaire 1990-1991, peuvent également être admis en tant qu'élèves réguliers à l'année préparatoire à l'enseignement professionnel, les élèves au sujet desquels le Ministre communautaire ou son délégué a pris une décision favorable, à la demande du directeur de l'établissement concerné d'enseignement secondaire à temps plein.

Art. 72. § 1er. Sont abrogés :

1° l'arrêté royal du 29 juin 1984 relatif à l'organisation de l'enseignement secondaire, modifié par l'arrêté royal du 3 juillet 1985, l'arrêté royal n° 438 du 11 août 1986, l'arrêté royal du 1er juin 1987 et l'arrêté de l'Exécutif flamand du 5 avril 1989 :

a) à partir de l'année scolaire 1989-1990 :

— les articles 3, §§ 1er et 5, 9, 24, § 1er, 30, § 1er, 33 et 49, § 1er;

b) à partir de l'année scolaire 1990-1991 :

— les articles 3, § 2, 10, 20, § 2, 24, § 1bis, 34, 45, § 2, 49, § 1bis et 60;

c) à partir de l'année scolaire 1991-1992 :

— les articles 11, 25, 1°, a, 35 et 50, 1° a;

d) à partir de l'année scolaire 1992-1993 :

— les articles 4, § 1er, 2°, 12, 19, § 1er, 20, § 1er, 1°, 22, § 1er, 1°, 25, 1°, b, 26, § 1er, 1°, 36, 42, 45, § 1er, 1°, 47, § 1er, 1°, 50, 1°, b et c, 51, § 1er.

e) à partir de l'année scolaire 1993-1994 :

— les articles 4, § 1er, 1°, 13, 14, 15, 19, §§ 2 et 4, 20, §§ 1er, 2°, a, et 3, 22, § 1er, 2°, 24, § 2, premier alinéa, 26, § 1er, 2°, 29, § 1er, 1°, 37, 38, 43, 45, §§ 1er, 2°, a, et 3, 47, 49, § 2, premier alinéa 51, § 1er, 2°, 57, 58, 1er, 1°, a, et 2°, a et 59;

f) à partir de l'année scolaire 1994-1995 :

— les articles 16, 23, 24, § 3, 25, 2°, a, 26, § 1er, 3°, 39, 48, 49, § 3, 50, 2°, a, 51, § 1er, 3°, et 58, § 2;

g) à partir de l'année scolaire 1995-1996 :

— les articles 1er, 2, 3, §§ 3 et 4, 4, §§ 1er, 3°, 4° et 5°, et 2, 5, 6, 7, 8, 17, 18, 19, § 3, 20, § 1er, 2°, b, 21, 22, §§ 1er, 3 et 4, et 24, § 2, alinéa deux, 25, 2, b, et c, 26, §§ 1er, 4° et 5°, et 2, 27, 28, 29, §§ 1er, 2°, et 2, 3, 4, 5 et 6, 31, 32, 40, 41, 44, 2, alinéa deux, 50, 2°, b et c, 51, §§ 1er, 4 et 5, et 2, 52, 53, 54, 55, 56, 58, § 1er, 1, b, et 2, b, 61, 63, 64, 64bis, 64ter et 64quater.

2° l'arrêté ministériel du 5 juin 1987 relatif aux attestations, certificats et diplôme sanctionnant les études secondaires de plein exercice, modifié par les arrêtés ministériels des 11 décembre 1987 et 28 décembre 1988 et l'arrêté de l'Exécutif flamand du 20 septembre 1989 :

a) à partir de l'année scolaire 1990-1991 :

— l'annexe 4;

b) à partir de l'année scolaire 1992-1993 :

— les annexes 5 et 6;

c) à partir de l'année scolaire 1993-1994 :

— les annexes 1, 2, 7, 8, 11, 12 et 13;

d) à partir de l'année scolaire 1994-1995 :

— l'article 15;

— les annexes 14, 15, 16 et 20;

e) à partir de l'année scolaire 1995-1996 :

— les articles 1er, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16 et 17;

— les annexes 3, 9, 10, 14bis, 17, 18, 19 et 21.

3° à partir de l'année scolaire 1994-1995 :

l'arrêté ministériel du 5 juin 1987 relatif aux certificats de qualification sanctionnant les études de puériculture et ses annexes;

§ 2. Sont supprimés :

1° dans l'arrêté royal précité du 29 juin 1984 :

a) à partir de l'année scolaire 1989-1990 :

— à l'article 4, § 1er, 1, les mots : "het eerste en";

b) à partir de l'année scolaire 1990-1991 :

— à l'article 4, § 1er, 1°, les mots : "inhaallessen in het tweede leerjaar en";

— à l'article 19, § 4, premier alinéa, les mots : "het tweede";

— à l'article 20, § 1er, 1°, les mots : "het tweede";

— à l'article 45, § 1er, 1°, les mots : "het tweede";

c) à partir de l'année scolaire 1991-1992 :

— à l'article 4, § 1er, 1°, le mot : "derde";

— à l'article 19, § 4, premier alinéa, les mots : "het derde";

— à l'article 20, § 1er, 1°, les mots : "het derde en";

— à l'article 45, § 1er, 1°, les mots : "het derde en";

— à l'article 58, § 1er, les mots : "11", "35", "het derde of", "respectievelijk", "de tweede en" et "respectievelijk de lagere en";

d) à partir de l'année scolaire 1992-1993 :

— à l'article 4, § 1er, 1°, les mots : "vierde en";

— à l'article 4, § 1er, 3°, les mots : "de tweede en";

— à l'article 19, § 4, premier alinéa, les mots : "het vierde of";

— à l'article 58, § 2, premier alinéa, les mots : "respectievelijk het vierde of";

e) à partir de l'année scolaire 1993-1994 :

- à l'article 19, § 3, dans la phrase introductive, les mots : "de tweede of";
- à l'article 20, § 1er, 2°, b, les mots: "de tweede en";
- à l'article 22, § 1er, 3°, les mots: "de vijfde";
- à l'article 44, dans la phrase introductive, les mots: "de lagere en";
- à l'article 45, § 1er, 2°, b, les mots: "lagere en";
- à l'article 47, § 1er, 3°, les mots: "lagere en";

f) à partir de l'année scolaire 1994-1995 :

- à l'article 22, § 1er, 3°, les mots: "het zesde leerjaar van het beroepsonderwijs en";
 - à l'article 22, § 1er, 4°, les mots: "het zesde leerjaar van het algemeen, het technisch of het kunstonderwijs,";
 - à l'article 47, § 1er, 3°, les mots: "het zesde leerjaar van het secundair beroepsonderwijs";
 - à l'article 47, § 1er, 4°, les mots: "het zesde leerjaar van het algemeen, het technisch of het kunstonderwijs,";
- 2° dans l'arrêté ministériel du 5 juin 1987 cité au § 1er, 2° :

a) à partir de l'année scolaire 1989-1990 :

- l'article 4, 3°, a);

b) à partir de l'année scolaire 1990-1991 :

- à l'article 4, 3°, les mots : "wordt de benaming "gemeenschappelijk" vermeld : " et b);

c) à partir de l'année scolaire 1991-1992 :

- à l'article 4, 2°, les mots : "derde en";
- à l'article 5, les mots : "van het derde leerjaar af";

d) à partir de l'année scolaire 1992-1993 :

- l'article 4, 2°;

e) à partir de l'année scolaire 1994-1995 :

- à l'article 2, la dernière phrase;
- à l'article 5, les mots : "een doorstromingsafdeling of".

Art. 73. § 1er. A partir du 1er septembre 1993, les dispositions de l'arrêté royal du 24 février 1987 portant réglementation spéciale relative aux études de puériculture et de l'arrêté royal du 24 février 1987 portant réglementation spéciale relative aux études d'aspirant(e) en nursing, qui sont contraires aux dispositions du présent arrêté, ne sont plus applicables à la première année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, orientation d'études "Puériculture" et à la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique, orientation d'études "Aspirant(e)s en nursing".

§ 2. A partir du 1er septembre 1994, les dispositions des arrêtés royaux du 24 février 1987 cités au § 1er, qui sont contraires aux dispositions du présent arrêté, ne sont plus applicables à la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire professionnel, orientation d'études "Puériculture", ni à la deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire technique, orientation d'études "Aspirant(e)s en nursing".

Art. 74. § 1er. Sous réserve des dispositions du § 2, le présent arrêté produit ses effets à partir du 1er septembre 1989.

§ 2, 1° Produisent leurs effets à partir du 1er septembre 1989 :

- l'article 2, 1°, premier et deuxième tirets;
- les articles 8 et 9;

— l'article 29, § 2, à l'exception des références "10, § 1, 11, § 1, 12, § 1, 13, § 1, 14, § 1, 15, § 1, 16, § 1, 17, § 1;" et des mots "het eerste leerjaar van de tweede graad, het tweede leerjaar van de tweede graad, het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs en het eerste leerjaar van de derde graad";

- l'article 30, à l'exception des références "10, § 2, 11, § 2,

12, § 2 et 13, § 2";

- l'article 32, 3° et 4°;

— l'article 35, 1°, à l'exception de la référence "en de tweede" et de la référence "met uitzondering van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs,";

- les articles 38, 39, 52, § 3, à l'exception des références "47 en 48";

- les articles 53, à l'exception des références "47 en 48";

2° Entrent en vigueur le 1er septembre 1991 :

- l'article 2, 1°, troisième tiret, à l'exception des mots "en de derde";

- les articles 10 et 11;

- à l'article 29, § 2, les mots : "10, § 1er, 11, § 1er", et les mots : "het eerste leerjaar van de tweede graad";

- à l'article 30, les mots : "10, § 2, 11, § 2";

- l'article 32, 5;

— l'article 35, 1°, à l'exception des mots : "met uitzondering van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs";

— l'article 48;

— à l'article 52, § 3, les mots : "en 48";

— à l'article 53, les mots : "en 48";

— le chapitre VI.

3° Entrent en vigueur le 1er septembre 1992 :

— les articles 12 et 13;

— à l'article 29, § 2, les mots : ", 12, § 1er, 13, § 1er", et les mots : ", het tweede leerjaar van de tweede graad";

— à l'article 30, les mots : ", 12, § 2, en 13, § 2";

— à l'article 32, le 6° et le 9°;

— l'article 40;

— l'article 52, le § 1er, à l'exception des mots : ", 42 en 45 en het bekwaamheidsdiploma bedoeld in artikel 49, " et le § 2, à l'exception des mots : ", 41, 43, 44 en 46";

— l'article 54, 1er, 1°

4° Entrent en vigueur le 1er septembre 1993 :

— à l'article 2, 1°, troisième tiret, les mots : "en de derde" et le 3°;

— les articles 14, 15, 16, 17 et 28, 1°;

— à l'article 29, § 2, les mots : " 14, § 1, 15, § 1, 16, § 1 en 17, § 1" et les mots : ", het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs en het eerste leerjaar van de derde graad";

— les articles 3 et 32, 7°;

— à l'article 35, 1°, les mots : "met uitzondering van het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs, le 2°, le 3° et le 4°";

— l'article 36, le § 2, à l'exception des mots : ", het tweede leerjaar van de derde graad en het derde leerjaar van de derde graad", et le § 3, à l'exception des mots : ", het tweede leerjaar van de derde graad en het derde leerjaar van de derde graad";

— l'article 41;

— l'article 50, le § 1er, à l'exception des deuxième et troisième tirets, et le § 2;

— à l'article 52, § 2, le mot : ", 41 ".

5° Entrent en vigueur le 1er septembre 1994 :

— les articles 18, 19, 20, 21, 28, 2°, 32, 8°, 10° et 11°, et 35, 5°, 6° et 7°;

— à l'article 36, § 2, les mots : ", het tweede leerjaar van de derde graad, " et au § 3 les mots : ", het tweede leerjaar van de derde graad";

— les articles 42, 43 et 49;

— l'article 50, § 1er, deuxième tiret;

— à l'article 52, § 1er, le mot : ", 42" et les mots : ", en het bekwaamheidsdiploma, bedoeld in artikel 49, "et, au § 2, le mot : "43";

— à l'article 54, le 2°, à l'exception des mots : "en 45";

6° Entrent en vigueur le 1er septembre 1995 :

— les articles 22, 23, 24, 25, 26, 28, 3°, et 35, 8°, 9° et 10°;

— à l'article 36, § 2, les mots : "en het derde leerjaar van de derde graad", au § 3, les mots : "en het derde leerjaar van de derde graad", et au § 4, les mots : ", met uitzondering van het derde leerjaar van de derde graad van het algemeen en het kunstsecundair onderwijs, ingericht onder de vorm van een voorbereidend jaar op het hoger onderwijs";

— les articles 44, 45, 46 et 47;

— à l'article 50, § 1er, le troisième tiret;

— à l'article 52, § 1er, les mots : "en 45", au § 2, les mots : ", 44 en 46" et au § 3 le mot : "47";

— à l'article 53, le mot : ", 47";

— à l'article 54, 2°, les mots : "en 45".

Art. 75. Le Ministre communautaire de l'Enseignement est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 13 mars 1991.

Le Président de l'Exécutif flamand,

G. GEENS

Le Ministre communautaire de l'Enseignement,

D. COENS

Annexe 1 : Attestation d'orientation A.1..Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

SECUNDAIR ONDERWIJS - ORIENTERINGSATTEST A

Benaming en adres van de instelling :

.....(1) graad van het secundair onderwijs.

Onderwijsvorm :(2)

Onderverdeling :(3)

.....(4) leerjaar(5)

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(6),

geboren te,

op(7),

1° van 1 september tot 30 juni als regelmatige
leerling het voornoemd leerjaar van het secundair onder-
wijs heeft gevolgd ;2° in de bovengenoemde instelling, graad, onderwijsvorm en
onderverdeling dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd ;3° overeenkomstig de toelatingsvoorwaarden tot het volgend
leerjaar mag worden toegelaten.Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni....

Stempel van de instelling.

De directeur,"

2. Instructions pour remplir les formules.

"(1) "eerste", "tweede" of "derde";

(2) — voor de leerjaren van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen;

— voor de leerjaren van de tweede en de derde graad : "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";

(3) — voor het eerste leerjaar van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen;

— voor het tweede leerjaar van de eerste graad staat "onderverdeling" = "basisoptie"; voor het beroepsvoorbereidend leerjaar staat "onderverdeling" = "één beroepenveld" of "een combinatie van twee beroepenvelden"; voor de leerjaren van de tweede en de derde graad staat "onderverdeling" = "studierichting";

(4) "eerste", "tweede" of "beroepsvoorbereidend";

(5) — voor het eerste leerjaar van de eerste graad : "A", "B" of "B-variant";

— voor de overige leerjaren : de stippellijn dik doorstrepen;

(6) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(7) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Annexe 2 : Attestation d'orientation B.1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

SECUNDAIR ONDERWIJS - ORIENTERINGSATTEST B

Benaming en adres van de instelling :

.....

.....(1) graad van het secundair onderwijs.

Onderwijsvorm :(2)

Onderverdeling :(3)

.....(4) leerjaar(5)

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(6),

geboren te,

op(7),

1° van 1 september tot 30 juni als regelmatige
leerling het voornoemd leerjaar van het secundair onder-
wijs heeft gevolgd ;2° in de bovengenoemde instelling, graad, onderwijsvorm en
onderverdeling dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd ;3° overeenkomstig de toelatingsvoorwaarden tot het volgend
leerjaar mag worden toegelaten, behalve in : (8)- de hiernavermelde onderverdeling(en) :
..... ;- de hiernavermelde onderwijsvorm(en) :
.....Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni.....

Stempel van de instelling.

De directeur,"

2. Instructions pour remplir les formules.

"(1) "eerste", "tweede" of "derde";

(2) — voor de leerjaren van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen;

— voor de leerjaren van de tweede en de derde graad : "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";

(3) — voor het eerste leerjaar van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen;

— voor het tweede leerjaar van de eerste graad staat "onderverdeling" = "basisoptie";

voor het beroepsvoorbereidend leerjaar staat "onderverdeling" = "één beroepenveld" of "een combinatie van twee beroepenvelden";

voor de leerjaren van de tweede en de derde graad staat "onderverdeling" = "studierichting";

(4) "eerste", "tweede" of "beroepsvoorbereidend";

(5) — voor het eerste leerjaar van de eerste graad : "A";

— voor de overige leerjaren : de stippellijn dik doorstrepen;

(6) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(7) de maand van de geboortedatum voluit in letters;

(8) — voor het eerste leerjaar A : één van de volgende mogelijkheden vermelden en bij het niet gebruikte gedachtenstreepje de stippellijn dik doorstrepen :

* bij het eerste gedachtenstreepje : "Grieks-Latijn en Latijn";

* bij het eerste gedachtenstreepje : "Grieks-Latijn,

Latijn, Moderne wetenschappen, R. Steinerpedagogie en Yeshiva";

* bij het tweede gedachtenstreepje : "het tweede leerjaar van de eerste graad";

— voor de overige leerjaren : bij hetzij het eerste gedachtenstreepje, hetzij het tweede gedachtenstreepje de stippellijn dik doorstrepen."

Annexe 3 : Attestation d'orientation C.1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

SECUNDAIR ONDERWIJS - ORIENTERINGSATTEST C

Benaming en adres van de instelling :

.....

.....(1) graad van het secundair onderwijs.

Onderwijsvorm :(2)

Onderverdeling :(3)

.....(4) leerjaar(5)

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(6),

geboren te,

op(7),

1° van(8) tot(8) als regelmatige
leerling het voornoemd leerjaar van het secundair onder-
wijs heeft gevolgd in de bovengenoemde instelling, graad,
onderwijsvorm en onderverdeling (9);2° in de bovengenoemde instelling, graad, onderwijsvorm en
onderverdeling dit leerjaar niet met vrucht heeft beëin-
digd (9);3° overeenkomstig de toelatingsvoorwaarden niet tot het vol-
gend leerjaar mag worden toegelaten, behalve tot
.....(9).Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op.....(10).

Stempel van de instelling.

De directeur,"

2. Instructions pour remplir les formules.

- (1) "eerste", "tweede" of "derde";
- (2) — voor de leerjaren van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen;
— voor de leerjaren van de tweede en de derde graad : "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";
- (3) — voor het eerste leerjaar van de eerste graad : de stippellijn dik doorstrepen;
— voor het tweede leerjaar van de eerste graad staat "onderverdeling" = "basisoptie";
voor het beroepsvoorbereidend leerjaar staat "onderverdeling" = "één beroepenveld" of "een combinatie van twee beroepenvelden";
voor de leerjaren van de tweede en de derde graad staat "onderverdeling" = "studierichting";
- (4) "eerste", "tweede", "derde" of "beroepsvoorbereidend";
- (5) — voor het eerste leerjaar van de eerste graad : "A", "B" of "B-variant";
— voor het derde leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs : "(vervolmakingsjaar)";
— voor het derde leerjaar van de derde graad van het technisch, kunst- en beroepssecundair onderwijs, voor zover ingericht onder de vorm van een specialisatiejaar : "(specialisatiejaar)";
— voor de overige leerjaren : de stippellijn dik doorstrepen;
- (6) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;
- (7) de maand van de geboortedatum voluit in letters;
- (8) steeds respectievelijk "1 september" en "30 juni", behalve bij uitreiking als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt wanneer de effectief gevolgde studieperiode wordt vermeld;
- (9) — indien het model wordt gebruikt als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt : de rubrieken 2° en 3° schrappen;
— indien het model wordt gebruikt als een attest voor een leerjaar dat niet met vrucht werd beëindigd :
* de woorden "in de bovengenoemde instelling, graad, onderwijsvorm en onderverdeling" van rubriek 1° schrappen;
* in rubriek 3° de woorden "behalve tot ...", naargelang van het geval,
— hetzij schrappen ;
— hetzij vervullen met "het beroepsvoorbereidend leerjaar". Dit is het geval indien het oriënteringsattest C wordt uitgereikt aan een leerling die een eerste leerjaar van de eerste graad van het secundair onderwijs niet met vrucht heeft beëindigd;
— hetzij vervullen met "het eerste leerjaar van de tweede graad van het beroepssecundair onderwijs". Dit is het geval indien het oriënteringsattest C wordt uitgereikt aan een leerling die het tweede leerjaar van de eerste graad of het beroepsvoorbereidend leerjaar niet met vrucht heeft beëindigd, doch uiterlijk op 31 december daaropvolgend de leeftijd van 16 jaar zal bereiken;
- (10) — indien het model wordt gebruikt als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt : datum van de laatste dag van de betreffende studieperiode vermelden;
— indien het model wordt gebruikt als een attest voor een leerjaar dat niet met vrucht werd beëindigd : steeds "30 juni"

Annexe 4 : Certificat d'enseignement fondamental.1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

GETUIGSCHRIFT VAN BASISONDERWIJS

ingesteld bij de wet van 29 juni 1983
betreffende de leerplicht (artikel 6)

Benaming en adres van de instelling :

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(1),

geboren te

op(2),

met vrucht het eerste leerjaar(3) van het secundair onderwijs heeft beëindigd in bovengenoemde instelling.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van de instelling."

2. Instructions pour remplir les formules.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters;

(3) "A", "B" of "B-variant".

Annexe 5 : Certificat équivalent au certificat d'enseignement fondamental.1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

 GETUIGSCHRIFT GELIJKWAARDIG MET HET
 GETUIGSCHRIFT VAN BASISONDERWIJS

 Benaming en adres van de instelling :

 Ondergetekende,
 directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

..... (1),

geboren te

op (2),

met vrucht het beroepsvoorbereidend leerjaar van het secundair onderwijs heeft beëindigd in bovengenoemde instelling.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van de instelling.

2. Instructions pour remplir les formules.

"(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboortekarte;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters;"

Annexe 6 : Certificat du premier degré de l'enseignement
secondaire.

1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

GETUIGSCHRIFT VAN DE EERSTE GRAAD VAN
HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(1),

geboren te

op(2),

met vrucht het(3) van het
secundair onderwijs heeft beëindigd in bovengenoemde instel-
ling.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van de instelling."

2. instructions pour remplir les formules;

"(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters;

(3) "tweede leerjaar van de eerste graad" of "beroepsvoorbereidend leerjaar".

Annexe 7 : Certificat du deuxième degré de l'enseignement secondaire.1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

GETUIGSCHRIFT VAN DE TWEDE GRAAD VAN
HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :

.....

.....

Onderwijsvorm :(1)

Studierichting :

Ondergetekende,

directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat

.....(2),

geboren te

op(3),

1° houder is van het getuigschrift van de eerste graad van het secundair onderwijs ;

2° als regelmatige leerling het eerste en het tweede leerjaar van de tweede graad van het secundair onderwijs heeft gevolgd ;

3° het laatstgenoemde leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

In naam van de Vlaamse Executieve,

Wij, voorzitter en secretaris van de Homologatiecommissie, ingesteld bij artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, verklaren dit getuigschrift voor gehomologeerd.

Gedaan te Brussel,

Een secretaris,

Een voorzitter,"

2. Instructions pour remplir les formules.

(1) "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";

(2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(3) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Annexe 8 : Certificat d'études de deuxième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire.

1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

STUDIEGETUIGSCHRIJF VAN HET TWEDE LEERJAAR VAN DE TWEDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS.

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Studierichting :

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
.....(1),
geboren te
op(2),

1° als regelmatige leerling het tweede leerjaar van de tweede
graad van het beroepssecundair onderwijs heeft gevolgd ;

2° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoem-
de instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van het departement."

2. Instructions pour remplir les formules.

"(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Annexe 9 : Certificat de troisième année du deuxième degré de l'enseignement secondaire, organisée sous forme d'une année de perfectionnement.

1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP — KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

STUDIEGETUIGSCHRIFT VAN HET DERDE LEERJAAR VAN DE TWEDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS, INGERICHT ONDER DE
VORM VAN EEN VERVOLMAKINGSJAAR

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Studierichting :

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
.....(1),
geboren te,
op(2),

1° als regelmatige leerling het derde leerjaar van de tweede
graad van het beroepssecundair onderwijs, ingericht onder
de vorm van een vervolmakingsjaar, heeft gevolgd ;

2° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoem-
de instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur

Stempel van het departement."

2. Instructions pour remplir les formules.

"(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Annexe 10 : Certificat d'enseignement secondaire (général, technique et artistique).

1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

GETUIGSCHRIFT VAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :

 Onderwijsvorm :(1)
 Studierichting :
 Ondergetekende,
 directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
(2),
 geboren te
 op(3),

- 1° houder is van het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs ;
- 2° als regelmatige leerling het eerste en het tweede leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs heeft gevolgd in de bovengenoemde onderwijsvorm en studierichting ;
- 3° het laatstgenoemde leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

In naam van de Vlaamse Executieve,

Wij, voorzitter en secretaris van de Homologatiecommissie, ingesteld bij artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, verklaren dit getuigschrift voor gehomologeerd.

Gedaan te Brussel,.....

Een secretaris,

Een voorzitter,"

2. instructions pour remplir les formules.

"(1) "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs" of "kunstsecundair onderwijs";

(2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboortakte;

(3) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Annexe 11 : Certificat d'études de deuxième année du troisième degré de l'enseignement secondaire (toutes orientations d'études excepté la puériculture).

1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

STUDIEGETUIGSCHRIFT VAN HET TWEDE LEERJAAR VAN DE DERDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Studierichting :

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
.....(1),
geboren te,
op, (2),

1° als regelmatige leerling het tweede leerjaar van de derde
graad van het beroepssecundair onderwijs heeft gevolgd ;

2° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoem-
de instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van het departement."

2. Instructions pour remplir les formules.

"(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Annexe 12 : Certificat d'études de deuxième année du
troisième degré de l'enseignement secondaire
(orientation puériculture).

1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

STUDIEGETUIGSCHRIFT VAN HET TWEDE LEERJAAR VAN DE DERDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Studierichting : Kinderverzorging

Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
.....(1),
geboren te
op(2),

1° als regelmatige leerling het tweede leerjaar van de derde
graad van het beroepssecundair onderwijs heeft gevolgd ;

2° een stageboek kan voorleggen waaruit blijkt dat ten minste
1000 stage-uren van 50 minuten met vrucht werden volbr-
acht, waarvan ten minste 500 stage-uren in het tweede
leerjaar van de derde graad ;

3° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoem-
de instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van het departement."

2. Instructions pour remplir les formules.

"(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Annexe 13 : Certificat d'études de troisième année du troisième degré de l'enseignement secondaire, organisée sous forme d'une année de spécialisation.

1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

STUDIEGETUIGSCHRIJF VAN HET DERDE LEERJAAR VAN DE DERDE
GRAAD VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS, INGERICHT ONDER DE
VORM VAN EEN SPECIALISATIEJAAR.

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm :(1)

Studierichting :

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
.....(2),
geboren te,
op,.....(3),

1° als regelmatige leerling het derde leerjaar van de derde
graad van het(1), ingericht onder de
vorm van een specialisatiejaar, heeft gevolgd ;

2° dit leerjaar met vrucht heeft beëindigd in de bovengenoem-
de instelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van het departement."

2. Instructions pour remplir les formules.

"(1) "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";

(2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboortekaarte;

(3) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Annexe 14 : Certificat d'enseignement secondaire (enseignement secondaire professionnel).1. **Formule** : format A4 (210 x 297 mm)**"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE****MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP****GETUIGSCHRIFT VAN SECUNDAIR ONDERWIJS**

Benaming en adres van de instelling :

Onderwijsvorm : beroepssecundair onderwijs

Ondergetekende,,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt datgeboren te (1),
op (2),

1° houder is van het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs ;

2° als regelmatige leerling het eerste leerjaar van de derde graad van het secundair onderwijs en het tweede en het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs heeft gevolgd ;

3° met vrucht het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs heeft beëindigd in de studierichting :

4° met vrucht het derde leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs heeft beëindigd in de bovengenoemde instelling in (3).

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

In naam van de Vlaamse Executieve,

Wij, voorzitter en secretaris van de Homologatiecommissie, ingesteld bij artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, verklaren dit getuigschrift voor gehomologeerd.

Gedaan te Brussel,

Een secretaris,

Een voorzitter,"

2. Instructions pour remplir les formules.

(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters;

(3) één van de volgende mogelijkheden :

— "de studierichting", gevolgd door de betrokken benaming en de term "(specialisatiejaar)";

— "het naamloos leerjaar";

— "het eerste leerjaar van het aanvullend secundair beroepsonderwijs", gevolgd door de benaming van de betrokken afdeling."

Annexe 15 : Attestation de fréquentation régulière des cours.1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE
 MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
 DEPARTEMENT ONDERWIJS

ATTEST VAN REGELMATIGE LESBIJWONING

Benaming en adres van de instelling :

Onderwijsvorm : (1)

Studierichting :

Ondergetekende,
 directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
 (2),
 geboren te
 op (3),
 als regelmatige leerling van (4) tot
 (4) het derde leerjaar van de derde
 graad, ingericht onder de vorm van een voorbereidend jaar op
 het hoger onderwijs, heeft gevolgd in de bovengenoemde in-
 stelling, onderwijsvorm en studierichting.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en regle-
 mentaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op(5)

De houder,

De directeur,"

2. Instructions pour remplir les formules.

- "(1) "algemeen secundair onderwijs" of "kunstsecundair onderwijs";
 (2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;
 (3) de maand van de geboortedatum voluit in letters;
 (4) steeds respectievelijk "1 september ..." en "30 juni ...", behalve bij uitreiking als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt wanneer de effectief gevolgde studieperiode wordt vermeld;
 (5) steeds "30 juni ...", behalve bij uitreiking als een attest dat slechts een gedeelte van het schooljaar dekt wanneer de datum van de laatste dag van de effectief gevolgde studieperiode wordt vermeld."

Annexe 16 : Certificat complémentaire de connaissance de la gestion d'entreprise.

1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

DEPARTEMENT ONDERWIJS

AANVULLEND GETUIGSCHRIFT OVER DE KENNIS VAN HET
BEDRIJFSBEHEER

Benaming en adres van de instelling :
.....
.....

Onderwijsvorm : (1)

Ondergetekende,
directeur van de bovengenoemde instelling, bevestigt dat
..... (2),
geboren te
op (3), voldaan heeft :

1° aan de vereisten van het programma over de kennis van het bedrijfsbeheer, bedoeld in de artikelen 2 en 4 van de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen ;

2° tenminste 80 lestijden gevolgd heeft in de leerinhouden bedoeld in artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 februari 1971 tot vaststelling van de uitvoeringsmaatregelen van de wet van 15 december 1970.

Hij/zij bevestigt dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De houder,

De directeur,

Stempel van de instelling."

2. Instructions pour remplir les formules.

"(1) "algemeen secundair onderwijs", "technisch secundair onderwijs", "kunstsecundair onderwijs" of "beroepssecundair onderwijs";

(2) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;

(3) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Annexe 17 : Diplôme d'aptitude à accéder à l'enseignement supérieur.1. Formule : format A4 (210 x 297 mm)

"VLAAMSE GEMEENSCHAP - KONINKRIJK BELGIE
 MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

BEKWAAMHEIDSDIPLOMA
 DAT TOEGANG VERLEENT TOT HET HOGER ONDERWIJS

Benaming en adres van de instelling :

Ondergetekende,,
 directeur van de bovengenoemde instelling, voorzitter van de
 klasseraad, zoals bedoeld in artikel 8 van de gecoördineerde
 wetten op het toekennen van de academische graden en het
 programma van de universitaire examens, en de ondergeteken-
 den, leden van de klasseraad, verklaren dat (1),
 geboren te, op (2) :

1° in bovengenoemde instelling het getuigschrift van secundair onderwijs heeft behaald ter bekrachtiging van voleindigde studies ;

2° na beraadslaging bekwaam wordt geacht om hoger onderwijs aan te vatten.

Zij bevestigen dat al de wettelijke, decretale en reglementaire voorschriften werden nageleefd.

Gegeven te, op 30 juni

De leden,

De voorzitter,

De houder,

In naam van de Vlaamse Executieve,

Wij, voorzitter en secretaris van de Homologatiecommissie, ingesteld bij artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, verklaren dit getuigschrift voor gehomologeerd.

Gedaan te Brussel,

Een secretaris,

Een voorzitter,"

2. Instructions pour remplir les formules:

- "(1) naam en eerste voornaam van de leerling volgens identiteitskaart of geboorteakte;
(2) de maand van de geboortedatum voluit in letters."

Vu pour être annexé à l'arrêté de l'Exécutif flamand relatif à l'organisation de l'enseignement secondaire à temps plein du 13 mars 1991.

Bruxelles, le 13 mars 1991

Le Président de l'Exécutif flamand,
G. GEENS

Le Ministre communautaire de l'Enseignement,
D. COENS

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

N. 91 — 1267

28 MAART 1991. — Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 25 oktober 1989 tot vaststelling van de arbeidsdagen zoals bedoeld in artikel 5 van het ministerieel besluit van 18 juni 1975 tot bepaling van de te volgen regels voor de vaststelling van het bedrag van de tegemoetkoming uit het Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten in de kosten voor onderhoud, opvoeding en behandeling van gehandicapten die geplaatst zijn in inrichtingen die onder het stelsel van het semi-internaat werken

De Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin,

Gelet op het besluit van de Vlaamse Executieve van 22 februari 1989 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Executieve;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Executieve van 22 februari 1989 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Executieve, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Executieve van 3 mei 1989 en 21 maart 1990;

Gelet op het koninklijk besluit nr. 81 van 10 november 1967 tot instelling van een Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten;

Gelet op het ministerieel besluit van 18 juni 1975 tot bepaling van de te volgen regels voor de vaststelling van het bedrag van de tegemoetkoming uit het Fonds voor medische, sociale en pedagogische zorg voor gehandicapten in de kosten voor onderhoud, opvoeding en behandeling van gehandicapten die geplaatst zijn in inrichtingen die onder het stelsel van het semi-internaat werken, gewijzigd bij de ministeriële besluiten van 23 september 1975, 30 april 1976, 19 oktober 1976, 25 maart 1977, 9 mei 1977, 11 maart 1978, 14 juni 1978, 6 maart 1980, 3 augustus 1981, 26 november 1981 en bij de besluiten van de Vlaamse Executieve van 28 juli 1983, 28 september 1983, 12 maart 1986, 10 december 1986, 23 december 1987, 14 oktober 1988, 19 juli 1989, 29 juli 1989 en 7 november 1990;